

OPETUSHALLITUS

OPETUSHALLITUKSEN (TV 660) TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2008

10/200/2008

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1 JOHDON KATSAUS.....	4
1.2 VAIKUTTAVUUS.....	5
1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	5
1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	6
1.3 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	10
1.3.1 Toiminnan tuottavuus.....	10
1.3.2 Toiminnan taloudellisuus.....	12
1.3.3 Maksullisen palvelutoiminnan tulos ja kannattavuus	13
1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	20
1.4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	22
1.4.1 Opetuksen ja oppimisen kehittäminen kaikissa koulumuodoissa.....	22
1.4.2 Yleissivistävä koulutus	26
1.4.3 Ammatillinen koulutus.....	29
1.4.4 Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö	32
1.4.5 Laadunhallinta ja seuranta.....	33
1.4.6 Ruotsinkielinen koulutus.....	36
1.4.7 Opetustoimen henkilöstökoulutus	37
1.4.8 Koulutuksen kansainvälistyminen.....	37
1.4.9 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä.....	39
1.4.10 Rakennerahastoasiat	40
1.4.11 Vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen	41
1.4.12 Valtion oppilaitokset	41
1.5 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	49
1.6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	49
1.6.1 Rahoituksen rakenne	50
1.6.2 Talousarvion toteutuminen	50
1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	50
1.6.4 Tase	50
1.7 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	51
1.8 ARVIOINTIEN TULOKSET	51
1.9 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ.....	52
2 TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA.....	53
3 TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	58
4 TASE.....	59
5 LIITETIEDOT	61
ALLEKIRJOITUS	76

TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN LIITTEET

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 14: Taseeseen sisällyttömät rahastoidut varat

Liite 15: Velan muutokset

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

MUUT LIITTEET

Liite 18: Henkilöstöä koskevat tunnusluvut

Liite 19: Tulossopimuksen seurannan tunnusluvut

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Samalla kun on hoidettu tulossopimuksen 2007–2009 mukaisia tehtäviä ja hankkeita, Opetushallituksessa on valmisteltu tehtävien ja organisaation uudistusta vuonna 2007 valmistuneen virastoa koskevan selvityksen ja kehittämisehdotusten pohjalta.

Johtamisessa ja hallinnossa haastavinta ovat toimintavuoden aikana olleet tuottavuusohjelman henkilötyövuosivähennysten toteuttaminen ja sen jatkamiseen varautuminen sekä talouden sopeuttaminen kiristyneeseen kehykseen. Toimintamenomäärästä rahoitetun henkilöstön lukumäärä väheni 310:sta 283:een. Vähennys oli kuusi yli tavoitteen ja varautumista vuoden 2009 tavoitteen toteutumiseen. Alkuperäiseen nettomäärärahaan 20,7 milj. euroon saatiin lisäystä I lisätalousarviossa 0,9 milj. euroa, mikä oli pääasiassa alkuperäisen talousarvion oikaisua, ja II lisätalousarviossa 1,2 milj. euroa, minkä perusteena olivat toiminta- ja henkilöstöresurssien turvaaminen sekä maksupalvelun tulojen vähentyminen. Ennen syksyä toteutettujen säästötoimien sekä menojen järjestelyjen ja seuraavalle vuodelle siirtymisen johdosta vuodelle 2009 siirtyvä erä muodostui odotettua suuremmaksi.

Hallitusohjelmaan sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan perustuen on jatkettu ja aloitettu useita kehittämishankkeita, joista määrällisesti ja odotettujen tulosten puolesta laajimpia ovat:

- Perusopetuksen laadun parantaminen
- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksen lähtökohtien valmistelemine
- Perusopetuksen oppilasarvioinnin yhtenäistäminen
- Oppilashuollon laadun ja palvelurakenteen kehittäminen
- Peruskoulun erityisopetuksen strategian toimeenpano ja ammatillisten oppilaitosten erityisopetuksen kehittäminen
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kerhotoiminnan laajentamisen ja kehittämisen tukeminen
- Monikulttuurisuuden edistäminen ja maahanmuuttajaopetuksen kehittäminen
- Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilut
- Ammattiosaamisen näyttöjen ja työssä oppimisen toimeenpanon tukeminen
- Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän ja ammatillisen lisäkoulutuksen laadun kehittäminen.

Luetellut hankkeet jatkuvat vuodesta 2008. Niiden vaikuttavuuden ja tehokkuuden selvittämiseksi tarkoituksena on esittää opetusministeriölle, että laajimpiin hankkeisiin sisällytetään tulosten arvioinnit ja niiden rahoitus.

- Ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden (25) tarkistus
- Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden (39) valmistaminen
- Perusopetuksen oppimistulosten arvioinnit (2) ja ammattiopetuksen oppimistulosten seurantarjestelmän valmistuminen.

Opiskelijavalintaa palvelevia järjestelmiä on kehitetty ja laajennettu sähköisinä palveluina ja niihin alettiin liittää yliopistojen hakujärjestelmä. Tietopalvelujen kysyntä on kasvanut ja siihen on voitu vastata. Toisen asteen hakujärjestelmän toiminnassa oli häiriöitä kevään yhteishaun yhteydessä, syksyn yhteishaku toimi suunnitelmien mukaisesti. Maksullisten palveluiden kysyntä, tuotot ja käyttöjäämä ovat vähenneet.

Kauhajoen traagisiin koulusurmiin reagoitiin nopeasti tiedotuksella sekä surullisen tapahtuman käsittelyä tukevilla suosituksilla ja aineistoilla. Koulun ja oppimisympäristön turvallisuuteen tähtäävää toimintaa ja tukipalveluja on jatkettu yhteistyössä monien viranomaisten kanssa.

Toiminnan ja organisaation kehittämistyön tuloksena asetus Opetushallituksesta muutettiin marraskuussa, minkä jälkeen asetus toimeenpantiin nopeasti. Organisaatio uudistettiin vastaamaan koulutuksen ja asiakaskunnan rakennetta. Asetuksessa koulutuksen arviointi rajattiin oppimistulosten seuranta-arvioinniksi.

Viraston toimintaa suuntaava merkittävin toimintaympäristön muutos on talouskriisi, joka vaikuttaa monin tavoin yhteiskuntaan sekä välillisesti ja välittömästi koulutukseen. Taloudellinen tilanne tullaan ottamaan huomioon Opetushallituksen strategiassa ja toimintasuunnitelmissa.

Tuottavuusohjelman toteuttaminen edellyttää keskittymistä ydintehtäviin, toimintatapojen muutosta ja siten tehtävien ja hankkeiden karsimista. Sähköisten palvelujen ja asiointin kehittäminen on hyvässä vauhdissa. Tavoiteltu tuottavuus ja palvelujen laatu edellyttävät tietojärjestelmäarkkitehtuurin uudistamista. Henkilöstön vähentäminen luonnollisen poistuman kautta ja tehtävistä tuloksellisesti suoriutuminen on haasteellista. Opetushallitus muutti uudistettuihin toimitiloihin Hakaniemenrantaan vähän ennen joulua. Viraston hyvä sijainti ja nykyaikaiset toimitilat sekä kehittyvä sähköinen hallinto tarjoavat osaltaan hyvän perustan viraston henkilöstön onnistumiselle tehtävissään.

1.2 VAIKUTTAVUUS

1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma

Opintojen ohjaus

Oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeet (valtakunnallinen kehittämishanke, AIHE -projekti ja LUKI -neuvola) saatiin päätökseen vuonna 2008. Hankkeissa syntyneitä materiaalia on jaettu. Lisäksi eri hallinnonalojen ja sidosryhmien edustajille järjestetyssä seminaarissa käsiteltiin malleja, joilla ehkäistään koulupudokkuutta.

Opetushallitus koordinoi ja ohjaa sisällöllisesti kuntien ja koulujen perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoimintaa. Alueellinen koulutus alkoi syksyllä 2008. Avustusta on myönnetty 127 kunnalle ja 21 yksityisen koulutuksen järjestäjälle.

Yrittäjyys

Yrittäjyyskasvatusta on kehitetty mm. toteuttamalla yrittäjyyden tutkijatapaaminen ja koulujen yrittäjyyspäivä sekä jatkettu Nuori Yrittäjyys-toiminnan, yrittäjyyden mittariston sekä Yes-keskusten kehittämistyötä. Ammatilliseen ja aikuiskoulutukseen on laadittu kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisällytettävä yrittäjyysosa. Taitaja 2008-kisoissa Espoossa oli kokeilulajina yrittäjyys. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain tarkoittamaan tutkintorakenteeseen lisättiin 1.1.2008 alkaen yritysneuvojan erikoisammattitutkinto, jonka perusteita laativa työryhmä on aloittanut työnsä. Yrittäjän erikoisammattitutkinnon nimi muutettiin yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnoksi. Nimen muutoksen vaikutukset on tehty tutkinnon perusteeseen. ESR-hankehakemuksista valittiin viisi yrittäjyyttä edistävää hanketta, ja käynnistettiin kolme yrittäjyyttä tukevaa oppimisympäristöhanketta.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma ja terveyden edistämisen politiikkaohjelma

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä varten toimivat alueelliset kehittämisverkostot. Kehittämisverkostot järjestivät alueillaan koordinaattoritapaamisia ja koulutustilaisuuksia. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestää 97 % Manner-Suomen kunnista (noin 45 000 lasta).

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Aamu- ja iltapäivätoiminnan osallistujat,</i>			
<i>1. luokkalaisista /%</i>	50	48,3	
<i>2. luokkalaisista /%</i>	30	27,4	
<i>erityisopetus /%</i>	5	4,7	

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin sekä terveyden edistämisen politiikkaohjelmien tavoitteita on toteutettu osana opetusta. Terveyden edistäminen sisältyy terveystieto-oppiaineeseen ja aihekokonaisuuksiin. Terveystiedon opetusta on kehitetty ja perusopetuksen ja lukion terveystiedon opetusta koskeva raportti on valmistumassa. Opetushallituksen verkkosivuille on tuotettu Koululaisen terveyden polku -aineisto, jolla tuetaan kouluikäisen terveyttä. Lisäksi on tuotettu Aggression portaat -julkaisu ja aiheeseen liittyvä koulutuskokonaisuus. Materiaali tuotetaan myös ruotsiksi. Hyvinvoinnin edistämiseksi on valmistettu erilaisia toimintamalleja ja ohjeistuksia. Koulun terveydettä ja turvallisuutta sekä oppilashuoltoa on edistetty eri hallinnonalojen välisissä hankkeissa, jotka ovat liittyneet varhaiseen puuttumiseen, lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyyn sekä lasten ja nuorten mielenterveystaitojen tukemiseen.

Ammatillisten opiskelijoiden työkykyä on kehitetty. Terveyttä ja työkykyä edistäviä osioita on sisällytetty ammatillisten perustutkintojen perusteisiin. Tykypassin toimeenpanoon myönnettiin avustuksia koulutuksen järjestäjille. Lisäksi on järjestetty tiedotustilaisuuksia sekä toimitettu koulutuksen järjestäjille tiedote ja verkkomateriaalia toimeenpanon tueksi.

Terveyden edistämisen vertaistietojärjestelmä (TedBM-hanke) -tutkimus-hankkeessa on koottu tietoa toimenpiteistä, joilla kouluissa ja oppilaitoksissa edistetään hyvinvointia ja terveyttä. Raportit perusopetuksen tiedonkeruun tuloksista julkaistiin syksyllä 2008. Vastaavat tiedonkeruut on toteutettu lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa syyslukukauden aikana. Lisäksi on järjestetty kouluterveyspäivät.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Kouluterveyskysely:</i>			
<i>keskivaikea tai vaikea masentuneisuus / %</i>	12	13	
<i>ei koe tulevansa kuulluksi koulussa /%</i>	28	31	
<i>koulukiänsä kerran viikossa tai useammin / %</i>	6	9	
<i>Kouluyhyvinvointisuunnitelma oppilaitoksissa /%</i>	100	Ei tietoa.	Ei ole selvitetty.

1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuuden kokonaisarviointia ei ole tehty. Vaikuttavuutta on raportoitu eri hankkeiden loppuarvioinneissa sekä hankkeisiin liittyneissä selvityksissä. Muun muassa työpaikalla tapahtuvan oppimisen arviointiraportissa ja ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisen nykytilaa koskevassa selvityksessä on analysoitu myös valtionavustusten vaikutusta. Vuonna 2009 varaudutaan aiempina vuosina myönnettyillä valtionavustuksilla rahoitettujen hankkeiden loppuraporttien pohjalta tehtävään vaikuttavuuden arviointiin. Vuonna 2008 myönnetty valtionavustukset on kohdennettu alla olevan taulukon mukaisesti.

Taulukko 1. Opetushallituksen myöntämät valtionavustukset vuonna 2008.

Valtionavustuskohde	Toteutuma 2008 / €
Avustus saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen	258 000
Ulkosuomalaisten koulutustoiminta	616 997
EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus / OPM:n hallinnonala	4 410 233
Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	2 871 392
Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin	18 818 795
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta ja kehittäminen	74 871
- Oppimisympäristöjen kehittäminen ja monipuolistaminen	3 964 050
- Oppilashuollon laadun ja sitä tukevan verkostomaisen oppilashuollon edistäminen	1 289 950
- Saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestäminen	40 583
- Peruskoulujen ja lukioiden kansainvälistämiseen	7 721 372
- Suomen, Ruotsin ja Norjan välisen sopimuksen mukaiset ulkomaanopetuksen menot	40 869
- Kerhotoiminnan kehittäminen perusopetuksessa	5 687 100
Valtionavustus järjestöille	621 000
Työpaikalla tapahtuva oppiminen	1 822 800
Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	26 000
Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin	10 973 670
- Ammatillisen koulutuksen yhteiset tehtävät ja laatupalkinnot sekä Örebro	1 928 965
- Ammattistartti ja laajennettu työssäoppiminen	3 998 000
- Muut valtionavustukset	4 109 704
- Avustukset oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen	937 000
Opetustoimen henkilöstökoulutus	10 417 931
- Yleissivistävään koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus	949 508
- Ammatilliseen koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus	277 817
- Aikuiskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön liittyvä henkilöstökoulutus	219 902
- Koko opetustoimen henkilöstöä koskeva täydennyskoulutus (ml. Opettaja-TV, v. 2007)	8 970 704
Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	953 445
Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus	303 200
Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	1 296 000
- Kansalaisopistoille	494 000
- kansanopistoille	493 000
- Opintokeskuksille	122 000
- Kesäyliopistoille	187 000
Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen	5 854 000
- Työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittäminen	5 504 000
- Näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalvelut	350 000
EU:n rakennerahastojen ohjelmien toteutus / OPM:n hallinnonala	3 710 717
Muut valtionavustukset/siirtomenot	270 881
YHTEENSÄ	63 225 061

Alla on esitetty valtionavustusten kohdentuminen tarkemmin tulostavoitteiden mukaisesti.

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH vastaa kansainväliseen toimintaan liittyvien avustusten myöntämisestä ope-</i>	Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kansainvälistä yhteistyötä edistävät hankkeet, 1 500 000 euroa/190 päätöstä (hakemuksia 270). Hankkeilla on

tusministeriön ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena kansainvälisen toiminnan valtionavustuspäätöksiä 250 kpl.

OPH vastaa ammatillisen koulutuksen kehittämistoiminnan ja yhteisten tehtävien vaatimien bankkeiden valtionavustusta ja muiden rahoituspäätösten tekemisestä

toteutettu toimintoja, joilla koulutus vastaa yhteiskunnan monikulttuuristumisen ja globalisoitumisen edellyttämiin vaatimuksiin.

Valtionavustuskohde	€	Myönteiset päätökset /hakemukset yhteensä
Työpaikalla tapahtuvan oppimisen arvioinnin pohjalta laadittavan kehittämisohjelman mukaiset koulutuksen järjestäjien hankkeet	1 500 000	65/65
Laajennetun työssäoppimisen kokeilut	2 000 000	12/60
Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilun (ammattitartti) tehostaminen, kohdennettu haku	2 000 000	39/39
Ammattiosaamisen näyttöjen toimeenpanon tuki	1 500 000	78
Ammatillisten perustutkintojen perusteiden uudistaminen	750 000	29/37
Ammatillisen erityisopetuksen palvelu- ja kehittämistoiminta, erityisesti valtion erityisopilaitosten yksityistämisen vaatimat kehittämistoimenpiteet	150 000	10/10
Maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen kehittäminen (verkostoituminen ja yhteistyö)* ja maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämismelvytys	300 000	17/22
Moniammatillisen opiskelijahuoltotyön kehittäminen	100 000	15/27
Datanomitutkinnon opintojen tarjoaminen verkko-opintoina, kohdennettu haku	100 000	1/6
Työelämän palvelu- ja kehittämistoimintaan liittyvä oppimisympäristöjen kehittäminen tekniikan ja liikenteen alalla	200 000	9/26
Ammattiosaajan työkykypassin toimeenpanon tuki	300 000	20/36
Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen kehittämisstrategia	150 000	1
Ammatillisen koulutuksen järjestäjärooli -hanke ja Koulutuksen järjestäjien tietohallinnon koordinointi ja kehittäminen -hanke	237 750	1
Työnjohtokoulutuskokeilun käynnistäminen	300 000	10
Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, ALPO.fi -hyvinvointiportaalin ruotsinkielisen version toteuttaminen, testaaminen ja käyttöönotto	20 000	1
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Kauhajoen ampumavälikohtauksen jälkihoito	65 000	1
Urheilijoiden ammatillisen peruskoulutuksen järjestäminen	300 000	13
Sukevan vankilan alkuperäiskarjan siirto kahdelle opetusmaatilalle	170 000	1
Koordinering av funktioner och verksamhet inom den svenskspråkiga utbildningen	200 000	7/9
Eri alojen vetovoimakampanjat	45 000	5/18

OPH edistää työelämässä toimivien koulutukseen osallistumista ja muuta ammattitaidon kehittämistä suuntaamalla koulutuksen järjestäjille myönnettäviä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävissä tarvittavan osaamisen parantamiseen tarkoitettuja valtionavustuksia. OPH myöntää ammatillisen lisäkoulutuksen laadun kehittämiseen tarkoitettuja valtionavustuksia. Valtionavustusten myöntämiseen liittyen OPH tukee koulutuksen järjestäjien ja yritysten verkottumista sekä ohjaa ja seuraa työelämän kehittämis- ja palvelutoimintaa. Yhdessä OPM:n kanssa OPH kehittää työelämän arviointia.

OPH tukee ja edistää myöntämillään kehittämisavustuksilla vapaan sivistystyön suuntaviivaohjausta, opetuksen laadun kehittämistä, oppilaitosten yhteistyötä ja osallistujapohjan laajentamista

OPH vastaa oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen liittyvien avustusten myöntämisestä vuonna 2008

*Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen myönnettyjen valtionavustusten tavoitteena on kehittää oppilaitosten yhteistyötä ja verkostoitumista sekä sellaisia käytänteitä ja malleja, joilla voidaan ehkäistä koulutuksen keskeyttämistä. Avustukset on tarkoitettu myös maahanmuuttajien kielten opetuksen erityisjärjestelyjen tukemiseen, ohjauspalvelujen kehittämiseen, yhdenvertaisuuden ja etnisen monimuotoisuuden edistämiseen oppilaitoksissa sekä ammatillisten opintojen tukimuotoihin ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän ja koulutuksen laadun kehittämisen, 5,95 milj. euroa/ 324+240 päätöstä, joista myönnettyjä 248+94.

Ammatillisen lisäkoulutuksen valtionavustusprosessien loppu- ja väliraporttien tiedot on kerätty ja aloitettu alustava arviointi. Lisäksi on järjestetty tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia, joissa on esitelty sekä koulutuksen järjestäjien ja työelämän edustajien yhteistyötä että viranomaisten antamia tiedotteita ja ohjeistuksia.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyötä on tuettu valtionavustuksin ja koulutuksen järjestäjien verkostohankkeen ohjausryhmätyöskentelyssä.

Kehittämishankerahoitusta on myönnetty kansalaisyhteiskunta- ja kansalaisvaikuttamisopintoihin, maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen ja terveyttä edistäviin opintoihin.

Kehittämishankerahoitusta on myönnetty OPM:n ja vapaan sivistystyön valtakunnallisten järjestöjen kanssa määriteltyjen vapaan sivistystyön suuntaviivojen 2005–2008 mukaisesti:

Valtionavustuskohde	Hankkeita	€
Kansalaisopistot	33	311 000
Kansanopistot	20	345 000
Kesäyliopistot	13	145 000
Opintokeskukset	9	93 000

Valtionavustuskohde	Yhteensä €	Jaettu €
Yleissivistävä koulutus	3 986 000	3 947 650 (sv 300 000)
Ammatillinen koulutus	961 000	948 000 (sv 82 000)
Kansalaisopistot	145 000	139 000
Kansanopistot	115 000	110 000
Kesäyliopistot	50 000	42 000
Opintokeskukset	20 000	19 000

Oppimisympäristöhankkeiden vetäjille on järjestetty teemallisia koulutustilaisuuksia. Hankkeisiin on yhdistetty tutkimusta ja kehitystyötä kansallisen monitieteisen oppimisen tutkimuksen verkoston, CICERO-learning -verkoston kanssa.

OPH vastaa vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen liittyvien avustusten myöntämisestä

OPH suuntaa maahanmuuttajien aikuiskoulutukseen suunnattuja valtion erityisavustuksia ajankohtaisiin kehittämispainopisteisiin

OPH jakaa erityisavustusta, jolla tuetaan koulu yhteisöä koskevan monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelman laatimista ja toteuttamista

Avustushakemukset on käsitelty ja valtionavustuspäätökset tehty vuonna 2007 annetusta opetuksesta. Vuoden 2008 opetukseen myönnettävästä valtionavustuksesta on lähetetty kuntiin hakutiedote.

Maahanmuuttajien aikuiskoulutuksen kehittäminen (painopisteet kielitaidon arviointi, näyttötutkintojen tukimateriaalit ja alueellinen verkostoituminen), 303 200 euroa/90 päätöstä, joista myönnteisiä 25.

Monikulttuurisuustaitojen kehittämiseen on OPM:n kriteerien mukaan myönnetty 1 043 092 euroa. Uudessa hakuprosessissa jatkorahoitusta haki 25 vanhaa ja 14 uutta kuntaa, joista kaikki saivat rahoituksen.

1.3 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH toteuttaa tuottavuusohjelman vaativat henkilöstövähennykset</i>	Tuottavuusohjelman mukainen henkilötyövuositavoite vuodelle 2008 on saavutettu (ks. 1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen s. 49). Suurin osa vähennyksistä toteutui muilta momenteilta kuin toimintamomentilta palkatusta henkilöstöstä.
<i>OPH kehittää toimintaprosessejaan ja henkilöstörakennettaan sekä priorisoi tehtäviään ja sopentaa toimintansa vähenevään henkilöstömäärään. Tavoitteena on, että ydintehtävät hoidetaan edelleen tuloksellisesti. Tuottavuusohjelman toteuttamista seurataan vuosittain.</i>	Henkilöstömäärän vähentyessä tehtäviä on priorisoitu siten, että kehittämis-tehtäviä on vähennetty, jotta perustehtävien hoito on voitu turvata.
<i>OPH määrittelee virastoa koskevat tuottavuusmittarit kevään 2008 aikana.</i>	OPH:n tuottavuusmittareita ei määritelty vuoden 2008 aikana. OPH:n sisäisen suunnittelun toimeenpano- ja seurantaprosesseja on kehitetty siten, että vuoden 2009 tulossopimuksen toimeenpanon seurannassa voidaan tuottaa toiminto- ja tuotoskohtaista seurantatietoa. Tavoitteena on, että Opetushallituksen tuottavuusmittarit määritellään ja otetaan käyttöön vuoden 2009 aikana.
<i>OPH kehittää kustannusten ja työajan seurantajärjestelmää tuottavuuden kehittämisen edellyttämällä tavalla.</i>	Tilivirastossa on otettu vuoden 2008 aikana vaiheittain käyttöön yhteinen toimintolaskentajärjestelmä (TARMO). Järjestelmään liittyvät palvelut ostetaan palveluna Oikeushallinnon palvelukeskukselta. Järjestelmällä hoidetaan yhdenmukainen toimintoperustainen työajanseuranta, kustannuslaskenta ja raportointi koko tilivirastossa.
<i>Fyysisen ja teknisen työympäristön kehittäminen tarkoittaa uuden toimitilan suunnittelua ja sähköisen hallinnon kehittämistä. Tavoitteena on ottaa sähköinen asiakirjahallinto käyttöön vuoteen</i>	Sähköisessä asianhallintajärjestelmässä on kuvattu ja kehitetty sähköinen valtionapuprosessi. Sähköistä hallintoa tukevan tiedonohjaussuunnitelman (eAMS) tekeminen on aloitettu. Opetushallituksen henkilöstöä on koulutettu uuden IT-ympäristön käyttöön. Koulutus keskittyi Office2007 sekä älypuhelinten käyttötaitojen opiskeluun.

2010 mennessä. Panostuksia tietohallinnon kehittämiseen lisätään ja toiminnan tehostamista tukevia tietojärjestelmiä otetaan käyttöön mm. talous- ja henkilöstöhallinnossa. Lisäksi kehitetään joustavaan ja verkostomaiseen työskentelytapaan soveltuvia teknisiä ratkaisuja.

OPH siirtyy palvelukeskukseen asiakkaaksi 1.1.2009 alkaen

OPH kehittää ulkoisia ja sisäisiä asiakaspalveluprosesseja ja asiakaspalvelun toimintamuotoja palvelujen saatavuuden parantamiseksi

OPH uudistaa viraston www-sivujen rakenteen, käyttöliittymän, teknisen alustan ja graafisen ilmeen

OPH:n tulee korjata tietoyhteiskunta-avustusten myöntämistä koskevia menettelytapoja VTT:n edellyttämällä tavalla. Korjausten tulee olla tehty ennen vuoden 2008 tietoyhteiskunta-avustusten myöntämistä.

Etätyöyhteyksien määrä on kasvanut 66 % vuoden 2008 aikana.

OPH siirtyi OPM:n päätösten ja linjausten mukaisesti Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi 1.1.2009.

Sisäisissä IT-tukipalveluissa on palveluiden vasteaika ollut keskimäärin 0,8 työpäivää. Tukitehtävän loppuunsaattaminen on tapahtunut keskimäärin 2 työpäivän kuluessa.

Verkkosivujen uusi rakenne ja käyttöliittymä on suunniteltu ja sisältöjen muokkaaminen on pitkällä. Graafinen ilme on suunniteltu ja julkaisujärjestelmän rakentaminen on aloitettu.

Valtionapuasioiden käsittelyohjeet on päivitetty vuoden 2008 aikana ja niiden soveltamisesta on järjestetty koulutusta valtionapuasioita käsitteleville henkilöille. Uusia ohjeita on sovellettu vuoden 2008 avustusten myöntöprosesseissa.

Käytäntöjä on kehitetty erityisesti takaisinperintöjen, useissa erissä maksettavien isojen avustusten sekä useampina vuosina rahoitusta saavien hankkeiden osalta.

Valtionapuprosessia ja siinä käytettäviä asiakirjapohjamalleja on kehitetty samalla, kun on laadittu prosessikuvauksia uuteen sähköiseen toimintamalliin. Tavoitteena on, että valtionapujen käsittelyprosessi voidaan siirtää sähköiseen toimintamalliin SALAMA-järjestelmän käyttöönoton pilottihankkeena vuonna 2010.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>www-sivujen kävijämäärä / kk</i>	555 000	492 267	Käynnit 740 939, vierailun kesto 10–12 min ja kotisivujen lataukset 133 572. Tiedot marraskuulta.
<i>Valitukset, kantelut yms. asiat keskimääräinen käsittelyaika / kk</i>	2	1,2	
<i>Lausunnot keskimääräinen käsittelyaika / kk</i>	1	0,8	
<i>Näyttötutkintojen ja valmistavan koulutuksen järjestämisedellytysten arviointi, käsittelyaika / kk</i>	4	4	
<i>Valtionapu- ja määräraha-asiat, ml. kansainväliset asiat, keskimääräinen käsittelyaika / kk</i>	3	3,5	Kansainväliset asiat/valtionavustukset: käsittelyaika pitkittyi, kun OPM:n määrärahan irrotuspäätös viivästyi.
<i>Tutkinnon tunnustamista koskevien päätösten keskimääräinen käsittelyaika / kk</i>	3	3,2	Resurssipulan vuoksi tavoitteeseen ei päästy.
<i>Rakennerahastoasiat, rahoituslakemusten käsittelyaika / kk</i>	3	5	Eura2007 tietohallintojärjestelmä ei ole valmistunut aikataulun mukaisesti. TEM ohjeistus viivästyi.
<i>Rakennerahastoasiat, maksatuslakemusten käsittelyaika / kk</i>	4	4	

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Taulukko 2. Opetushallituksen (TV 660) toimintamenojen ja muiden momenttien käyttö vuonna 2007–2008.

	Käyttö 2007	siirtynyt edelliseltä vuodelta	TA 2008	käytettävissä	%-osuus koko määrärahasta	Käyttö 2008	%-osuus kokokäytöstä	Siirtyy vuodelle 2009
Opetushallituksen toimintamenot	17 814 396	983 005	20 824 000	21 807 005		19 635 705		2 171 300
Oppimateriaalin kehittäminen ja tuottaminen	1 619 633	597 886	982 000	1 579 886		857 729		722 156
Vähälevikkisen oppimateriaalin hintatuki			800 000	800 000		703 024		96 976
Saamenkielisen oppimateriaalin tuottaminen	260 000	0	258 000	258 000		258 000		0
Opetushallituksen toimintamenomomentti yhteensä	19 694 029	1 580 890	22 864 000	24 444 890	13 %	21 454 458	13 %	2 990 432
Opetusministeriön kehittämistoiminta	314 689	307 802	0	307 802		245 718		0
Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	1 886 298	2 785 624	6 616 908	9 402 532		4 302 933		5 099 599
Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	563 552	900 689	485 000	1 385 689		1 067 680		318 009
Aikuiskoulutuksen kehittäminen	386 056	245 613	242 500	488 113		271 927		216 186
Yliopistolaitoksen tutkimus- ja kehittämismenot	732 605	208 214	537 000	745 214		740 055		5 160
Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset	1 207 338	203 455	50 000	253 455		253 455		0
Ammattikorkeakoululaitoksen kehittäminen	37 168							0
Kehittämismäärärahat yhteensä	5 127 706	4 651 397	7 931 408	12 582 805	7 %	6 881 767	4 %	5 638 954
Opetustoimen henkilöstökoulutus	12 681 930	8 808 500	8 406 000	17 214 500		12 386 260		4 816 656
Kaluston hankinta / Opetushallitus	0	0	640 000	640 000		112 581		527 419
Valtionavustukset	33 433 115	491 576	36 831 878	37 323 454		35 748 941		937 128
Valtion oppilaitosten toimintamenot	78 009 049	3 718 975	85 361 000	89 079 975		84 977 102		4 102 873
EU/ESR yhteensä	11 527 980		9 611 532	9 611 532		8 750 819		0
Muiden pääluokkien määrärahat (ei alv)	769 927		536 092	536 092		536 092		0
Muu rahoitus yhteensä	136 422 001	13 019 050	141 386 502	154 405 552	81 %	142 511 794	83 %	10 384 076
KAIKKI YHTEENSÄ	161 243 736	19 251 338	172 181 910	191 433 248	100 %	170 848 019	100 %	19 013 462

Viraston käytettävissä ollut määräraha oli vuonna 2008 eri momenteilta yhteensä 191 milj. euroa (v. 2007, 179 milj. euroa) ja näistä käytettiin 171 milj. euroa (v. 2007, 161 milj. euroa). Vuodelle 2009 siirtyi yhteensä 19 milj. euroa (v. 2007, 17 milj. euroa). Opetushallituksen toimintamenorahoituksen osuus on 13 %, tulostavoitteiden toteuttamiseen oli käytettävissä kehittämisrahaa 7 % ja muuta rahoitusta 81 %. Viimeksi mainitusta erästä suurin rahoituserä on valtion oppilaitosten rahoitus 47 %. Opetushallituksen toimintamenorahan käyttö oli 13 % koko tiliviraston rahan käytöstä. Tulostavoitteiden toteuttamiseen käytettyjen kehittämismäärärahojen osuus oli 4 % ja muiden momenttien määrärahojen käytön osuus oli 83 % koko tilivirastossa käytetystä rahasta.

Taulukko 3. Opetushallituksen henkilötyövuodet ja kustannukset toiminnoittain vuonna 2008.

Toimintoketju	Brutto (1000 €)	%	HTV	%
Kehittäminen	13 578	36,6 %	144,1	46,0 %
Ohjaus ja neuvonta	3 688	9,9 %	34,4	11,0 %
Arviointi ja seuranta	6 061	16,4 %	28,3	9,0 %
Koulutuksen laadunhallinta	644	1,7 %	7,5	2,4 %
Tarkastustoiminta	120	0,3 %	2,0	0,6 %
Muut erityistehtävät	5 031	13,6 %	39,4	12,6 %
Tiliviraston tulosohjaus-, arviointi ja raportointi	339	0,9 %	4,3	1,4 %
Liiketaloudellinen maksullinen palvelutoiminta	3 234	8,7 %	28,9	9,2 %
Vähälevikkinen oppimateriaali (maksullinen toiminta)	2 687	7,2 %	19,7	6,3 %
Julkisoikeudellinen maksullinen palvelutoiminta	1 683	4,5 %	3,8	1,2 %
Virasto yhteensä	37 066	100,0 %	313,2	100,0 %

Opetushallituksen henkilötyövuosien ja henkilöstökustannusten kohdentamisperusteena on käytetty henkilötasoisia työajankohdennustietoja, jotka on kerätty toimintolaskentajärjestelmän (TARMO) työaikakirjaussovelluksen avulla. Toimintolaskentajärjestelmä otettiin käyttöön takautuvasti 1.1.2008 lukien. Muut kuin henkilöstökustannukset on kohdennettu suoraan kirjanpidon mukaisen kirjauksen perusteella tai toimintolaskennan vyörytyslaskennan kautta. Opetushallituksen kustannuksiksi on laskettu kaikki Opetushallituksen toiminnasta aiheutuneet kustannukset (pl. siirtomenot ja alv-menot). Taulukossa on esitetty toiminnan bruttokustannukset. Vuonna 2008 käytetyt seurantakohteet ja laskentasäännöt ovat muuttuneet niin merkittävästi, ettei kahden edellisen vuoden tietoja voida vertailukelpoisesti esittää vuoden 2008 tietojen kanssa.

1.3.3 Maksullisen palvelutoiminnan tulos ja kannattavuus

Asetuksella 1201/2006 määriteltyjen julkisoikeudellisten suoritteiden lisäksi Opetushallitus toteuttaa aikuisten näyttötutkintotoimintaa tutkintomaksuilla kerättävillä tuloilla. Lakisääteisten viranomaistehtävien lisäksi Opetushallituksella on liiketaloudellisesti hinnoiteltuja tuotteita ja palveluja, joita ovat koulutus- ja konsultointipalvelut, lausunnot, arviointituotteet ja -palvelut, vähälevikkisten oppikirjojen tuotanto ja myynti sekä muu maksullinen julkaisutoiminta.

Tulostavoite	Toteuma		
<p><i>OPH:n maksullinen palvelutoiminta palvelee OPH:n strategisten painopisteiden toteutumista ja perustuu OPH:n omaan asiantuntemukseen. OPH huolehtii, että viranomaistoiminta ja maksullinen koulutus- ja konsultointipalvelut erotetaan toisistaan. OPH toteuttaa maksullisena palvelutoimintana koulutus-, konsultointi- ja arviointihankkeita, oppimateriaali- ja julkaisutuotantoa sekä erilaisia julkisoikeudellisia ja muita suoritteita.</i></p> <p><i>OPH kehittää uusia, asiakkaiden tarpeisiin mahdollisimman hyvin vastaavia koulutus- konsultointi-, arviointi- ja julkaisutuotteita</i></p>	<p>Maksullisissa koulutus- ja räätälöidyissä tilauskoulutuksissa teemat palvelivat OPH:n strategisten painopisteiden toteutumista ja tilaisuudet perustuivat viraston omaan asiantuntemukseen. Myös OPH:n asiantuntijat ovat käyneet luennoimassa muiden organisaatioiden järjestämissä tilaisuuksissa.</p> <p>Maksullisia vierailuja on organisoitu ulkomaalaisille ryhmille.</p> <p>Konsultointihankkeista valtaosa oli kansainvälisiä. Oppimistulosten arviointi toteutettiin toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi) sekä matematiikassa. Itsearvioinnin tuen ja ulkoisen auditoinnin hankkeita oli vain yksi johtuen Opetushallituksessa jo pitkään jatkuneesta resurssivajeesta.</p> <p>Vuoden aikana on suunniteltu ja toteutettu 35 uutta koulutus- ja konsultointituotetta ja käynnistetty 10 uutta julkaisuhanketta.</p>		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<u>Julkisoikeudelliset suoritteet</u>			
<i>Opetushallinnon tutkinnot</i>	330	375	Normaalia vuotuista vaihtelua.
<i>Päätökset korkeakoulututkinnon tunnustamisesta</i>	550	411	411 maksullista päätöstä; hakemuksista on ratkaistu 68,4 %. Maksullisten päätösten lisäksi annettiin ammattipätevyyttä koskevan päätöksen yhteydessä 62 lisäpäätöstä, jotka koskevat saman tutkinnon tason rinnastamista. Myönteisten päätösten lisäksi tehtiin 128 muuta ratkaisua (esim. siirto toiselle viranomaiselle, ennakkotieto kielteisestä ratkaisusta jne.). 3 päätöstä korvaavien toimenpiteiden suorittamisesta.
<i>Valtion kielitutkinnot</i>	3500	2070	Laskeva trendi, kysyntä vähentynyt. Arvio, koska marras- ja joulukuun tilasto valmistuu

<i>Näyttötutkinnot: tutkintotoimikunnat</i>	176	174	keväällä 2009.
<i>Näyttötutkinnot: tutkintomaksut/ kpl</i>	45 500	46131	Normaalia vuotuista vaihtelua.
Liiketaloudelliset suoritteet			
<i>Koulutettavapäivät</i>	14 200	10 442	Tavoite on ollut liian optimistinen.
<i>Näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arvioinnit</i>	170	98	Lisäksi 6 arviota valmistavasta koulutuksesta, tavoite edellisvuosien kysynnän pohjalta, jolloin tutkintotoimikunnat edellyttivät enemmän arvioita.
<i>Tilatut konsultoinnit ja arvioinnit</i>	60	87	Oppimistulosarviointeja toteutettu kaksi yhden sijaan.
<i>Ulkomaisten tutkintojen vastaavuuslausunnat</i>	30	43	22 lausuntoa koski ulkomaista toisen asteen koulutusta, 21 lausuntoa koski kotimaista koulutusta.
<i>Myydyt vähälevikkiset oppimateriaalit</i>	80 000	71 690	Kysyntä laskenut arvioidusta tasosta.
<i>Myydyt julkaisut</i>	15 000	16 883	Normaalia vuotuista vaihtelua.
<i>Uudet maksulliset julkaisut</i>	20	11	Henkilöstöresurssien niukkuus asiantuntijajaksiköissä on aiheuttanut uusien julkaisujen lukumäärän vähenemisen.
Julkisoikeudelliset suoritteet,			
<i>tuotot (1000€)</i>	2400	2568	
<i>kustannukset (1000€)</i>	2400	2410	
<i>kustannusvastaavuus /%</i>	100	107	
Liiketaloudelliset suoritteet,			
<i>tuotot (1000€)</i>	4500	3718	Sisältää vähälevikkisen oppimateriaalimyynnin tuotot, kustannukset ja hintatuen. Ilman hintatuetta liiketaloudellista maksullista toimintaa kustannusvastaavuus on 103.
<i>kustannukset (1000€)</i>	3900	4465	
<i>kustannusvastaavuus /%</i>	115	83	
Laatumittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Maksullisten koulutusten asiakasyytyväisyys (1-5)</i>	4,3	4,2	

Tiliviraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmien laskentaperusteet ovat muuttuneet vuonna 2008. Tiliviraston sisäisen kirjanpidon seurannassa otettiin käyttöön uudet toimintotasoiset seurantakohteet vuoden 2008 alusta lukien. Tässä tilinpäätösasiakirjassa on esitetty pääosin uusilla seuranta- ja laskentaperusteilla laaditut kustannusvastaavuuslaskelmat vuoden 2008 maksullisesta toiminnasta. Keskeiset muutokset verrattuna vuosien 2006 ja 2007 laskelmiin muodostuvat siitä, että henkilökustannukset perustuvat henkilötasoisesta työajankohdennustiedon perusteella laskettuihin palkkakustannuksiin ja osuus yhteiskustannuksista muodostuu virastojen tukitoiminnoille kohdennetuista kustannuksista. Kun aiempina vuosina osuutena yhteiskustannuksista on esitetty tietty laskennallinen prosentiosuus ao. viraston tai virastoryhmän hallintokoluista, niin vuoden 2008 osalta on osuus tukitoimintojen (johto, yleishallinto, henkilöstö-, tieto- ja taloushallinto, viestintä, sisäiset palvelut, poissaolot) kustannuksista pystytty kohdentamaan tarkemmin jokaisen viraston päätoiminnolle, niille kohdentuneiden henkilötyövuosien suhteessa.

Opetushallituksen ja valtion yleissivistävien erityiskoulujen ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen laskelmissa (taulukot 4 ja 5, taulukosta 6 valtion yleissivistävien koulujen osuus ja ammatillisten oppilaitosten lukuihin sisältyvän Sakk:n kustannusten osuus) on käytetty toimintolaskennan tuottamia kustannus- ja henkilötyövuositietoja. Samoin kohdassa 1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus on käytetty toimintolaskennan tuottamia projektitasoisia kustannustietoja (taulukko 9).

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus, Helsingin ranskalais-suomalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu ottivat työajanseurantajärjestelmän käyttöön 1.7.2008 lukien, jolloin niiden osalta toimintolaskenta ei pysty tuottamaan kuin puolen vuoden tiedot. Oheisissa laskelmissa (taulukko 6: ammatillisten ja kielikoulujen tiedot) on siten käytetty koko vuoden kustannusten perustana kirjanpitojärjestelmästä saatuja kustannustietoja. Myös Opetusalan koulutuskeskuksen tiedot on raportoitu kirjanpitojärjestelmästä saatujen kustannustietojen pohjalta.

Valtion ammatillisten erityisoppilaitosten liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma ei perustu em. henkilötasoiseen palkkakustannusten kohdentamiseen, koska niillä ei ollut vuoden 2008 aikana käytössä työajan kohdentamiseen käytettyä järjestelmää. Näissä oppilaitoksissa oli kuitenkin käytössä vuoden 2008 sisäisessä kirjanpidossa uudet toimintokohteet, jolloin maksulliseen toimintaan ja tukitoimintoihin kohdentuneiden kustannusten jaottelu on tarkentunut vuoden 2007 seurantaan verrattuna. Toimintolaskentajärjestelmää ei otettu näissä oppilaitoksissa käyttöön, koska ne siirtyivät 1.1.2009 yksityisten koulutuksenjärjestäjien alaisuuteen.

Seuraavissa taulukoissa (4–8) on esitetty Tiliviraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat.

Taulukko 4. Opetushallituksen ja yleissivistävien erityiskoulujen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat /julkisoikeudelliset suoritteet v. 2006–2008.

	Opetushallitus		Yleissivistävät erityiskoulut		Kaikki yhteensä		Opetus- hallitus	Yleissivistävät erityiskoulut		Kaikki yhteensä
	2 006 € 1000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)	2 006 € 1000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)	2 006 € 1000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)		2008 € 1000 (tot)		
TUOTOT	2 364	2 508	1 917	2 054	4 281	4 562	TUOTOT			
							Maksullisen toiminnan myynnit.	2 568	1 924	4 492
							Muut tuotot		38	38
							Tuotot yhteensä	2 568	1 962	4 530
KUSTANNUKSET							KUSTANNUKSET			
- palkat	529	575	2 014	1 707	2543	2 282	- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	113	115
- palkkiot ulkopuolisille	501	513	0	0	501	513	- henkilöstökustannukset	1 061	2 281	3 342
- muut henkilöstökustannukset	235	217	483	533	718	750	- vuokrat	31	297	328
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	1	66	55	68	56	- palvelujen ostot	442	199	641
- palvelujen ostot	258	228	164	20	422	248	- muut erilliskustannukset	537	111	648
- vuokrat	17	7	9	175	26	182	Erilliskustannukset yhteensä	2 073	3 001	5 074
- muut erilliskustannukset	537	492	97	92	634	584	KÄYTTÖJÄÄMÄ	495	-1 039	-544
Erilliskustannukset yhteensä	2 079	2 033	2 833	2 582	4 912	4 615	Tukitoimintojen kustannukset	313	987	1 300
							Poistot	2	35	37
KÄYTTÖJÄÄMÄ	285	475	-916	-528	-631	-53	Korot	1	5	6
							Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	316	1 027	1 343
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	260	267	924	851	1 184	1 118	Kokonaiskustannukset yhteensä	2 389	4 028	6 417
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 339	2 300	3 757	3 433	6 096	5 733	YLIJÄÄMÄ (+)/ALIJÄÄMÄ (-)	179	-2 066	-1 887
YLIJÄÄMÄ (+)/ALIJÄÄMÄ (-)	25	208	-1 840	-1 379	-1 815	-1 171	Kustannusvastaavuus-%	107	49	71
Kustannusvastaavuus-%	101	109	51	60	70	80				

Opetusministeriön asetuksen 1041/2000 mukaan yleissivistävät erityiskoulut perivät perusopetuslain 39 §:n mukaisista tukitehtävistä maksun, joka on 50 % valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n mukaisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävästä omakustannusarvon mukaisesta maksusta.

Taulukko 5. Opetushallituksen liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat v. 2006–2008.

	2006			2007			2008			
		€ 1000 (tot)			€ 1000 (tot)			€ 1000 (tot)		
	Maksullinen palvelutoiminta yhteensä	Muu maksullinen palvelutoiminta	Vähälevikkinen oppimateriaali	Maksullinen palvelutoiminta yhteensä	Muu maksullinen palvelutoiminta	Vähälevikkinen oppimateriaali	Maksullinen palvelutoiminta yhteensä	Muu maksullinen palvelutoiminta	Vähälevikkinen oppimateriaali	
TUOTOT	4 042	2 981	1 061	4 318	3 204	1 114	TUOTOT			
KUSTANNUKSET							Maksullisen toiminnan myyntitulot	3 718	2 582	1 136
-palkat	675	505	170	1 067	735	332	Tuotot yhteensä	3 718	2 582	1 136
-palkkiot ulkopuolisille	521	140	381	516	139	378	KUSTANNUKSET			
-muut henkilöstökustannukset	214	156	58	246	148	98	-aineet, tarvikkeet ja tavarat	7		7
-aineet, tarvikkeet ja tavarat	15	8	7	28	0	28	-henkilökustannukset	1 533	777	756
-vuokrat	111	98	12	103	95	8	-vuokrat	272	209	63
-palvelujen ostot	1 740	762	978	1 797	738	1 059	-palvelujen ostot	1 615	781	834
-muut erilliskustannukset	181	162	19	176	160	16	-muut erilliskustannukset	133	120	13
Erilliskustannukset yhteensä	3 457	1 831	1 625	3 934	2 015	1 919	Erilliskustannukset yhteensä	3 560	1 887	1 673
KÄYTTÖJÄÄMÄ	585	1 150	-564	384	1 189	-805	KÄYTTÖJÄÄMÄ	158	695	-537
							Tukitoimintojen kustannukset	877	548	329
							Poistot	15	10	5
							Korot	5	3	2
Osuus yhteiskustannuksista	344	260	96	508	343	165	Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	897	561	336
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 801	2 091	1 721	4 442	2 358	2 084	Kokonaiskustannukset yhteensä	4 457	2 448	2 009
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	241	889	-660	-124	846	-970	YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	-739	134	-873
Kustannusvastaavuus-%	106	143	62	97	136	53	Kustannusvastaavuus-%	83	105	57
							Käytetty MPL:n mukainen hintatuki	873		873
							YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTATUEN JÄLKEEN	134	134	0
							Kustannusvastaavuus -% hintatuen jälkeen	104	105	100
							Käytettävissä ollut MPL:n mukainen hintatuki	800		800

Taulukko6. Ammatillisten erityisoppilaitosten, kielikoulujen ja yleissivistävien erityiskoulujen liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat v. 2006–2008.

	Ammatilliset oppilaitokset		Kielikoulut		Yleissivistävät erityiskoulut			Ammatilliset oppilaitokset		Kielikoulut	Yleissivistävät erityiskoulut
	2 006 € 1000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)	2 006 € 1000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)	2 006 € 1 000 (tot)	2 007 € 1000 (tot)		2 008 € 1000 (tot)	2 008 € 1000 (tot)	2 008 € 1000 (tot)	
TUOTOT	1 898	2 280	192	194	1 521	1 552	TUOTOT				
KUSTANNUKSET							Maksullisen toiminnan myyntituotot	2 346	231		1 614
- palkat	650	821	57	67	527	500	Maksullisen toiminnan muut tuotot	155	25		192
- palkkiot ulkopuolisille	0	0	0	0	0	0	Tuotot yhteensä	2 501	256		1 806
- muut henkilöstökustannukset	151	202	14	17	126	164	KUSTANNUKSET				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	257	240	11	19	97	107	- aineet, tarvikkeet ja tavarat	321	25		118
- ostetut palvelut	217	84	12	0	384	67	- henkilöstökustannukset	1 226	153		1 050
- vuokrat	88	250	0	0	56	197	- vuokrat	254			211
- muut erilliskustannukset	105	57	0	0	55	18	- palvelujen ostot	209	0		158
							- muut erilliskustannukset	113	0		32
Erilliskustannukset yhteensä	1 468	1 654	94	103	1 245	1 053	Erilliskustannukset yhteensä	2 123	178		1 570
KÄYTTÖJÄÄMÄ	430	626	98	91	276	499	KÄYTTÖJÄÄMÄ	378	78		236
							Tukitoimintojen kustannukset	494	67		557
Osuus yhteiskustannuksista	345	440	31	37	241	252	Poistot	47			19
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 813	2 094	125	140	1 486	1 305	Korot	3			1
YLIJÄÄMÄ (+) tai ALIJÄÄMÄ (-)	85	186	67	54	35	247	YLIJÄÄMÄ (+) tai ALIJÄÄMÄ (-)	-166	11		-341
							Osuus yhteiskustannuksista	544	67		578
Kustannusvastaavuus-%	105	109	154	139	102	119	Kokonaiskustannukset yhteensä	2 667	245		2 147
							Kustannusvastaavuus-%	94	104		84

Taulukko 7. Opetusalan koulutuskeskuksen liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat v. 2006–2008

	2 006 € 1 000 (tot)	2 007 € 1 000 (tot)	2 008 € 1 000 (tot)
TUOTOT	6 378	6 736	4 842
KUSTANNUKSET			
- palkat	2 478	2 545	3 517
- palkkiot ulkopuolisille	445	483	
- muut henkilöstökustannukset	693	730	
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	286	183	127
- ostetut palvelut	1 739	1 966	1 334
- vuokrat	669	625	430
- muut erilliskustannukset	557	620	387
Erilliskustannukset yhteensä	6 867	7 152	5 795
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-489	-416	-953
Osuus yhteiskustannuksista	18	10	7
Kokonaiskustannukset yhteensä	6 885	7 162	5 803
YLIJÄÄMÄ (+) tai ALIJÄÄMÄ (-)	-507	-426	-960
Tukirahoitus			
- talousarvion määräraha	412	424	900
- työvoimahallinnon määräraha	37	40	56
- edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	8	0	1
Yhteensä	457	464	957
YLIJÄÄMÄ (+) tai ALIJÄÄMÄ (-)			
tukirahoituksen jälkeen	-50	38	-3
Kustannusvastaavuus-%	99	101	100

Taulukko 8. Koko tiliviraston liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat v. 2006–2008.

	2006 € 1000 (tot)	2007 € 1000 (tot)
	Muu maksullinen palvelutoiminta	Muu maksullinen palvelutoiminta
TUOTOT	14 031	15 080
KUSTANNUKSET		
*palkat	4 387	5 000
*palkkiot ulkopuolisille	966	999
*muut henkilöstökustannukset	1 198	1 359
*aineet, tarvikkeet ja tavarat	666	577
*vuokrat	4 092	3 914
*palvelujen ostot	924	1 175
*muut erilliskustannukset	898	871
Erilliskustannukset yhteensä	13 131	13 895
KÄYTTÖJÄÄMÄ	900	1 185
Osuus yhteiskustannuksista	979	1 247
Kokonaiskustannukset yhteensä	14 110	15 142
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) TUKIRAHOITUKSEN JÄLKEEN	379	402
Kustannusvastaavuus-%	103	103

	2008 € 1000 (tot)
	Muu maksullinen palvelutoiminta
TUOTOT	
Maksullisen toiminnan myyntitulot	12 751
Maksullisen toiminnan muut tuotot	372
Tuotot yhteensä	13 123
KUSTANNUKSET	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	598
Henkilökustannukset	7 479
Vuokrat	1 167
Palvelujen ostot	3 316
Muut erilliskustannukset	665
Erilliskustannukset yhteensä	13 225
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-102
Tukitoimintojen kustannukset	2 002
Poistot	81
Korot	9
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 092
Kokonaiskustannukset yhteensä	15 317
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	-2 194
Kustannusvastaavuus-%	86
Käytetty hintatuki	1 829
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTATUEN JÄLKEEN	-365
Kustannusvastaavuus -% hintatuen jälkeen	98
Käytettävissä ollut hintatuki	1 700

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Opetushallituksen tiliviraston yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma on laadittu nyt ensimmäistä kertaa. Laskelmaan on otettu mukaan sellaiset yksittäiset projektit, jotka ovat saaneet rahoitusta joko toiselta valtion virastolta tai talousarvion ulkopuoliselta toimijalta kuten EU:lta. Laskelma koostuu 17 eri projektista.

Opetushallituksen kirjanpidossa on liikekirjanpidontilille yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot kirjattu tuloja yhteensä 9,5 milj. euroa, josta 88 % eli 8,4 milj. euroa on esitetty laskelmalla (ks. Taulukko 9). Osa tuloista on kirjattu erheellisesti yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoiksi, vaikka ne toiminnan luonteen mukaisesti tulisi kirjata yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin; sellaisia ovat mm. valtion oppilaitosten oppilaiden kotikuntien maksamat kou-

lumatkakustannukset ja oppilaiden tarvitsemat henkilökohtaisten avustajien aiheuttamat kustannukset. Valtion oppilaitosten aamu- ja iltapäivätoiminta on myös sellaista toimintaa, josta oppilaitos voi laskuttaa kustannusten korvaukset kunnalta ja kirjata ne yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin.

Opetushallitus on myös saanut yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja valtionavustuksien myöntämistä varten, joten kaiken kaikkiaan viraston yhteisrahoitteinen toiminta koostuu hyvin monenlaisesta toiminnasta.

Taulukko 9. Tiliviraston yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma v. 2008.

	2 008
	€ 1000 (tot)
TUOTOT	
-maksullisen toiminnan tuotot	0
-yhteisrahoitteiset tuotot	8 350
-muut tuotot	
Tuotot yhteensä	8 350
Päätoimintojen erilliskustannukset	
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	34
- henkilöstökustannukset	794
- vuokrat	128
- palvelujen ostot	1 197
- siirtomenot	6 789
- muut erilliskustannukset	238
Erilliskustannukset yhteensä	9 180
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-830
Yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista:	
- tukitoimintojen kustannukset	391
- poistot	9
- korot	0
Osuus yhteiskustannuksista	400
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 580
YLIJÄÄMÄ(+) tai ALIJÄÄMÄ (-)	-1 230
Kustannusvastaavuus-%	87

1.4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

1.4.1 Opetuksen ja oppimisen kehittäminen kaikissa koulumuodoissa

Ennakointi

Tulostavoite	Toteuma		
<i>OPH raportoi vuosia 2007 - 2012 koskevan ennakointityön tulokset tausta-aineistoinen</i>	Raportin valmistuminen siirtyi vuoden 2009 tammikuuhun teknisistä syistä. Raportti sisältää vuodelle 2012 ennakoidut ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen aloittajatarpeet sekä laajan tausta-aineiston niihin vaikuttavista työelämän muutoksista vuoteen 2020.		
<i>OPH tuottaa määrällistä ja laadullista ennakointitietoa ja toimii alueellisen ennakoinnin tukena</i>	Määrällistä ennakointitietoa (ml. edellä mainittuun raporttiin sisältyviä keskeisiä tuloksia) on välitetty netin kautta (Ensti, Oph.fi). Alueellisen ennakoinnin tuen tarve ja ajoitus selvitetään OPM:n Koulutustarjonta 2016 -työryhmässä.		
<i>OPH kehittää osaamistarpeiden ennakointimenetelmiä, asiantuntijaverkoston ja tiedonkeruujärjestelmää</i>	Valtakunnallinen osaamistarpeiden ennakointihanke (VOSE) on käynnistynyt ESR-hankkeena. Erillisiä osaamistarveselvityksiä on tehty mm. opetussuunnitelmien perusteiden uudistamisen perustaksi.		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Julkaisu työvoima- ja koulutustarpeista</i>	2	0	Valtakunnallinen ennakointiraportti Koulutus ja työvoiman kysyntä 2020 ilmestyi tammikuussa 2009. Englanninkielinen lyhennelmä valmistuu vuoden 2009 alkupuolella.
<i>Ennakoinnin sähköisen tietopalvelun Enstin kävijöiden käynnit keskimäärin/ kk</i>	40 000	27 200	Kävijämäärän alhainen toteutuma johtuu siitä, että sisältöpäivityksiä ei pystytty toteuttamaan tavoitteiden mukaisesti.

Monikulttuurisuuden edistäminen ja maahanmuuttajaopetus¹

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH kehittää toimenpiteitä maahanmuuttajaoppilaiden tukemiseksi ja opintojen ohjaamiseksi. OPH kehittää toimenpiteitä maahanmuuttajaoppilaiden osuuden lisäämiseksi lukiokoulutuksessa ottaen mm. huomioon tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden antamat mahdollisuudet. OPH parantaa muista kulttuureista tulleiden tyttöjen ja naisten mahdollisuuksia osallistua koulutukseen.</i>	Selvitys maahanmuuttajataustaisten lukiokoulutuksesta valmistui ja selvityksen pohjalta on laadittu lukioita varten esite maahanmuuttajataustaisista lukiokoulutuksessa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen selvitys valmistui, ja opetussuunnitelmatyöryhmä valmistelee uusia valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita. Maahanmuuttajakoulutukseen on tuotettu erilaisia oppi- ja arviointimateriaalia sekä tiedotteita. Maahanmuuttajaoppilaiden koulumenestystä ja koulutukseen valikoitumista koskeva raportti valmistui.
<i>OPH kehittää maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen sisältöjä ja tukimuotoja sekä luo edellytyksiä koulu-</i>	Ammatillisen koulutuksen valtionavustusten yksi painopiste on ollut maahanmuuttajataustaisten naisten ja tyttöjen opiskelumahdollisuuksien parantaminen. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet on uudistettu ja maahanmuuttajien ammatillisten perustutkintojen perusteiden maahanmuuttajia koskevat osat päivitet-

¹ Erityisavustuksesta, jolla tuetaan koulu yhteisöä koskevan monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelman laatimista ja toteuttamista, raportoidaan luvussa 1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus. Samoin raportoidaan maahanmuuttajien aikuiskoulutukseen suunnatut valtion erityisavustukset ja vieraskielisten oppilaiden kielten opetuksen valtionavustukset.

tuksen hyvien käytänteiden ja toimintamallien kehittämiseksi tavoitteena opintojen keskeyttämisen vähentäminen sekä jatko-opintoihin ja työelämään sijoittumisen parantuminen.

OPH tekee selvityksen maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisen syistä

OPH tukee maahanmuuttajakoulutuksen kehittämistä ja maahanmuuttajien osallistumisen lisäämistä kaikissa vapaa-ajan sivistystyön oppilasmuodoissa

OPH suuntaa toimenpiteitä kansallisten vähemmistöjen koulutuksellisen aseman parantamiseen

OPH tukee koulutuksen järjestäjiä lasten ja nuorten ohjaamisessa suvaitsevaisuuteen sekä myönteiseen suhtautumiseen eri kulttuureja kohtaan

OPH kohdentaa toimenpiteitä vieras-kielisten oppilaiden oman äidinkielen opetuksen, suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen ja muun opetuksen kehittämiseen.

ty. Aikuisten maahanmuuttajien suomi toisena kielenä -arviointiin sekä ammatilliseen koulutukseen hakijoiden kielitaidon testaamiseen on tuotettu opas, ja lisäksi on laadittu selvitys sähköisistä suomen kielen oppimateriaaleista.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjille myönnettyjen valtionavustusten tavoitteena on kehittää oppilaitosten yhteistyötä ja verkostoitumista sekä sellaisia käytänteitä ja malleja, joilla voidaan ehkäistä koulutuksen keskeyttämistä.

Vuonna 2008 on kartoitettu maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisen syitä ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä selvitetty koulutuksen järjestäjien näkemyksiä opiskelijoiden tuen tarpeista. Vuonna 2009 jatkettavalla laadullisella tutkimuksella syvennetään vuoden 2008 aikana saatuja tuloksia.

Maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen on myönnetty kehittämissuhteita ja tuettu maahanmuuttajien koulutusta kehittämissuhteilla ja ko-keiluavustuksilla.

Romanioppilaiden perusopetuksen tukemiseksi on jaettu erillistä valtionavustusta (300 000 euroa) ja aloitettu kehittämistoimintaa tukeva koulutuskokoonaisuus. Saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (258 000 euroa) ja saamelaisalueen ulkopuolella asuvien saamelaisten saamen kielen opetukseen sekä romanikielen opetukseen (vuonna 2007 annetusta opetuksesta) on myönnetty valtionavustusta.

Koulutuksen järjestäjien hanketoiminnalla (mukana 42 kuntaa) on edistetty suvaitsevaisuutta ja hyviä etnisiä suhteita sekä lisätty eri kielten ja kulttuurien tuntemusta ja erityisesti koulu yhteisön kulttuurivähemmistöjen ja valtakulttuurin yhteyksiä.

Koulutuksen järjestäjille on laadittu tiedote vuonna 2008 annettavasta opetuksesta. Opetusta on kehitetty sisällöllisesti koulutusten, kehittämissuhteiden, julkaisujen ja esitteiden avulla.

Oman äidinkielen opetuksen digitaalisen oppimateriaalin tarpeesta on tehty selvitys.

Oppilaitosten tasa-arvosuunnitelmat

Tulostavoite	Toteuma		
<i>OPH tukee tasa-arvosuunnitelmien laatimista</i>	Opas oppilaitosten tasa-arvosuunnitelman laadintaan on julkaistu suomeksi ja ruotsiksi ja se on toimitettu lukioihin sekä toisen asteen ammatillisiin oppilaitoksiin.		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Tasa-arvosuunnitelmat oppilaitoksissa / %</i>	100	Ei tietoa.	Ei ole selvitetty.

Oppimisympäristöjen kehittäminen ja monipuolistaminen²

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävien oppimisympäristöjen kehittämistä on tuettu järjestämällä koulutustilaisuuksia. Verkkoon on tuotettu opetuspaketti sosiaalisen median käytöstä, nuorison Internetin käytöstä ja turvallisuudesta.

² Oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen liittyvien avustusten myöntämisestä raportoidaan luvussa 1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.

suudesta, sekä laadittu oppaat digitaalisten oppimateriaalien käytöstä ja laatimisesta sekä koulujen kansainvälistymisestä ja verkkopohjaisesta yhteistoiminnallisesta oppimisesta. Julkisten oppimateriaalien hakupalvelua on kehitetty sekä kansallisena hankkeena että eurooppalaisena yhteistyönä.

Tulostavoite	Toteuma		
<p><i>OPH edistää opetussuunnitelmien toteuttamista tukevien, oppimista edistävien ja terveyden ja turvallisuuden huomioidottavien esteettömien opiskeluympäristöjen syntymistä</i></p> <p><i>OPH selvittää miten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden asumista voi parantaa. Selvityksen pohjalta OPH ohjaa koulutuksen järjestäjiä kehittämään opiskelijoiden asumista ja asuntolatoimintaa</i></p>	<p>On laadittu oppaat sisäilmaongelmaisten koulurakennusten korjaamisesta I-II (künteistönömistajan opas ja suunnittelijan opas) sekä kuvataiteen opetustilojen suunnittelusta (ruotsinkielinen).</p> <p>Asuntola- ja vapaa-ajanohjaajien koulutusta on laajennettu ja opiskelijoiden asumisturvallisuuden ja harrastustoiminnan edistämiseen on kohdistettu ESR-rahoitusta.</p> <p>STAKES:in vuoden 2008 lopulla toteuttaman hyvinvointikyselyn tuloksia ammatillisten oppilaitosten asuntoloissa asuvien nuorten olosuhteista hyödynnetään koulutuksessa ja materiaaliutuotannossa.</p>		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<p><i>Opiskeluympäristön kehittämiseen liittyvät oppaat / kpl</i></p>	5	3	Voimavarojen puutteen vuoksi oppaita valmistui suunniteltua vähemmän.

Koulutustiedotus ja opiskelijavalintajärjestelmät

Tulostavoite	Toteuma
<p><i>OPH ylläpitää ja kehittää valtakunnallisia opiskelijavalintajärjestelmiä</i></p> <p><i>OPH vastaa opiskelijavalintarekisterin tietojen kokoamisesta, hakujärjestelmien valtakunnallisesta toteutuksesta sekä koulutukseen hakemiseen ja opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä yleisestä tiedottamisesta, ohjaamisesta ja neuvonnasta</i></p> <p><i>OPH vastaa yliopistojen sähköisen hakupalvelun ja yhteishakujärjestelmän (YSHJ) kehittämisestä ja ylläpidosta</i></p>	<p>On ylläpidetty ja kehitetty kahdeksaa valtakunnallista atk-pohjaista opiskelijavalintajärjestelmää ja -rekisteriä.</p> <p>Valintajärjestelmien ylläpito on toteutunut pääosin suunnitelmien ja aikataulujen mukaisesti sekä opiskelijavalintoihin liittyvät painetut julkaisut ja niiden verkkoversiot ovat ilmestyneet aikataulujen mukaisesti. Koulutusnettipalvelussa on käynyt vuoden aikana 1 251 000 tiedonhakijaa.</p> <p>Yliopistoihin oli 80 000 hakijaa, joiden tiedot tallennettiin yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteriin. Yliopistojen sähköinen hakujärjestelmä on otettu käyttöön syksyllä 2008. Resurssien vähäisyyden vuoksi jouduttiin muuttamaan alkuperäisiä suunnitelmia. Syksyllä viiden yliopiston erillisvalinnat on hoidettu uuden järjestelmän (YSHJ) avulla aikataulun mukaisesti. Keväällä 2009 alkavaan koulutukseen oli hakijoita 740, joista 99,6 % hakeutui sähköisesti.</p>

OPH vastaa ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä (AMKYH), ammattikorkeakoulujen vieraskielisen koulutuksen yhteishakujärjestelmästä (VKYH), ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen yhteishakujärjestelmästä (AKYH) ja ammatillisen opettajakoulutuksen yhteishakujärjestelmästä (AMKOPE) sekä kehittää sähköisen asiointimahdollisuuden korkeakoulujen opiskelijapaikkojen vastaanottamista koskeviin järjestelmiin (AMKOREK ja HAREK)

OPH toteuttaa korkeakoulujen yhteishakupalvelun yhteyspisteen tehtävät

OPH saattaa loppuun ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen sähköisen haku- ja koulutusjärjestelmän (TAYH/KOULUTA) käytännön toteutuksen yhteishakuun kuuluvan koulutuksen osalta ja toteuttaa täydennyshauun

OPH toteuttaa ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköisen haku- ja koulutustietojärjestelmän ohjaus- ja neuvontapalvelut

OPH toimittaa ja jakaa ammatillisen ja lukiokoulutuksen, aikuiskoulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutusoppaan painetussa ja sähköisessä muodossa molemmilla kotimaisilla kielillä ja osaksi englanniksi

Ammattikorkeakoulujen valtakunnalliset opiskelijavalintajärjestelmät on toteutettu aikataulujen mukaisesti.

Järjestelmä	Hakijoita	Nettihakemuksen käyttäjiä %
AMKYH	68 400	99,9
VKYH	24 000	99,8
AKYH	17 500	99,7
AMKOPE	5 000	96,7

Ammattikorkeakoulusektorilla yhden korkeakoulupaikan säännöstä on toteutettu AMKOREK-järjestelmän avulla ja yliopistosektorilla HAREK-järjestelmän avulla.

Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksessa ja ammatillisessa opettajakorkeakoulutuksessa sekä yliopistojen sähköisessä hakujärjestelmässä on käytössä hakijapalvelu, jossa hakija voi ottaa mm. opiskelupaikan vastaan HST-kortin tai verkkopankkitunnusten avulla. Ammatillisten opettajakorkeakoulujen yhteishaussa 75 % ja aikuiskoulutuksen yhteishaussa 38 % sekä yliopistojen haussa 19 % otti paikan vastaan sähköisesti.

Yliopistojen sähköisen hakupalvelun valtakunnallinen yhteyspiste on alkanut toteuttaa sille annettuja tehtäviä syksyllä 2008.

KOULUTA-järjestelmä on otettu vaiheittain käyttöön. Kaikki toiminnot on toteutettu pääosin sähköisinä tiedonsiirtoina. Vuoden aikana on toteutettu laajat käyttäjäkoulutukset, joihin on osallistunut n. 5 000 KOULUTA:n käyttäjää. Kesäkuussa yhteishaun valinta-ajaja ja valintatietojen julkistamista ei päästy toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa, koska osa koulutuksen järjestäjistä tallensi arvosana- ja koetiedot myöhässä ja koska järjestelmän atk-toimittajan ohjelmistovirheet aiheuttivat kapasiteettiongelmiä. Tämän vuoksi osa koulutuksen järjestäjistä sai tarvitsemansa tiedot ajallaan 13.6.2008, mutta osa vasta 17.6.2008. Syksyn yhteishaku sujui suunnitelmien mukaisesti. Kevään ja syksyn yhteinen hakijamäärä oli lähes 100 000.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa nettihakemusta käytti 98,6 % hakijoista. Järjestelmän avulla toteutettiin heinäkuussa ensimmäistä kertaa valtakunnallinen täydennyshaku vapaiksi jääneille paikoille.

Ohjaus- ja neuvontapalvelut on otettu käyttöön. Puhelinpalvelua on saanut 56 700 yhteydenottajaa, ja n. 8 000 asiakasta on palveltu sähköpostitse.

Koulutusoppaat on toimitettu ja jaettu aikataulun mukaisesti molemmilla kotimaisilla kielillä painetussa ja sähköisessä muodossa.

Englanninkielinen opas Apply to Polytechnics in Finland tuotettiin ainoastaan verkossa.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
Koulutusoppaat	12	10	Apply to Polytechnics in Finland -julkaisua ei painettu taloudellisista syistä, muiden julkaisujen painosmääriä supistettiin, ja alun perin suunniteltuja erillisjulkaisuja yhdistettiin.
Koulutusoppaiden painosmäärät	568 000	362 000	ks. edellä
Koulutustiedon latauksiin liittyvät haut koulutusnettipalvelusta	9,0 milj.	11,6 milj.	

Opiskelijavalintajärjestelmät	8	8
Opiskelijavalinnan hakijamäärät	350 000	285 000
Nettihakijoiden määrä	160 000	213 000
Nettihakijoiden osuus hakijamäärästä /%	n. 45,7	75,3

1.4.2 Yleissivistävä koulutus

Yleissivistävän koulutuksen kehittämisessä keskeistä on ollut opetussuunnitelman perusteiden toteutumisen seuranta ja toimeenpanon tukeminen. Esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa valmistellaan lainsäädännön edellyttämiä muutoksia opetussuunnitelman perusteisiin. Perusopetuksessa on toteutettu hallitusohjelman mukaisesti perusopetuksen laadun parantamiseen tähtäävää kehittämistoimintaa (ns. POP-ohjelma).

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH tukee ja seuraa esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden toteutumista sekä raportoi tästä opetusministeriölle vuosittain</i>	Perusopetuksen vuoden 2004 opetussuunnitelmaudistus -raportti sekä selvitys aikuisten lukiokoulutuksesta on laadittu. Kysely perusopetuksen opetussuunnitelmajärjestelmän toimivuudesta on toteutettu. Noin 40 kunnan ja koulun opetussuunnitelmat on analysoitu vuoden 2008 aikana. Hämeenlinnan opetustoimen kanssa on toteutettu vuoden mittainen opetussuunnitelmaprosessi. Opetussuunnitelman perusteiden toteutumista on tuettu koulutuksella (noin 60 tilaisuutta) ja informaatio-ohjauksella sekä toteutettu kaksi opetussuunnitelmaohjaajien pitkäkestoista koulutusta ja tuotettu Ops elämään -verkkoaineisto. Helsingin eurooppalaisen koulun opetussuunnitelma valmistui. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisluvista on annettu 45 lausuntoa. Pohjoismaista opetussuunnitelmayhteistyötä on koordinoitu Unescon koulutustoimiston (UNESCO/IBE) kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. On järjestetty kansainvälisen konferenssin (International Conference on Education, ICE-konferenssi) valmisteluihin liittyvä kansainvälinen seminaari, valmisteltu Suomen maaraportti ja muu ICE-konferenssin aineisto sekä laadittu konferenssiraportti.
<i>Lisätään aikuisille tarkoitettuihin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin kokonaisuus, joka kattaa perusopetuksen alimpien vuosiluokkien tavoitteet ja sisällöt</i>	Opetussuunnitelman perusteisiin lisättävä kokonaisuus valmistuu 2009.
<i>OPH ryhtyy toimiin oppilasarvioinnissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Tavoitteena on yhtenäistää arvosanojen käytön perusteita oppilaiden oikeusturvan parantamiseksi erityisesti jatko-opintoihin siirryttäessä.</i>	Perusopetuksen oppilaan arviointiin liittyviä koulutustilaisuuksia on järjestetty 10 sekä käynnistetty oppilaan arvioinnin ongelmien ja koulujen arviointikäytäntöiden analysointityö. Perusopetuksen päättövaiheen maahanmuuttajien suomi toisena kielenä -arvioinnin tueksi on julkaistu opas.
<i>OPH suuntaa toimenpiteitä romaniäikeisten perusopetuksen loppuunsaattamiseksi ja lukio-opintoihin kannustamiseksi aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittämisohjelmatyöryhmän ehdotusten mukaiseksi</i>	Romaniäikeisten perusopetuksen loppuunsaattamista tukevaa ohjelmaa on valmisteltu osana romanipoliittista toimenpideohjelmaa (päävastuu STM).
<i>Esi- ja perusopetuksessa OPH suuntaa toimenpiteitä opetuksen ja koulupäivän</i>	Opetuksen ja koulupäivän rakenteen eheyttämisestä sekä perusopetuksen yhtenäisyydestä on järjestetty sekä maksullisia että maksuttomia koulutuspäi-

rakenteen eheyttämiseksi. Tavoitteena on kehittää oppivan yhteisön toimintatapoja koulutuksen järjestäjien ja koulujen välille, yhtenäisen perusopetuksen toteuttamista tukevia hallinnollisia ja pedagogisia toimintarakenteita sekä yhtenäisyyttä tukevaa koulun toimintakulttuuria

OPH edistää oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia toimenpitein, joka kohdentuvat erityisesti oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksien varhaisen tunnistamisen edistämiseen, oppimis- ja oppimaan oppimisen valmiuksien vahvistamiseen ja menetelmien kehittämiseen.

OPH suuntaa toimenpiteitä oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen kouluissa ja oppilaitoksissa. OPH tuottaa oppilas- ja opiskelijahuollon oppaan yhteistyössä Stakesin kanssa.

OPH kehittää ja levittää ehkäisevän päihdetyön toimintamalleja sekä kerää ja kehittää tietoa varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen liittyvistä toimivista ratkaisuksista ja huolehtii niiden levittämistä ja vakiinnuttamista

OPH osallistuu erityisopetuksen strategian toimeenpanoon

OPH tukee taiteen perusopetuksen järjestämistä ja opetussuunnitelmatyötä. Painopisteinä on yleisen oppimäärän ja laajan oppimäärän käsitteiden selkeyttäminen sekä taiteen perusopetusta antavien yksiköiden, taide- ja kulttuurilaitosten, kirjastojen ja koulun yhteistyön edistäminen

viä. Koulutuspäiviin osallistui vuoden aikana hieman yli 1000 henkilöä.

Joustavan perusopetuksen kehittämistyö (JOPO) siirtyi OPM:ltä OPH:n vastuulle. Toiminnan tukemiseen on jaettu valtionavustuksina 920 000 euroa, ja järjestetty kehittämistyön kolmatta aaltoa koskeva tiedotustilaisuus. Haun pohjalta on valittu 36 uutta kuntaa, joiden toiminta alkaa vuonna 2009. Lisäksi on kilpailutettu koulutus, josta päätös tehdään 2009.

Oppilashuollon laadun ja palvelurakenteen kehittämistoiminnassa keskeisenä tavoitteena on ollut ehkäisevien toimintamallien kehittäminen. Sidosryhmäyhteistyötä on tehty varhaisen tunnistamisen käytänteiden levittämiseksi ja niiden edistämiseksi.

Oppilashuollon laadun ja palvelurakenteen edistämiseksi on jaettu erityisavustusta (1 290 000 euroa) 92 kunnalle kehittämistoiminnan vakiinnuttamiseen ja sen laajentamiseen lukiokoulutukseen. Kehittämistoiminnan tueksi on toteutettu koulutusta 11 alueella ja järjestetty tuki- ja seurantavierailuja kuntiin. Lisäksi on laadittu kuvaus palvelurakenteen nykytilasta.

Oppilas- ja opiskelijahuollon opas on valmisteilla. Lasten ja nuorten terveellisiä ruokailutottumuksia on tuettu jakamalla kaikkiin kouluihin kouluruokailusuositus. Kouluruokailun kehittämistä on ohjattu tehtyjen selvitysten ja yhteistyökyselyjen tulosten perusteella.

Lasten ja nuorten terveyden edistämisen neuvottelukunta on aloittanut toimintansa. Neuvolatoimintaa, kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuoltoa koskeva asetusluonnos valmistui. Hyvinvoinnin edistämiseen on valmistettu erilaisia toimintamalleja ja ohjeistuksia.

Päihdetiimin työtä on jatkettu. Kriisikoulutustilaisuuksia (14) on järjestetty eri puolilla Suomea. Pitkäkestoisien koulutuksen perustavoitteet ja sisällöt on määritelty. Vuosittainen Koulurauhan julistustapahtuma on suunniteltu ja Demo-08 -biisikilpailu toteutettu. Turvallisuuden edistämistä tukevaa aineisto- ja materiaalipankkia on täydennetty. Yhteistyö Viron Koulurauhaohjelman kanssa on käynnistetty.

Erityisopetuksen strategiaa on käsitelty useissa koulutustilaisuuksissa. Tehostetun ja erityisen tuen kehittämistoiminta (KELPO) siirtyi OPM:ltä OPH:n vastuulle. Kehittämistyössä on mukana 233 opetuksen järjestäjää. Näiden työtä on tuettu koordinaattoreiden yhteisillä ja alueellisilla tapaamisilla, sekä koulutuksella ja kehittävällä arvioinnilla. Vuonna 2006 alkaneen erityisopetuksen seudullisten palvelujen kehittämishankkeen (ALPO) päätösseminaari on pidetty ja loppuraportti valmistuu 2009. Osallistujia ALPO:ssa oli 80 kuntaa, joista osa on jatkanut kehittämistyötään KELPO -hankkeessa.

Taiteen perusopetuksen järjestäjille on toimitettu tiedote ”Taiteen perusopetuksen käsite, rakenne ja laajuus”. Taiteen perusopetuksen järjestämiseen ja opetussuunnitelmatyöhön liittyvää ohjausta ja koulutusta on annettu sekä maksupalvelukoulutuksena että yhteistyössä taiteen perusopetuksen liittojen kanssa. Lisäksi on järjestetty taide- ja taitokasvatuksen yhteistyöseminaari pedagogiikan ja eri toimijoiden välisen yhteistyön edistämiseksi. Opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin kuuluville oppilaitoksille on myönnetty kehittämiserä 119 hankkeelle yhteensä 633 500 euroa. OPM:lle on annettu selvitys siitä, miten määrärahalta on pyritty kehittämään opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin kuuluvaa taiteen perusopetusta.

OPH edistää aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden toteutumista ja toiminnan kytkemistä osaksi peruskoulun toimintaa. Toimintaa yhtenäistetään ja laajennetaan sekä tuetaan kuntia ja alueellisia verkostoja toiminnan laadun kehittämisessä. Moniammatillista ja hallinnonalat ylittävää yhteistyötä vahvistetaan samoin kuin yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Kerhotoiminnan vahvistamiseen suunnataan voimavaroja.

OPH tehostaa toimenpiteitä kielten opetuksen kehittämiseksi ja oppilaiden ja opiskelijoiden kielivalintojen monipuolistamiseksi sekä toisen kotimaisen kielen kiinnostavuuden lisäämiseksi. OPH kehittää toisen kotimaisen kielen opiskelua, oppimateriaalia ja menetelmiä sekä vahvistaa positiivista kuvaa maamme kaksikielisyydestä ja molempien kansalliskielten osaamisen tärkeydestä. Kielikyhyt ja "kielisuuhkut kehittyvät tärkeinä osana kieliopetusta ja kielikasvatusta. Opettaja-, opiskelija- ja kulttuurivaihto lisääntyy suomen- ja ruotsinkielisten koulujen kesken sekä muiden Pohjoismaiden kanssa

OPH toteuttaa European Label -Kieltenopetuksen eurooppalainen laatuleima -kilpailun

OPH kehittää varhain aloitetun sekä integroidun vieraiden kielten sekä toisen kotimaisen kielen oppimiseen ja opetuksen soveltuvia oppimisympäristöjä, opetusmenetelmiä, työtapoja, oppimateriaaleja ja -välineitä. Tavoitteena on lisätä varhain aloitettua kieltenopiskelua ja kielellistä monimuotoisuutta sekä kulttuurivaihtoa suomen- ja ruotsinkielisten koulujen kesken sekä muiden Pohjoismaiden kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan alueelliset kehittämisverkostot ovat järjestäneet alueillaan koordinaattoritapaamisia ja koulutustilaisuuksia. Aamu- ja iltapäivätoiminnan laatua koskeva arviointi on toteutettu, tulosten mukaan huoltajat ovat tyytyväisiä toimintaan. Kuntien päättäjille on tuotettu tiedotusmateriaaliansio ja tiedotusta tehostettu luomalla verkkosivusto. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta on laadittu englanninkielinen esite ja valmistumassa on kunnan koordinaattorin opas. Hallitusohjelmassa mainittu aamu- ja iltapäivätoiminnan selvitystyö on käynnistynyt. Yhteistyö kolmannen sektorin ja sidosryhmiensä kanssa on tiivistynyt.

Kerhotoiminnan kehittämiseksi on järjestetty lääneittäin tiedotustilaisuuksia, ja tuotettu kerhotoiminnan esite suomeksi ja ruotsiksi. Kerhotoiminnan kehittämisessä mukana oleville opetuksen järjestäjille on järjestetty valtakunnallinen seminaari. Keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa on pidetty 11 alueellista koulutustilaisuutta. Kerhotoiminnan tueksi valmistui myös koulun kerhokäsikirja, joka toimitettiin kaikille kouluille ja kunnille. Kerhotoiminnan kehittämiseen on jaettu erityisavustusta keväällä 2008 (n. 5,7 milj. euroa/ 306 opetuksen järjestäjää), toinen hakukierros käynnistyi joulukuussa 2008.

Kielten opetusta koskevaa informaatio-ohjausta on annettu ja kielten opettajille on järjestetty koulutusta erityisesti oppilaan arvioinnista. Perusopetuksen vieraiden kielten opetuksen kehittämiseen tarkoitettun valtion erityisavustuksen hausta on lähetetty tiedote kaikille perusopetuksen järjestäjille. On valmisteltu koulutusta koskevaa tutkimusta edistävän keskuksen (Centre for Educational Research and Innovation, OECD/CERI) uutta kielikoulutusta koskevaa hanketta.

Toisen kotimaisen kielen opetuksen kiinnostuksen kehittämistä edistäviä toimenpiteitä on jatkettu toimintaan osallistuvien koulutuksen järjestäjien kanssa. On järjestetty vierailu Ruotsiin sekä oppilaitoskäyntejä. Verkkosivut on avattu. Toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi) on toteutettu oppimistulosarviointi.

Laatuleima-kilpailun hakuprosessi (26 hakemusta) on toteutettu. Lisäksi on valittu vuoden kieltenopettaja sekä vuoden kieltenopiskelija. Palkittujen laatuleimahankkeiden projektikuvaukset on toimitettu Euroopan komission European Label -tietokantaan ja European Label-toiminto on raportoitu Euroopan komissiolle.

Kielten opettajien täydennyskoulutukseen on myönnetty avustuksia. Kielten opettajien yhteistyötä ja oppilaiden mahdollisuuksia keskinäisiin ja kansainvälisiin tapaamisiin on tuettu erityisesti saksan, ranskan ja venäjän opetuksen kehittämisverkostoissa. Karjalan tasavallan kanssa on valmisteltu venäjän opetuksen hanketta, jossa kehitetään sekä venäjä vieraana kielenä että venäjä äidinkielenä -opetusta.

Lukiokoulutuksessa tavoitteena on rikastaa alueellista opintotarjontaa

OPH suuntaa toimenpiteitä yhteisöllisyyden edistämiseksi lukiokoulutuksessa

OPH valmistelee lukiokoulutuksen suullisen kielitaidon osaamisen arvioimisen valtakunnallisen totentusta

Lukiokoulutuksen alueellisten yhteistyöverkostojen toiminnan kehittämiseen on annettu informaatio-ohjausta.

Yhteisöllisyyden tukemiseksi on tuotettu aineistoa Edu.fi-sivuille.

Suullisen kielitaidon osaamisen arvioinnin edellyttämät muutosesitykset luki-opetussuunnitelman perusteisiin on valmisteltu.

1.4.3 Ammatillinen koulutus³

Ammatillisen peruskoulutuksen kehittämisessä on viimeistely eri alojen tutkintorakenne-esitykset. Kaikkien tutkintojen perusteiden uudistamisessa on keskitytty koulutuksen työelämälähtöisyyden vahvistamiseen ja monipuolisten koulutusratkaisujen kehittämiseen erilaiset oppijat huomioon ottaen. Koulutuksen alakohtaista kehittämistä on tuettu kehittämishankkeilla, koulutuksella ja asiantuntijaohjauksella. Kaikki kehittäminen on tehty laajassa sidosryhmäyhteistyössä työelämän, koulutusorganisaatioiden sekä opiskelijaedustajien kanssa.

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH selvittää ammatillisten perustutkintojen muutostarpeet ja ottaa muutostarpeita selvittäessään huomioon myös yksilöllisen oppimisen ja erityisopetuksen näkökulman</i>	Perustutkintojen muutostarpeet on selvitetty ja tutkintoja koskevat muutosesitykset tehty. Tutkintoasetukset 2009 ja 2010 ovat valmistuneet.
<i>OPH vastaa ammatillisen tutkintojärjestelmän joustavuuden ja tehokkuuden parantamishankkeen toiminnallisesta toteuttamisesta. Hankkeeseen liitetään vuosille 2007 - 2010 ajoittuva ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmien ja tutkinnon perusteiden sekä käynnissä oleva ammatti- ja erikoisammattitutkintojen uudistamistyö</i>	OPM:n hanketta koskevia linjauksia odotetaan edelleen.
<i>OPH tarkistaa tutkintokohtaisten valtakunnallisten opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet siten, että tutkintojen perusteet on tarkistettu tarvittavin osin ja ammattiosaamisen näytön perusteet integroitu opetussuunnitelmien perusteisiin siten, että ne voidaan ottaa käyttöön viimeistään vuonna 2010</i>	Kolme perustetta on valmistunut ja ne on otettu käyttöön 1.8.2008. Lisäksi on valmistunut 2 perustetta aiemman tutkintorakenteen mukaisiin tutkintoihin. Vuoden loppuun mennessä valmistui 14 tutkinnon perustetta ja tammi-kuussa 2009 esittelyssä on vielä 11 perustetta, jotka otetaan käyttöön 1.8.2009. Käynnissä on vielä 32 perusteprojektia, joissa valmistuvat perusteet otetaan käyttöön 1.8.2010. Tutkintojen ja perusteiden linjaukset on otettu huomioon kaikissa perusteissa.
<i>OPH varmistaa kansallisten ammattiosaamisen näyttöaineistojen saatavuuden ja tukee koulutuksen järjestäjiä ja työelämää ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotossa</i>	Ammattiosaamisen näyttöaineistoja on tuotettu kokeilujen jälkeen käynnistyneisiin tutkintoihin sekä muuttuneisiin tutkintoihin. Ammattiosaamisen näyttöjen tukiohjelma on toteutunut suunnitelmien mukaisesti.

³ Ammatillisen koulutuksen valtionavustuksista raportoidaan luvussa 1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.

OPH seuraa ammattiosaamisen näyttöjen toteutusta ja valmistautuu yhdessä opetusministeriön kanssa raportoimaan ammattiosaamisen näyttöjen toteutumista eduskunnalle vuonna 2009

OPH jatkaa ammatillisen koulutuksen arvostusta, houkuttelevuutta ja työelämälähtöisyyttä parantavia toimenpiteitä. OPH kehittää ammatillista peruskoulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta sekä niihin kytkeytyviä alakohtaisia palveluja kokonaisuutena. OPH edistää ammatillisen koulutuksen ja lukion, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen sekä ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen yhteistyötä

OPH kehittää ammatillisen koulutuksen opetusmenetelmiä siten, että menetelmät edistävät työelämälähtöistä ja alakohtaiset tarpeet huomioon ottavaa oppimista ja mahdollistavat yksilölliset opiskeluohjelmat ja oppimispolut, ja levittää kehittämiään hyviä käytäntöjä koulutuksen järjestäjien hyödynnettäväksi. OPH osallistuu ammattitaitoisen työvoiman puutteesta kärsivien alojen tilanteen selvittämiseen ja tukitoimenpiteiden toimeenpanoon

OPH huolehtii kuljettajien ammattipätevyysdirektiivin toimeenpanosta opetushallinnon osalta

OPH osallistuu lähiopetuksen ja ohjauksen tilan selvittämiseen ja toimenpite-ehdotusten valmisteluun

OPH kehittää ammattiopistojen sähköistä asiointia ja varustautumista sähköisen hakujärjestelmän käyttöönottoon. Lisäksi OPH kehittää digimateriaalia ja verkko-opetuksen menetelmiä

OPH edistää opettajien alakohtaista osaamista ohjaamalla ja kouluttamalla opettajia

OPH ohjaa ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeiluja sekä kehittää erityisesti perusopetuksen kanssa tehtävää yhteistyötä, opiskelijavalintaa, opetussuunnitelman perusteita sekä ohjaus- ja tuki-

Koulutuksen järjestäjiltä on pyydetty tiedot näyttöjen toteutumisen tilanteesta, vuosiraportin valmistuminen siirtyi keväälle 2009 perustetyön vuoksi. Näyttöjen kustannusvaikutusten selvitys on valmisteilla.

Koulutustiedotusta on tehty eri muodoissaan ja tuettu ammattitaitokilpailuja sekä käynnistetty vetovoimahankkeita neljällä alalla. Ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen kokonaisuutta on kehitetty perustutkintojen, erityisesti perusteiden uudistamisen sekä OPH:n uuden organisaation suunnittelun yhteydessä.

Lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä on edistetty määrittelemällä ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien ja lukio-opintojen vastaavuudet sekä tuottamalla tiedotusmateriaalia [www-sivuille](http://www.sivuille).

Perusteissa, työssäoppimisen kehittämisessä ja oppimisympäristöhankkeissa on tuettu työelämälähtöisen ammatillisen koulutuksen kehittämistä monipuolisesti. Alakohtaisia kehittämishankkeita on käynnissä 12 alalla, suurimpina mm. metsäala, kone- ja metalliala, logistiikka- ja autoala, liiketalous ja tietojenkäsittely, lentokoneasennus, sähköala ja maatalousala.

Selvittävien alojen määrittelyt on tehty. Selvitysten tekemisestä on saatu tarjoukset ja päätökset tehdään alkuvuodesta 2009.

Toimeenpano eri aloilla etenee suunnitelmien mukaisesti (tiedotus, koulutus, tarkastukset).

Lähiopetuksen ja ohjauksen tilan selvitystyö on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Selvitykseen liittyneen kuulemistilaisuuden jälkeen on päätetty jatkaa toimeksiantoa maaliskuulle 2009, jotta tulokset saadaan riittävän monipuolisesti analysoiduksi.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiä on koulutettu ja ohjattu uuden sähköisen hakujärjestelmän käyttöönotossa. Verkko-opetuksen menetelmiä on kehitetty. Ammatilliseen koulutukseen valmistui neljä uutta digitaalista oppimateriaalipakettia.

Alakohtaista koulutusta on toteutettu sekä informaatio-ohjauksena neuvottelupäivien yhteydessä että maksullisessa koulutuksessa.

Ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeiluja ”Ammattistarttia” on ohjattu tavoitteiden mukaisesti ja niiden tehostamista tuettu tukimäärärahalta 2 000 000 euroa, koulutuksella ja tiedotuksella. Mukana on 48 koulutuksen järjestäjää. Perusteet ovat valmisteilla.

toimia koulupudokkuuden vähentämiseksi

OPH edistää työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja osaamisen arvioimista kehittämällä opettajien työelämäosaamiseen liittyviä opintoja ja niiden toteuttamista sekä tukemalla työpaikkaohjaajien koulutusta

OPH edistää koulutuksen järjestäjien ja työelämän keskinäistä yhteistyötä ja opettajien työelämäjaksujen toteuttamista kaikilla koulutusaloilla

OPH osallistuu ammatillisten opiskelijoiden terveyttä ja työkykyä vahvistavan ammattiosaajan toimintakykypassin kehitystyöhön ja huolehtii sen toimeenpanosta yhdessä SAKU ry:n kanssa

OPH sisällyttää terveyttä ja työkykyä edistäviä osioita osaksi ammatillisia opintoja opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteita uudistettaessa.

OPH edistää yhtenevien käytäntöjen ja menettelytapojen käyttöönottoa aikaisemmin bankitun osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. OPH levittää hyviä käytäntöjä henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien kehittämisen ja toteuttamisesta

OPH jatkaa ammatillisen erityisopetuksen toimenpideohjelman toteuttamista ja arvioi sen toteutumista ja mahdollisia tarkistustarpeita. OPH tukee koulutuksen järjestäjiä esteettömän ja saavutettavan oppimisympäristön toteuttamisessa, erityisopetuksen työelämäyhteyksien vahvistamisessa ja työllistymisen edistämisenä. OPH edistää työvaltaista koulutusta ja oppisopimuskoulutusta erityisopetuksessa

OPH parantaa ammatillisten tutkintojen kansainvälistä tunnettuutta ja edistää koulutuksessa olevien liikkuvuutta osallistamalla erityisesti tutkintojen ja osaamisen viitekehyksen (EQF) ja opintosuoritusten siirtojärjestelmän (ECVET) kehittämisen ja ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen toteuttamiseen

ks. Opintojen ohjaus s. 5

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toimeenpanon tukiohjelmaa on jatkettu ja vuosittainen työssäoppimisen tilannekatsaus on valmistumassa. Työssäoppimisen ja näyttöjen kustannusselvitykset ovat käynnissä. Uudistetut opettajan työelämäosaamisen perusteet ovat valmistumassa. On tuotettu monipuolisesti näyttöjen käyttöönottoa tukevaa materiaalia, jota on levitetty seminaarissa sekä julkaisuina.

Yhteistyötä on edistetty koulustoimikuntien, perusteprojektien, koulutuksen ja työelämän yhteistyöryhmien kautta.

Ammattiosaajan työkykypassin valmistelussa on edetty toimeenpanovaiheeseen, jossa mukana on 20 koulutuksen järjestäjää. Ammattiosaajan työkykypassin toimeenpanon tueksi valmistui suomeksi ja ruotsiksi (sähköisenä) julkaisu, joka toimitettiin koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille. Lisäksi toimeenpanoa tukevat SAKU ry:n valmistelemat ALPO.fi -sivustot.

Terveyttä ja työkykyä edistävät osiot on liitetty kahden uudistetun perustutkinnon perusteisiin ja ne liitetään valmisteilla oleviin perusteisiin (25 + 27 kpl).

Osaamisen tunnustamisen toteutumisen tilanteesta on valmisteilla selvitys ja opas. Lisäksi valmisteilla on hyviä käytäntöjä esittelevä julkaisu.

Julkaisu esteettömästä ammatillisesta oppilaitoksesta on laadittu. Esteettömyyttä ja saavutettavuutta on käsitelty eri koulutustilaisuuksissa sekä artikkeleissa. Erityisopetuksen työelämäyhteyksiä on edistetty myöntämällä avustuksia hankkeisiin sekä työssäoppimisen että sidosryhmäyhteistyön kautta. Työllistymisen edistämisen kohteena on ollut opiskelunaikainen sidosryhmätyö opiskelijan kotipaikkakunnan viranomaisten kanssa (HOJKS) sekä sosiaalisten yritysten rooli. Koulutuksen järjestäjille (11) on myönnetty valtionavustusta.

EQF- viitekehyksen ja ECVET- opintosuoritusten siirtojärjestelmää on kehitetty ja toimeenpanoa suunniteltu sekä kansallisella että EU-tasolla (EQF-Advisory-group ja sen sub-group, ECVET-working group).

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Ammatillisten perustutkintojen opetus-suunnitelman perusteet / lkm</i>	25	28	3 vanhojen perusteiden tarkistuksia.
<i>Kokeilut</i>	16	16	
<i>Kokeiluopetus suunnitelmat</i>	2	2	
<i>Kokeilevat koulutuksen järjestäjät</i>	94	94	
<i>Koulutetut työpaikkaohjaajat</i>	5000	2000	5000 on tarvearvio, tavoite on 2000 30.6. mennessä 2184, uudempaa tietoa ei saatavilla.
<i>Totutuneet opettajien työelämäjaksot</i>	800		Lääninhallitukset hallinnoivat, 30.6. mennessä 136, uudempaa tietoa ei saatavilla.
<i>Työ- ja toimintakyky passihankeet</i>	20	20	

1.4.4 Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö⁴

Opetushallitus on huolehtinut näyttötutkintojärjestelmän toimeenpanosta näyttötutkintojen perusteita ja näyttötutkintotoimintaan liittyviä ohjeistuksia kehittämällä, tutkintotoimikuntien työtä tukemalla, näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arviotyöllä, kehittämisavustuksin sekä eri toimijoiden osaamista kehittämällä. Opetushallitus on kehittänyt kieli- ja kääntäjätutkintojen toimeenpanoa sekä huolehtinut osaltaan tutkintoihin liittyvästä asiakasohjauksesta. Vapaan sivistystyön suuntaviivaohjausta on edistetty kehittämisavustuksin ja valmisteltu vapaan sivistystyön kehittämisohjelmia.

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH tukee työelämässä tarvittavan osaamisen kehittämistä valmistelemalla opetusministeriölle esitykset tutkintorakenteen muuttamisesta</i>	Tutkintorakenne-esityksistä on pyydetty tarvittavat lisäselvitykset. 17 esitystä on käsitelty ao. koulutustoimikunnissa. Osa esityksistä siirtyi jatkokäsittelyyn vuodelle 2009. Rakenne-esitys, joka sisälsi 2 uutta erikoisammattitutkintoa ja 2 nimenmuutosta, on toimitettu OPM:lle. OPM päätti asiasta esityksen mukaisesti (953/2008).
<i>OPH edistää aikuisille soveltuvien koulutuksen järjestämistapojen kehitystä erityisesti seuraamalla lainsäädännössä edellytetyn henkilökohtaistamisen toteutumista ja tukemalla koulutuksen järjestäjiä henkilökohtaistamisen kehittämistä</i>	Koulutuksen järjestäjille on järjestetty koulutustilaisuuksia henkilökohtaistamisesta sekä tuettu näyttötutkintomestarikoulutusta. Henkilökohtaistamisen toteutumista on seurattu näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arviotyön yhteydessä. Osaan.fi-ohjelmaan on lisätty henkilökohtaistamista palvelevia tulostus- ja tiedonsiirtotoimintoja.
<i>OPH kehittää oppisopimustoimijoiden osaamista ja yhdessä opetusministeriön kanssa oppisopimuskoulutukseen liittyviä säädöksiä ja ohjeistuksia</i>	Oppisopimusoppaan luonnos on valmistunut, samoin henkilökohtaistamishajeluonnos. Oppisopimustoimijoille on järjestetty tietotori.
<i>OPH edistää aikuisväestön elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia osallistumalla kielitutkintoihin liittyvien uudistusten toimeenpanoon</i>	Yleisistä kielitutkinnoista on julkaistu esite ruotsinkielisille maahanmuuttajille. Vuonna 2008 suoritettuja yleisiä kielitutkintoja oli 4900, joista 3700 suomen kielen keskitason tutkintoa. Valtionhallinnon kielitutkinnot sekä suomen että ruotsin kielen tutkintolautakunnat on nimitetty 1.1.2009 alkavalle toimikaudelle. Erinomaisen taidon tutkintoja tutkintolautakunnille on suoritettu yhteensä 162 kpl. Lisäksi on tehty yksi erinomaisen taidon vastaavuusarviointi. Kumpaankin kieleen on

⁴ Vapaan sivistystyön valtionavustuksista ja tyke-avustuksista raportoidaan luvussa 1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.

laadittu kaksi uutta erinomaisen taidon tehtäväkokonaisuutta. Sekä suomen että ruotsin kielen tutkintasuoritusten vastaanottajia on määrätty 15 alkavalle toimikaudelle. Hyvän ja tyydyttävän taidon tutkintoja on suoritettu yhteensä n. 1900 kpl (arvio). Lisäksi on valmistauduttu valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimeenpanoon.

Kehittämistyössä otetaan huomioon erityisesti maahanmuuttajien kielenopetusta sekä suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamista koskevat tarpeet.

OPH edistää työikäisen aikuisväestön osaamista ylläpitämällä ja kehittämällä auktorisoitujen kääntäjien tutkintojärjestelmää

OPH osallistuu vapaan sivistystyön arvioinnin jatkotoimien sekä vapaan sivistystyön kehittämisohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon

Maahanmuuttajille tarkoitettua suomen ja ruotsin kielen sähköisestä opetusmateriaalista on tehty selvitykset, joiden pohjalta on käynnistetty hanketutkimukset opetusmateriaalien tuottajista. Koko aikuisten maahanmuuttajien sähköisen kielenopiskelujärjestelmän kehittäminen ajoittuu vuosille 2008–2011.

Tutkintolautakunta on asetettu (5 kokousta/2008). Järjestäjille, arvioijille ja tehtävien laatijoille on laadittu toimintaohjeet sekä virallisille kääntäjille tiedote. Järjestetyssä tutkintotilaisuudessa oli 25 kieliparia 11 vieraasta kielestä kotimaiseen kieleen, 86 osallistujaa. 700 henkilölle myönnetty auktorisointi hakemuksesta (1100 hakijaa). Kääntäjärekisteriä on uudistettu, kääntäjäleima vahvistettu.

On valmisteltu vapaan sivistystyön kehittämisohjelmaa 2008–2012.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
Tutkinnon perusteet / kpl	40	39	2008 tuli voimaan 36 ammatti-/erikoisammattitutkinnon perustetta ja 3 perustutkinnon perustetta. Valmistui lisäksi 4 kpl v. 2009 voimaan tulevaa ammatti-/erikoisammattitutkinnon perustetta.

1.4.5 Laadunhallinta ja seuranta

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH edistää koulutusjärjestelmän tuottavuutta ja vaikuttavuutta kehittämällä koulutuksen laadunhallintaa, tukemalla koulutuksen järjestäjiä laadun kehittämisessä sekä tuottamalla seurattietoa koulutuksen kehittämisen tueksi</i>	Tiedon tuottamista on tehostettu lisäämällä WERA-tilastojärjestelmään viisi uutta raporttia palvelunkäyttäjille. Lisäksi kolme uudistettua raporttia tutkintoon johtamattomasta koulutuksesta on valmistunut. Raporttien kielihakutekijöitä on yhdenmukaistettu ja ajantasaistettu.
<i>OPH jatkaa käynnistämäänsä koulutuksen tietoperustan kehittämishanketta. OPH kokoaa hankkeessa yhteen OPH:n tilasto-, rekisteri-, ja arviointitietoa sekä analysoi niitä.</i>	Tasa-arvokatsaus valmistuu vuoden 2009 alussa.
<i>Hankkeessa kehitetään myös indikaattoreita.</i>	Indikaattorikehityksen tietoperustana on Terveyden edistämisen vertaistietojärjestelmän kehittäminen -hankkeen TedBM-kysely, ja työ etenee TedBM-kyselyn aikataulun mukaisesti. Osallisuusindikaattorin osiot ja niiden tietoperusta on pitkälti määritelty perusopetuksen 7–9-luokkien osalta. Hyvinvointiindikaattoreiden kehittäminen aloitetaan kesällä 2009, sen jälkeen kun amma-

*OPH laatii Tilastokeskuksen opettajati-
tietojen keruun tuloksia koskevan jul-
kaisun*

*OPH tuottaa eduskunnalle tehtävää
koulutuksen arviointikertomusta ja kun-
ta- ja palvelurakenteen uudistuksen kou-
lutuspoliittista seurantaan varten opetus-
ministeriön työryhmän ehdotusten (OPM
2007:52) mukaiset seurantaindikaatto-
rit*

*OPH seuraa taiteen perusopetuksen
oppilaitosverkon tilanteen kehittymistä
sekä raportoi tästä vuosittain opetusmi-
nisteriölle. OPH seuraa taiteen perusope-
tuksen rahoituksen ja käyttökustannus-
ten kohdentumista sekä kehittää tilas-
tointia.*

*OPH seuraa aamu- ja iltapäivätoimin-
nan rahoituksen ja käyttökustannusten
kohdentumista sekä kehittää siihen liit-
tyvää tilastointia*

*OPH kehittää ammatillisen peruskoulu-
tuksen näyttöperusteista oppimistulosten
seurantajärjestelmää koulutuksen järjes-
täjien ja opetushallinnon käyttöön sekä
tukee koulutuksen järjestäjiä seuranta-
tiedon hyödyntämisessä*

*OPH osallistuu ammatillisen koulutuk-
sen laadunvarmistuksen EU:n linjausten
toteuttamiseen Suomessa sekä toimii
aktiivisesti ammatillisen koulutuksen
laadunhallinnan ja laadun arvioinnin
kehittämistyössä EU-tasolla*

*OPH tekee joka toinen vuosi selvityksen
amatillisen koulutuksen laadunhallin-
nan tilasta ja CQAF:n periaatteiden
toteutumisesta Suomessa sekä toimii
amatillisen koulutuksen laadunhallin-
nan kansallisena yhteyspisteenä (Quality
assurance reference point) opetusministeri-
ön linjausten mukaisesti*

OPH tukee ammatillisen koulutuksen

tilisen koulutuksen ja lukion TedBM- raportit ovat valmistuneet.

Opettajat Suomessa 2008 -julkaisun ensimmäiset yhteenvetotaulukot on laa-
dittu. Julkaisu ei valmistunut suunnitellussa aikataulussa eli vuoden 2008 lop-
puun mennessä. Tilastokeskus ei pystynyt toimittamaan tarkistettuja tilasto-
taulukoita sovitulla tavalla. Tilastotaulukot myöhästyivät yli kuukaudella. Li-
säksi taulukoiden vertailtavuus vuoden 2005 tiedonkeruun tietojen kanssa
osoittautui oletettua vähäisemmäksi, mikä vaikutti olennaisesti opettajatilan-
teen analyysiin.

Seurantaindikaattoritaulukoita on laadittu noin 60. Noin puolet suunnitelluis-
ta taulukoista ei valmistunut määräajassa, koska taulukoiden laatimista edel-
lyttävää aineistoa ei ollut ja koska taulukoiden määrittelyt ja aineistojen sovit-
taminen niihin osoittautui luultua hankalammaksi. Lisäksi työtä ohjaavaa
ryhmää ei ollut asetettu.

Seurantaraportti (Taiteen perusopetus 2008) valmistunut aikataulussa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutumista ja kuntien kustannuksia ja tuloja
seurataan vuosittain ja tilastoraportit julkaistaan Internetissä. Tilastoinnin
muutoksissa on otettu huomioon lainsäädännön muutokset.

Seurantajärjestelmä valmistui. Loppuraportti (Tuloksia ja johtopäätöksiä
KOPPI-hankkeesta 2002-2008) on julkaistu, ja koulutusten järjestäjät ja oppi-
laitokset ovat saaneet palautteet tuloksistaan ja heitä on informoitu. Ensim-
mäinen kansallinen näyttötieto-raportti on julkaistu.

Eurooppalaisen laadunhallinnan verkoston (ENQA-VET) jäsenenä on hoi-
dettu työohjelman mukaiset toiminnot; järjestetty Peer Learning visit opiske-
lija-arvioinnin laadunvarmistuksesta Suomessa. Kannanotot suosituksen
amatillisen koulutuksen eurooppalaisen laadunvarmistuksen viitekehuksesta
(EAQRF) on valmisteltu, ja toimittu Euroopan komission EQF:n alatyöryh-
mässä, jonka tehtävänä on viitekehukseen liittyvä laadunvarmistus.

Laadunhallinnan kansallisen yhteyspisteen toiminta on käynnistetty mm. in-
formoimalla eurooppalaisesta laadunhallinnan kehityssuunnista Suomessa ja
päinvastoin.

Erillistä selvitystä laadunhallinnan tilasta ei tehty tässä vaiheessa, koska Eu-
roopan komissiossa oli valmistelussa yhteinen laadunvarmistuksen eurooppa-
lainen viitekehys. Laadunhallinnan nykytilan kartoitus käynnistyy alkuvuonna
2009 mm. laatustrategian laadinnan pohjaksi.

Laadunhallintasuosituksen käyttöönottoa on tuettu järjestämällä koulutusti-

järjestäjiä, oppilaitoksia ja muita ammatillisen koulutuksen toimijoita (ml. oppisopimuskoulutus) laadunhallinnassa.

OPH kehittää ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositukseen liittyviä laadunhallinnan työkaluja koulutuksen järjestäjille ja tukee erityisesti työpaikalla tapahtuvan oppimisen laadun kehittämistä. OPH lisää yhteistyötä koulutuksen järjestäjien välillä ja työelämän suuntaan laadun hallinnassa ja laadun arvioinnissa ja kehittää niitä tukevia työvälineitä. Vuonna 2008 OPH kehittää erityisesti vertaisarviointia.

OPH käynnistää näyttötutkintojärjestelmää koskevan valtakunnallisen opiskelijapalautejärjestelmän

laisuuksia ja esittelemällä suositusta muiden järjestämässä tilaisuuksissa. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen laadunvarmistuksen ja erityisesti hyvien käytäntöjen siirtämisen tueksi on valmisteilla mm. käsikirja.

Eurooppalaisen vertaisarvioinnin käsikirja on saatavilla suomeksi. Vertaisarvioinnista on järjestetty koulutustilaisuus sekä koulutuksen järjestäjille että vertaisarvioijille, ja vertaisarviointia on esitelty monissa tilaisuuksissa. Kansalliset ammatilliseen peruskoulutukseen tarkoitetut kriteerit ovat valmiit pilotointia varten, ja kansalliset kriteerit ammattitutkintopohjaiseen koulutukseen ovat valmisteilla.

Lähiopetuksena toteutettavaa eurooppalaisten vertaisarvioijien koulutusohjelmaa on kehitetty.

Laatupalkintokilpailut on organisoitu ammatilliseen koulutukseen, oppisopimuskouluttajille ja kansalaisopistoille. Oppisopimuskouluttajien laatupalkintokilpailuissa menestyneiden organisaatioiden hyvistä käytännöistä on tehty julkaisu (pdf). Kansalaisopistojen ja ammatillisen koulutuksen laatupalkintokilpailuissa menestyneiden hyviä käytäntöjä esittelevien julkaisujen valmistuminen viivästyä resurssitilanteen takia.

Vankilaopetuksen kehittämissuunnitelma on valmistunut.

Koulutuksen ja tutkintojen järjestäjät ovat ottaneet AIPAL-järjestelmän käyttöön 1.9.2008 alkaen syyslukukauden aikana omien käyttöönottoaikataulujensa mukaisesti. AIPAL-järjestelmän ohjausryhmän linjaama järjestelmän jatkokehittäminen on aloitettu.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Yleisivistävän koulutuksen oppimistulosten arvioinnit (loppuraportit)</i>	2	2	Äidinkielen ja modersmäletin raportit ilmesivivät suunnitelmien mukaan syksyllä 2008.
<i>Erillisarvioinnit</i>	2	1	Selvitys koulujen lakkauttamisen vaikutuksista valmistui vuoden loppuun mennessä. Resurssipulan vuoksi toista erillisarviointia ei aloitettu.
<i>Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnit tutkinnoittain</i>	4+5	4+2	Neljää tutkintoa seurataan ja mukaan otettiin kaksi uutta tutkintoa OPM:n päätöksen mukaisesti.
<i>Arvioinnin kehittämishankeet</i>	1	1	Sisäinen kehittämishanke perusopetuksen oppimistulosten arvioinnin kehittämiseksi jatkuu.
<i>Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten näyttöperusteinen seurantajärjestelmä</i>	1	1	Seurantajärjestelmä (KOPPI 2002-2008) valmis.
<i>Laadunhallinnan kehittämishankeet</i>	4	4	Meneillään, suunnitelmien mukaisesti edeten.
<i>Laatupalkintokilpailut</i>	3	3	
<i>Selvitys ammatillisen koulutuksen laadunhallinnan tilasta ja CQAF:n periaatteiden toteutumisesta Suomessa</i>	1	0	Suunnitelman mukainen aloitusajankohta alkuvuodesta 2009 (sovittu OPM:n kanssa)
<i>Koulutuksen määrälliset indikaattorit – julkaisu</i>	1	1	Työ etenee suunnitellussa aikataulussa.
<i>Työvoiman kysynnän ja koulutustarjonnan muutosten seuranta (raportti)</i>	1	0	Projektia ei ole pystytty käynnistämään resurssipulan vuoksi. Työ käynnistyy vuonna 2009 seurannan toimintamallin laadinnalla.
<i>Opettajatilastot</i>	1	0	Työ on hieman aikataulusta jäljessä (ks. s. 34)
<i>Aikuisenkoulutuksen vuosikirja</i>	1	1	

Laatumittari	Tavoite	Toteuma	Analyyssi
<i>Asiakastytyväisyysseuranta</i>	x		Asiakastytyväisyysseuranta vain ammatillisen peruskoulutuksen oppimistulospalautteesta: 74 % vastaajista kokenut hyödylliseksi.

1.4.6 Ruotsinkielinen koulutus

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH kehittää suomenruotsalaista koulutusta. Tavoitteena on turvata ruotsinkieliselle väestölle tasavertaiset koulutuspalvelut.</i>	<p>Valtionavustuksia ruotsinkielisen koulutuksen kehittämiseen on myönnetty noin 2,2 miljoonaa euroa noin 200 hankkeelle. Opetustoimen henkilöstökoulutusvaroista on myönnetty valtionavustusta n. 2000 opettajan jatkokoulutukseen.</p> <p>Ruotsinkielisiä toimijoita on tuettu kansallisissa kehittämistoiminnoissa, esim. tehostetun- ja erityisen tuen, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan osalta. Ruotsinkielisen oppilas- ja opiskelijahuoltotoiminnan alueellisten toimijoiden toimintakäytännöt on kartoitettu ja järjestetty oppilashuoltoa koskeva seminaari (120 osallistujaa). Lisäksi on järjestetty koulutustilaisuus historian ja yhteiskuntaopin opetuksen kehittämiseksi (1809 i nutidsperspektiv).</p> <p>Ammatillisten perustutkintojen perusteiden käännöstyöt on ulkoistettu koulutuksen järjestäjälle valtionavustuksilla rahoitettaviksi. Kireän aikataulun vuoksi tutkintoperusteet eivät ole koulutuksen järjestäjien käytettävissä riittävän ajoissa ennen käyttöönottoa. Koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelmätöitä on pohjustettu seudullisilla ohjeistuspäivillä (n. 300 osallistujaa).</p> <p>Työelämäyhteistyön kehittämistä on tuettu valtionavustuksin ja käynnistetty mm. kaksi laajennetun työssäoppimisen kehittämissuunnitelmaa. Myös ESR-rahoituksella on käynnistetty kaksi työelämäyhteistyötä kehittävää projektia.</p> <p>ESR-rahoituksella on selvitetty toisen kotimaisen kielen asemaa maahanmuuttajien koulutuksessa. Kartoitus ruotsinkielisestä verkko-opiskelumateriaalista aikuisille maahanmuuttajille on laadittu (ESR-hanke).</p> <p>Ammatillisen aikuiskoulutuksen tutkintoperusteiden ruotsinnoksia on valmistunut n. 50. Perusteet ovat asiakkaiden käytettävissä mm. verkkosivustoilla. Aikuiskoulutuksen ja työelämän yhteisistä haasteista on järjestetty seminaari (n. 90 osallistujaa).</p> <p>Henkilöstöressurssien vajauksen vuoksi perusopetuksen opetussuunnitelmien käyttöönoton seuranta ja analyysiä ei ole voitu toteuttaa. Taiteen perusopetuksen kehittämistä ei ole pystytty toteuttamaan tavoitteen mukaisesti ruotsinkielisten toimijoiden osalta.</p> <p>Äidinkielen ja kaksikielisten oppilaiden kielenhallinnan kehittämistoiminnan tuloksista ja kokemuksista on laadittu julkaisu sekä järjestetty seminaari (Språkrum). Lukio-opetuksen tekstiympäristön tilannekartoitus on tehty ja aiheesta on järjestetty seminaareja (Textkompetens).</p> <p>Andra stadiet gruppen on kehittänyt sekä alueellista että toisen asteen yhteistyötä, konsolidointia ja hyviä malleja. Koulutustarve-ennuste (Yrke 2020, ESR-hanke) on esitelty 15 seminaarissa 500 henkilölle. Verkkosivut on avattu.</p> <p>Tilastotietoa on tuotettu myös ruotsinkielisen koulutuksen tilasta Määrälliset</p>
<i>OPH kehittää äidinkielen opetuksen virikkeitä ja tukee kaksikielisten lasten kielellistä kehitystä erityisesti tekstin tuottamisen osa-alueella</i>	
<i>OPH tukee ruotsinkielisten koulutuspalvelujen osalta Paras-hankkeen toteuttamista sekä ammatillisen koulutuksen ammattiopistostrategian toimeenpanoa ja järjestäjaverkon kokoamista</i>	

Matematiikan ja luonnontieteiden opetuksessa painotetaan resurssikeskustointia ja oppimistulosten arviointien tulosten työstämistä ja hyödyntämistä

OPH avaa vuonna 2008 yhdessä Yleisradion kanssa Vetamix-verkkopalvelun

OPH julkaisee selvityksen ruotsin kielen opetuksen tarjonnasta subteessa lainsäädännön vaatimuksiin

indikaattorit -julkaisussa.

Matematik och naturvetenskaper resurssikeskukset ovat järjestäneet koulutusta, vierailuja, tuottaneet opetusaineistoja ja edistäneet täydennyskoulutusta hyödyntäen oppimistulostietoa.

Vetamix-verkkopalvelu on syksyllä 2008 avattu koulujen käyttöön. Rekisteröityjen käyttäjien määrä ja aineistojen kävijämäärä ovat kasvaneet. Käyttäjien palaute on myönteinen.

Kansalliskieliselivityksen valmistuminen siirtyy kevääseen 2009, jolloin B-ruotsin oppimistulosten arviointiraportti valmistuu.

Laatumittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Asiakastytyväisyysseuranta</i>	x		Seuranta ei tehty, koska syksyllä 2007 kerättiin selvitysmiehen raporttia varten asiakastytyväisyystiedot.

1.4.7 Opetustoimen henkilöstökoulutus

Tulostavoite

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen toimeenpano, seuranta ja raportointi OPM:n antaman ohjauksen mukaisesti. Toimeenpanossa tavoitteena on tehostaa hankintatoimintaa ja vahvistaa koulutuksen alueellista totentusta sekä siirtää titeästi toistuvasta hankintojen kilpailutuksesta pitempikestoisiin palvelusopimuksiin

Toteuma

Rahoitettujen hankkeiden määrää vähennettiin ja hankekoko kasvatettiin (120 hanketta/2008 ja 806 hanketta/2007). Hankkeet ja niiden osallistujatavoitteet jakautuivat rahoitusalueittain seuraavasti:

Rahoitusalue	Hankkeet	M€	Osallistujat
Yleissivistävä koulutus	61	4,7	12 500
Ammatillinen koulutus	25	2,1	5 100
Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö	9	1,2	1 750
Koko opetustoimen koulutus	25	2,4	5 350
Yhteensä	120	10,4	24 700

Koulutushankkeiden toteuttaminen ajoittuu vuosille 2008–2010. Ruotsinkielisten hankkeiden osuus oli 6 % kokonaiseräytuksesta. Hankeseuranta ja -raportointi on järjestetty.

1.4.8 Koulutuksen kansainvälistyminen⁵

Tulostavoite

OPH tukee suomalaisen koulutuksen kansainvälistymistä ja osallistuu toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön ja kansainvälisten järjestöjen yhteistyöhön

Toteuma

OECD:n osalta on hoidettu OECD/CERI:n (Centre for Educational Research and Innovation) ja PIAAC:in (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) hallintoneuvostojen ja Euroopan neuvoston osalta Centre for Modern Languages:in hallintoneuvoston edellyttämä valmistelu ja toteutus Suomessa. On järjestetty seminaareja hyödyntämään

⁵ KV valtionavustuksista raportoidaan luvussa 1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.

OPH tukee opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden kansainvälistämistä-voitteiden saavuttamista suuntaamalla asiantuntijajutkea ja jakamalla tietoa koulutuksen järjestäjille ja kouluille kansainvälisestä toiminnasta sekä edistämällä toimialan kansainvälisten yhte-yksien syntymistä

OPH osallistuu OECD:n organisoimas-sa "Vocational education and training: policy and innovation" - tutkimushankkeessa tarvittavien maa-kohtaisten aineistojen tuottamiseen

OPH toimii lähialueyhteistyön ja muun Venäjä-yhteistyön hallintoviranomaisena

OPH huolehtii Suomeen suuntautuvista opetustoimen keskuhallintotason vierai-luista

OPH hoitaa OPM:n määräämät koulu-tuksen kansainväliseen tiedonvaihtoon liittyvät kansallisten vastuuyksiköiden (EURYDICE, CEDEFOP, RE-FERNET, ENIC/NARIC, NRP ja Europassi) tehtävät

OPH edistää tutkintojen akateemista tunnustamista koskevan toimintasuunni-telman toimeenpanoa tiedotuksen ja kou-lutuksen avulla

kansainvälistä tietämystä Suomessa sekä vastaamaan suomalaiseen järjestel-mään kohdistuvaan kansainväliseen kiinnostukseen. OECD:n julkaisusta Education at a Glance on tiedotettu ja sitä on jaettu. OPM:n koulutuspoliit-tisten selvitysten sarjan julkaisuun Suomi kansainvälisessä vertailussa on tuo-tettu analyysiosioita.

Yleissivistävän koulutuksen tueksi on toimitettu kaksi kansainvälisyysopasta. Selvitys ammatillisen peruskoulutuksen kansainvälistymisen nykytilasta on laadittu. Opintosuoritusten siirtojärjestelmän (ECVET) sovellus Suomessa-FINECVET-projektin loppuraportti on julkaistu ja kv-päätösseminaari järjes-tetty. On valmisteltu eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehysten (EQF) ja ECVET-toimeenpanoa.

Koulujen kansainvälistymistä on tuettu myös EU:n komission tukeman eT-winning -hankkeen avulla. Hankkeessa eri maiden koulut järjestävät tieto-verkkopohjaista opetussuunnitelmien mukaista opetusta yhteistyössä. Vuoden loppuun mennessä 850 koulua oli rekisteröitynyt mukaan hankkeeseen ja 250:llä oli käynnissä oleva projekti.

Ei ole ollut aineistojen toimittamispyyntöjä.

Lähialueyhteistyötä on toteutettu neljällä alueella (Murmanskin alue, Karjalan tasavalta, Pietarin kaupunki, Leningradin alue). On hallinnoitu viittä hanketta, joista kaksi on käynnistetty 2008 aikana ja valmisteltu kolme uutta hanketta.

Venäjä-ohjelmassa on järjestetty opettaja- ja oppilasvaihtoja työssäoppimisen, kestävän kehityksen, yrittäjyyden, liikuntakasvatuksen sekä venäjän kielen ja kulttuurin verkostojen osalta. Lisäksi on toteutettu avaruusfysiikan sekä ma-tematiikan ja fysiikan kesäkoulut.

On huolehdittu vierailuista (130 kansainvälistä delegaatiota). Vierailuista puo-let oli maksullisia.

Suomen koulutusjärjestelmää koskevat tiedot on toimitettu Cedefopin Re-ferNet-verkoston ja Eurydice-verkoston sopimusten ja työohjelmien mukai-sesti. On järjestetty ReferNetin pohjoisen Euroopan alueellinen kokous. Ce-defopin alaisen TTnet-verkoston Suomen verkosto on tuottanut osaamiske-hikot, jotka kuvaavat ammatillisen koulutuksen rehtoreiden, opettajien ja työpaikkaohjaajien työtä ja osaamistarpeita.

Europassista on tiedotettu 49 tilaisuudessa. Europassin verkkosivuilla oli 17400 kävijää. Suomalaiset käyttivät vuonna 2008 europassia yhdeksänneksi eniten Euroopassa, esimerkiksi 29000 Suomen kansalaista laati itselleen ansioluettelon. Suomenkielisiä ansioluetteloita luotiin lähes 12000 ja kielipasseja 533 kappaletta.

Suomalaisesta korkeakoulutuksesta (tutkinnot, korkeakoulut) on tiedotettu ja laadittu yhteenvetoja kansainvälisten järjestöjen (mm. UNESCO; ENIC-verkosto) verkkosivuille ja erilaisiin tietokantoihin. Tiedotuksessa on koros-tettu tutkintojen akateemista tunnustamista koskevan toimintasuunnitelman mukaisia hyviä käytäntöjä mm. aiemmin hankitun osaamisen tunnustamises-sa. Ammattikorkeakoulujen vieraskielisten koulutusohjelmien yhteishakua varten on laadittu opas 13 maan toisen asteen koulutusjärjestelmistä (maat,

joista haetaan eniten suomalaisiin ammattikorkeakouluihin). Kiinan koulutusjärjestelmästä on julkaistu opas. Korkeakouluille tarkoitetut Diploma Supplementin täyttöohjeet on uudistettu ja niistä on tiedotettu.

OPH tekee ammattipätevyyden tunnustamista koskevan lain ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuotamasta virkakelpoisuudesta annetun lain mukaiset päätökset, toimii yhteisöjen tunnustamissäännöksissä tarkoitettuna yleisenä kansallisena yhteystahona ja toimii sisämarkkinoiden tietojärjestelmän hallinnoinnissa sekä valtuutetun koordinaattorin että toimivaltaisen viranomaisen roolissa

OPH tekee päätökset riittävästä opinnoista vieraskieliseen opetukseen sekä steinerpedagogiikkaan pohjautuvaan opetukseen ja montessoripedagogiikkaan pohjautuvaan esiopetukseen

Vireillä olleista ulkomaisten tutkintojen tunnustamishakemuksista on ratkaistu 68,4 %. Hakulomakkeet, ohjeet ja tunnustamispäätökset on päivitetty uudistetun lainsäädännön mukaiseksi. On tehty linjaukset pelastusalan, lastentarhanopettajien, erityislastentarhanopettajien, esiopetuksesta vastaavien opettajien, oikeustieteellistä koulutusta edellyttävien virkojen ja sosiaalityöntekijöiden kelpoisuuskokeiden aihealueista ja kokeiden järjestämisestä ulkomaisen tutkinnon suorittaneille. Komission ylläpitämään tietokantaan on vietty sisämarkkinoiden tietojärjestelmää varten tarvittavia tietoja tutkintojen tunnustamistrakaisista ja Suomessa säännellyistä ammateista.

Vuonna 2008 on tehty kolme päätöstä riittävästä opinnoista antaa vieraskielistä opetusta Suomessa. Lisäksi on laadittu kelpoisuuskoemenettely myös niille, jotka haluavat suorittaa kelpoisuuskokeen englanniksi.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
Raportti ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisen tilasta	1	1	Raportti valmistunut sekä painettuna että nettiversiona.
Yleisivistävän koulutuksen kansainvälisyysoppaat	1	2	Oppaat toimitettiin erikseen sekä opettajille ja opiskelijoille että koulun johdolle.
Järjestetyt kv-seminaarit / kpl	5	4	Yksi koulutusilaisuus siirretty vuoteen 2009.
Europass - liikkuvuuspassit	1500	1539	

1.4.9 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH ylläpitää rahoitusjärjestelmän edellyttämiä tietoja ja tuottaa rahoitusjärjestelmän laskennassa ja päätöksenteossa tarvittavat raportit sekä valmistelee yksikköhinta- ja rahoituspäätöksiin liittyvät oikaisut ja yksikköhintojen harkinnanvaraista korottamista koskevat ratkaisut OPM:n linjausten mukaisesti.</i>	Rahoitusjärjestelmän edellyttämät tehtävät on toteutettu aikataulujen ja OPM:n linjausten mukaisesti.
<i>Ammatillisessa lisäkoulutuksessa otetaan vuodesta 2009 lähtien käyttöön tuloksellisuusrahoitus. OPH osallistuu tulosrahoituksen suunniteluun ja vastaa käynnistettävän järjestelmän toimeenpanosta</i>	Ammatillisen lisäkoulutuksen tuloksellisuusrahoitusta kehittäneen työryhmän esityksen mukaan tuloksellisuusrahoitus otetaan käyttöön vuoden 2010 rahoituksessa. On kartoitettu esityksen vaikutuksia tiedonkeruuseen.
<i>OPH valmistelee vuodesta 2010 alkaen koulutuksen ja kirjastotoimen perustamishankkeiden yksikköhinnat</i>	Ei edellyttänyt toimenpiteitä vuonna 2008.

Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyyssi
<i>Perustiedonkeruut</i>	2	2	20.1. ja 20.9. tiedonkeruut toteutettu aikataulujen mukaisesti.
<i>Kustannustiedonkeruu</i>	1	1	Kustannustiedonkeruu toteutettu aikataulun mukaisesti.
<i>Tarkastukset</i>	4	4	Valmistuneiden neljän tarkastuskertomuksen lisäksi yksi tarkastuskertomus on myöhässä. Se valmistuu 2009. Uusia tarkastuskohteita ei ole pystytty aloittamaan henkilöresurssivajeesta johtuen.
Laatumittari	Tavoite	Toteuma	Analyyssi
<i>Yksikkö- ja rahoituspäätösten aikataulussa pysyminen /%</i>	100	100	Yksikkö- ja rahoituspäätösten ja niitä koskeneiden oikaisujen valmisteluajataulussa pysyttiin.

1.4.10 Rakennerahastoasiat

Tulostavoite	Toteuma		
<i>OPH vastaa ohjelmakauden 2000–2006 rakennerahastovaroilla ja niitä vastaanalla valtion rahoitusosuuksilla toteutettavien projektien rahoituspäätöksistä, rahoituksen myöntämisestä, hankkeiden seurannasta, valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä. OPH ohjaa yhteistyössä OPM:n kanssa hallinnoimiensa rakennerahastoprojektien käytännön toteuttamista.</i>	Ohjelmakaudella 2000–2006 rahoitetut ESR-projektit on suljettu, loppuraportit tarkastettu, seurantatiedot kerätty ja maksatukset suoritettu. Otantatarkastukset on hoidettu, varmennushavainnot tehty ja puutteet korjattu. Avoimena olevia takaisinperintöjä tai muita korjausta vaativia toimenpiteitä ei ole tekemättä.		
<i>OPH vastaa projektien sulkemisesta ja ohjelmakauden tulosten raportoinnista.</i>	Ohjelmakausi 2000–2006 on suljettu. Tuloksia on levitetty tiedotuksen, julkaisujen ja koulutustilaisuuksien avulla ja tuloksia hyödynnetty uuden ohjelmakauden käynnistämiseksi.		
<i>OPH toimii ohjelmakauden 2007–2013 Manner-Suomen valtakunnallisten kehittämissuunnitelmien projektien rahoittajana. OPH ohjaa yhteistyössä OPM:n kanssa hallinnoimiensa rakennerahastoprojektien käytännön toteuttamista.</i>	Ohjelmakausi 2007–2013 on käynnistetty. On toimittu viiden kehittämissuunnitelman rahoituksesta vastaavana välittävänä toimielimenä. Projektihakua on toteutettu kaksi (hakemuksia yhteensä 162). Vuoden aikana on tehty rahoituspäätökset 30 hankkeelle EURA2007 tietojärjestelmän avulla. Näistä OPH:n itse toteuttamia hankkeita oli kaksi (lisäksi kaksi teknisen tuen hanketta). Vuosien 2007–2008 myöntövaltuudesta on sidottu vajaa puolet. Maksatukset ovat siirtyneet ohjelmakauden käynnistysvaikeuksien vuoksi pääosin seuraaviin vuosiin, samoin paikan päällä tehtävät tarkastukset.		
<i>OPH osallistuu OPM:n nimeämiin rakennerahastotoimintaan liittyviin ohjaus- ja seurantatyöryhmiin erikseen sovittavalla tavalla</i>	Asiantuntijat ja esittelijät ovat valmistelleet ohjelmakauden asiakirjoja ja ohjeita.		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyyssi
<i>Loppuraportit / kpl</i>	110	108	Eteni suunnitelman mukaisesti.
<i>Rahoituksen sidontaprosentti /%</i>	10	0	Ohjelmakauden 2007–2013 käynnistyminen viivästyi.
<i>Rahoituksen maksatusprosentti /%</i>	99	48	Päätökset lokakuun hankehausta siirtyivät vuoden 2009 puolelle.
<i>Koulutus- ja tiedotustilaisuudet / kpl</i>	12	3	Hakuun liittyvä tiedotus tapahtui keskitetysti (OPM)
<i>Tutkimukset ja selvitykset / kpl</i>	3	2	Kahden julkaisun tuotokset yhdistettiin yh-

teen.

Laatumittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
Rakennerabastoasiat, asiakastytyvyisyys (1-5)	4	4	

1.4.11 Vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen

Tulostavoite	Toteuma		
<i>OPH tuottaa vähälevikkistä oppimateriaalia ja turvaa vähälevikkisen materiaalin saatavuuden.</i>			
<i>OPH selvittää vähälevikkisen oppimateriaalin tarvetta ja valmistelee suunnitelman vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamisen periaatteista ja painopisteistä. Kehitystyön ja tuotettavan materiaalin painopisteet ovat erityisopetus (vähälevikkisyyden osalta), maahanmuuttajien opetuksen tarpeet, ruotsinkielinen materiaali, vähemmistöuskontojen tarpeet, kansalliset vähemmistöt, vähän luetut kielet ja pienten ammattialojen tarpeet sekä mahdollisuus reagoida nopeasti esille tuleviin tarpeisiin.</i>	Vähälevikkisen painetun oppimateriaalin tarvekartoitus on valmistunut. Kartoitus kattaa kaikki painopistealueet. Myös vähälevikkisen digitaalisen oppimateriaalin kartoitus maahanmuuttajien oman äidinkielen osalta on tehty. Raportti Opetushallituksen maksullinen oppimateriaalitoiminta – kehittämisen vaihtoehtoja on jätetty pääjohtajalle. Raportissa käsitellään vähälevikkisen oppimateriaalituotannon erilaisia rahoitusmalleja sekä esitellään vaihtoehtoisia toimintamalleja.		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Undet oppikirjat obeismateriaaleineen / kpl</i>	58	62	Normaalia vuotuista vaihtelua.
<i>Maksuton digitaalinen oppimateriaali / kpl</i>	40	21, joista 9 ruotsinkielistä	Tuottajia aiempaa vähemmän tekemässä.

1.4.12 Valtion oppilaitokset

Opetushallituksen toimialaan kuului toimintavuonna 18 valtion oppilaitosta: seitsemän yleissivistävää erityiskoulua, kaksi kielikoulua, viisi ammatillista erityisoppilaitosta, Opetusalan koulutuskeskus (Opeko), Saamelaisalueen koulutuskeskus (Sakk), Merenkulun turvallisuuskeskus (Meriturva) ja 1.8.2008 lukien Helsingin eurooppalainen koulu. Näiden lisäksi Opetushallitus huolehtii valtion koulukotien perusopetuksesta.

Opetusministeriö asetti 19.3.2008 työryhmän, jonka tarkoitus on selvittää Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävää, asemaa ja lainsäädäntöä.

Vuonna 2008 oli ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä yleissivistävässä koulutuksessa yhteensä 3076 opiskelijaa (v. 20073040).

Tulostavoite	Toteuma
<i>OPH tulosoittaa valtion kielikouluja, vammaisten lasten kouluja sekä syksystä 2008 alkaen Helsingin eurooppalaista koulua ballitusohjelman ja koulutuksen</i>	Palauttekeskustelut vuoden 2007 toiminnasta on käyty kevään aikana kaikkien valtion oppilaitosten kanssa, sekä syksyllä vuotta 2009 koskevat tulosneuvotelut. Valtion oppilaitosten kiinteistöjen kuntoselvitys on käynnistetty.

ja tutkimuksen kehittämisseljän tavoitteiden mukaisesti. OPH kiinnittää huomioita oppilaiden ja opiskelijoiden oikeusturvan toteutumiseen valtion kielikouluissa ja vammaisten lasten kouluissa. Lisäksi OPH tulosohjaa valtion ammatillisia oppilaitoksia.

OPH tulosohjaa Opetusalan koulutuskeskusta. Koulutuskeskus keskittyy erityisesti opetusalan kehittämiseen ja uudistusten edellyttämään opettajien ja muun henkilöstön koulutukseen. Tavoitteena on järjestää koulutusta noin 10 000 henkilöstöön kuuluvalla vuosittain.

OPH tekee OPM:lle esityksen valtion kielikoulujen ja vammaisten lasten koulujen toiminnan ja oppilaitosverkoston kehittämisestä

OPH osallistuu selvitystyöhön, jossa selvitetään ammatillisen erityisopetuksen järjestämistä ja työnjakoa selvitetään osana ammattiopistostrategian mukaista rakenteellista kehittämistä

Helsingin eurooppalainen koulu aloitti toimintansa 1.8.2008. Yleissivistävien erityiskoulujen oppilaiden sosiaalisia etuja koskevia neuvotte-
luja on jatkettu KELAn, OPM:n ja STM:n kanssa. Valtion erityiskoulujen
Valteri –hanketta on kehitetty edelleen.
Selvitys Meriturvan laivasimulaattorikoulutuksesta on laadittu.

Selvitys Opekon toiminnan jatkamisesta on laadittu. Sivistyspoliittinen minis-
teriryhmä vahvisti selvitysmiehen esityksen Opekon yhtiöittämisestä vuoteen
2011 mennessä. OPM:n työryhmä valmisteli yhtiöittämistä tavoitteena uuden
yhtiön toiminnan käynnistyminen 1.1.2010.
Koulutusta on järjestetty 12 012 opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla hen-
kilölle.

Tavoitteena on, että esitys valmistuu vuoden 2009 aikana. Viraston toiminta-
ja taloussuunnitelmaan sisällytettiin tarkastelu valtion oppilaitosten tilojen
kehittämistarpeista.

Valtion ammatillisten oppilaitosten siirtohanke käynnistyi ja siirtosopimukset
OPM:n ja vastaanottavien tahojen välillä on allekirjoitettu – siirto tapahtui
suunnitelman mukaisesti 1.1.2009.

Taulukko 10a. Valtion oppilaitosten varsinaisen toiminnan kulut vuonna 2006–2008⁶.

	2006	2007		2008
Ammatillisten oppilaitosten kulut yhteensä	34 509 910	35 245 863	Ammatillisten oppilaitosten kulut yhteensä	37094474
- Opetus	16 767 377	16 701 388	- Opetus	16 842 465
- Oppilashuolto	7 190 327	7 147 052	- Opetuksen tukipalvelut	68 048 84
- Hallinto	3 483 570	4 309 358	- Erytisoaamisen palvelut	2 080 004
- Kiinteistö	7 068 636	7 088 065	- Tukitoiminnot	12 107 691
Yleissivistävien erityiskoulujen kulut yhteen- sä	31 827 549	32 651 774		
- Opetus	9 706 144	9 620 014		
- Oppilashuolto	13 249 224	13 636 588		
- Hallinto	2 968 886	3 290 987		
- Kiinteistö	5 903 295	6 104 185		
Kielikoulujen kulut yhteensä	9 519 746	9 884 452	Kielikoulujen kulut yhteensä	11 048 316
- Opetus	5 807 189	5 913 697	- Opetus	6 504 245
- Oppilashuolto	937 373	1 023 501	- Opetuksen tukipalvelut	771 932
- Hallinto	695 705	787 739	- Erytisoaamisen palvelut	203 489
- Kiinteistö	2 079 479	2 159 515	- Tukitoiminnot	3 568 650

⁶ Vuoden 2006 ja 2007 luvut eivät sisällä maksullisen toiminnan kuluja, vuoden 2008 luvuissa ne ovat mukana kohdassa Erytisoaamisen palvelut.

Taulukko 10b. Valtion yleissivistävien erityiskoulujen kustannukset⁷ vuonna 2008.

Toimintoketju	Brutto (€ 1000)	%	HTV	%
Opetus	15 336	38,4 %	267,9	39,4 %
Esiopetus	1 135	2,8 %	21,6	3,2 %
Perusopetus	12 954	32,4 %	223,0	32,8 %
Lisäopetus	1 247	3,1 %	23,3	3,4 %
Ohjauspalvelut	3 130	7,8 %	40,3	5,9 %
Opetusta ja ohjauspalveluja tukevat palvelut⁸	19 079	47,8 %	335,5	49,4 %
Erytisoaamisen palvelut	2 404	6,0 %	35,9	5,3 %
Yhteensä	39 948	100,0 %	679,6	100,0 %

Valtion yleissivistävät oppilaitokset

Kielikoulut

Valtion kielikouluja ovat Helsingissä sijaitsevat Helsingin ranskalais-suomalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu. Koulujen tulosalueet ovat esiopetus, perusopetus ja lukio-opetus. Tavoitteena on, että oppilaat saavat edellä mainitun lisäksi myös hyvän ranskan ja venäjän kielen taidon sekä asianomaisen kulttuurin tuntemuksen.

Kouluissa on aloitettu toiminnan kehittäminen ja arviointi suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin. On keskitytty ainekohtaiseen opetussuunnitelmatyöhön ja sitä kautta myös opetuksen kehittämiseen.

Koulut ovat toimineet ranskan ja venäjän kielten ja kulttuurin opetuksen ja vastaavan aineopetuksen kehittäjinä yhteistyöverkostoissaan. Koulut ovat ottaneet vastaan vierailijoita sekä pyrkineet markkinoimaan ranskan ja venäjän osaamisen tärkeyttä. Koulut ovat järjestäneet leirikoulu-, kulttuuri- ja opintomatkoja ja tehneet tunnetuksi omaa kielialuettaan.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Oppilaita yhteensä	1521	1540	1562
- esiopetus	120	130	137
- perusopetus	1084	1080	1103
- lukio-opetus	317	330	322
Suoritetut ylioppilastutkinnot	69	83	99

Yleissivistävät erityiskoulut

Yleissivistäviä erityiskouluja ovat liikuntavammaisille tarkoitettu Mäntykankaan koulu Kuopiossa sekä Ruskeasuon koulu Helsingissä, näkövammaisille tarkoitettu Jyväskylän näkövammaisten koulu sekä Svenska skolan för synskadade Helsingissä, kuulovammaisille tarkoitettu Haukkarannan koulu Oulussa ja Mikael-koulu Mikkelissä sekä kuu- lo- ja liikuntavammaisille tarkoitettu Tervaväylän koulu Oulussa. Monivammaiset oppilaat muodostavat kuitenkin enemmistön.

⁷ Laskelma sisältää myös maksullisen toiminnan kustannukset.

⁸ Koulun ja tilapäisen opetuksen oppilaiden terveydenhuolto-, kuntoutus-, asumis-, kuljetus- ja ruokailupalvelut.

Valtion erityiskoulut ovat valtakunnallisia palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaa, joille opetusministeriö on perusopetuslain (628/1998) 8, 39 ja 52 §:n nojalla määrännyt erityiseksi tehtäväksi järjestää esi-, perus- ja lisäopetusta sekä opetukseen liittyviä tukipalveluita niille vaikeasti monivammaisille ja sairaille oppilaille, joiden opetusta ei voida järjestää kunnan koululaitoksessa.

Tukipalveluina koulut antavat oppilaille oppimisvalmiuksia parantavaa kuntoutusta, tilapäistä opetusta ja kuntoutusta tuki- ja kokeilujaksojen aikana sekä kehittävät opetus- ja kuntoutusmenetelmiä, opetusvälineitä ja oppimateriaaleja. Palvelu- ja kehittämiskeskustoiminnan osalta painopiste on ohjaustoiminnassa sekä koulussa että kentällä. Valtion yleissivistävien erityiskoulujen Valteri-hankkeessa koulut ovat luoneet yhteiset suuntaviivat ja käytännöt näiden palvelujen tuottamiseen erityistä tukea tarvitseville oppilaille, heidän kanssaan työskenteleville sekä heidän perheilleen. Samalla on hyödynnetty kunkin oppilaitoksen erityisosaamista virtuaalisessa ohjaustoiminnassa. Hankkeen kautta kunnat ja huoltajat ovat saaneet helpommin tietoa valtion yleissivistävien erityiskoulujen tarjoamista tukipalveluista. Ohjaustoiminnan kasvun myötä kunnat ovat voineet sijoittaa enemmän erityisoppilaita omiin kouluihinsa.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Oppilaita yhteensä	503	499	474
- esiopetus	38	33	26
- perusopetus	414	414	405
- lisäopetus	51	52	43
Vuotuinen keskeyttäminen	1	2	0
Kuntoutus koulupäivien aikana / oppilastuntia	51 580	56 623	49 776
Palvelukeskustoiminnan laajuus:			
Ohjaustoiminta koulussa sekä muualla pidetyt kurssit ja luennot / koulutettavapäiviä	170 892	372 639	477 069
Ohjaustoiminta kentällä			
- ohjauksenkäytöjä	731	809	1 049
- oppilaita	728	760	763
- kuntia, joissa käyty	251	222	274
Tilapäinen opetus ja kuntoutus (tukijaksot, kuntoutustutkimukset)			
- koulutettavapäiviä	3 496	3 436	3282
Lukion suorittamista edistävä opetus (Mikael-koulu) / oppilaita	13	14	13

Perusopetuksen jälkeinen aika	2006	2007	2008
Jatko-opinnoissa oppilaita	94	83	72
- lisäopetus	35	41	17
- lukio-opetus	6	7	3
- ammattiin valmentava koulutus	15	14	17
- ammatillinen peruskoulutus	32	19	29
- muu	6	2	6

Helsingin eurooppalainen koulu

Helsingin eurooppalainen koulu aloitti toimintansa elokuussa 2008. Koulussa toimii englannin- ja ranskankielinen osasto; suomenkielinen osasto perustetaan myöhemmin. Koulun rakenne noudattaa Eurooppa-koulujen rakennetta eli esikoulu aloitetaan 4-vuotiaana, alakoulu 6-vuotiaana ja yläkoulu-lukio 11-vuotiaana. Koulun opetussuunnitelma laadittiin Opetushallituksessa, samoin kuin terveydenhoidon, tietotekniikan, uskontotiedon sekä suomen (2.

vieraskieli) ainekohtaiset opetussuunnitelmat. Muissa oppiaineissa noudatetaan Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmia. Kouluun voidaan ottaa tällä hetkellä vain Suomessa toimivien EU-toimielinten ja koulun oman henkilöstön lapsia. Oppilaaksi otto laajenee syksyllä 2010. Syksyllä 2008 esiopetuksessa oli kuusi oppilasta, alakoulussa 20 oppilasta ja yläkoulussa viisi oppilasta.

Valtion ammatilliset oppilaitokset

Valtion ammatilliset erityisoppilaitokset

Valtion ammatillisia erityisoppilaitoksia ovat Arlainstituutti Espoossa, Aura-instituutti Turussa sekä Alavuden erityisammattikoulu, Kuhankosken erityisoppilaitos Laukaassa ja Perttulan erityisammattikoulu Hämeenlinnassa. Oppilasta 56 % on ammatillisessa koulutuksessa ja 44 % valmentavassa ja kuntouttavassa koulutuksessa.

Opetusministeriö käynnisti tammikuussa valtion ammatillisten oppilaitosten siirtohankkeen. Oppilaitokset siirtyvät yksityisten ylläpitäjien hallintaan 1.1.2009 lukien.

Ammatilliset erityisoppilaitokset antavat ammatillista peruskoulutusta sekä valmentavaa koulutusta kuulo-, näkö- ja kehitysvammaisille nuorille. Tämän lisäksi koulujen tehtävänä on toimia alueensa ammatillisen erityisopetuksen palvelu- ja kehittämiskeskuksina. Toimintaa on toteutettu osallistumalla erityisopetuksen kansallisiin ja kansainvälisiin kehittämishankkeisiin sekä tarjoamalla konsultaatiopalveluja ammatillisille oppilaitoksille ja muille hallinnonaloille. Vahvaa perinteistä palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaa on jatkettu koulutukseen hakeutuville nuorille järjestettyjen koulutuskokeilujen muodossa ja järjestämällä vaikeimmin vammaisten koulutusta opiskelijoiden kotipaikkakuntien tuntumassa.

Toiminnan painopiste on edelleen ollut alueellisessa kehittämisessä ja vastuun ottamisessa oman toiminta-alueen erityistä tukea tarvitsevien nuorten perusopetuksen jälkeisestä koulutuksesta yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen toimintamuotoja on kehitetty. Vaikeasti vammaisten perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestämisen muodot ovat vakiintumassa ja näiden nuorten koulutuksellinen ja myös alueellinen tasa-arvoisuus on parantunut.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Oppilaita yhteensä	870	873	887
- ammatillinen peruskoulutus	553	564	499
- valmentava koulutus	317	309	388
Ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus/koulutettavapäiviä	6204	6912	2196
Vuotuinen keskeyttäminen			
- ammatillinen peruskoulutus	54	53	32
- valmentava koulutus	15	8	10
- ammatti- ja erikoisammatteihin valmistava koulutus	4	4	0
Palvelukeskustoiminnan laajuus			
- koulutus eri henkilöstöryhmille/ koulutettavapäivät	2368	1984	1363
- konsultointeja eri tahoille /tunteja	535	1050	1263
- koulutuskokeilupäiviä	2211	1818	2432
Päättötodistusten lukumäärä yhteensä	413	420	357
- tutkintotodistus	51	46	29
- tutkintotodistus, jossa mukautettuja opintokokonaisuuksia	44	69	63

- todistus suoritetuista opinnoista	318	305	265
-------------------------------------	-----	-----	-----

Opintonsa on keskeyttänyt 32 opiskelijaa, joista suurin osa terveydellisistä syistä.

Koulutuksen jälkeinen aika	2006	2007	2008
Oppilaita yhteensä	413	420	357
- vapaat työmarkkinat	42	38	37
- itsenäinen yrittäjä	14	17	8
- avotyö	61	41	39
- tuettu työ	15	19	17
- toimintakeskukset	127	89	67
- jatkokoulutus	114	160	141
- työtön	6	16	19
- muu (eläkkeellä tms.)	34	40	29

Saamelaisalueen koulutuskeskus

Saamelaisalueen koulutuskeskus on monialainen ja monikulttuurinen oppilaitos Inarissa, Suomen saamelaisalueella. Saamelaisalueen koulutuskeskus antaa koulutusta lähinnä saamelaisalueen tarpeita varten, säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja luontaiselinkeinoja ja edistää saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista.

Vuoden 2008 syksyllä on aloitettu lukioyhteistyö Ivalon lukion kanssa. Opiskelun on aloittanut seitsemän oppilasta. Saamenkielistä virtuaalikoulutusta on annettu noin 1200 tuntia 120 opiskelijalle. Koulutuskeskus on ollut yhteistyössä muiden lappilaisten koulutuksen järjestäjien kanssa ja on sovittu maakunnan yhteisestä etäopetuksen toimintamallista ja siinä hyödynnettävistä välineistä. Oppilaitoksen johtokunta on hyväksynyt vuoden aikana aloitettavien perustutkintojen ja yleissivistävien opintolinjojen opetussuunnitelmat.

Kansainvälisessä toiminnassa painopistealueena ovat olleet edelleen ensisijaisesti arktiset alueet ja niiden perinteiset elinkeinot. Yhteistyötä on tehty esimerkiksi opettaja- ja oppilasvaihtona mm. arktisen yliopiston kanssa. Saamelaisen poronhoitokoulutuksen yhtenäistämiseen tähtäävää työtä on myös jatkettu naapurivaltioiden koulujen kanssa.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Ammatillinen peruskoulutus			
- opiskelijoita	127	128	122
- päättötodistus	21	44	36
- keskeyttäneitä	18	17	17
Aikuisten yleissivistävä koulutus			
- opiskelijoita	15	14	21
- keskeyttäneitä	1	0	2
Saamen kielen ja kulttuurin koulutus			
- opiskelijoita	701	705	712
- opiskelijaviikkoja	1117	1128	1222
Jatko- ja täydennyskoulutus / opiskelijatyöpäiviä	2823	3564	3927
Työvoimapolitiittinen koulutus / koulutettavapäiviä	3593	7895	3157

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus (Meriturva)

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus tuottaa nykyisen laatukäsityksen mukaista korkeatasoista turvallisuuskoulutusta ja laiva- ja konesimulaattorikoulutusta merenkulkualan opiskelijoille, merenkulkijoille, alalle hakeutuville ja sillä alalla toimiville merenkulkijoille, puolustusvoimille ja muille alan sidosryhmille. Keskus kehittää palveluitaan tavoitteena tukea valtakunnallisen turvallisuuskoulutuksen kehitystä.

Merenkulun turvallisuuskoulutuksen kysyntä on lisääntynyt erityisesti Lohjan yksikön toimialalla. Asiakasmäärien kasvuun on vaikuttanut aktiivinen markkinointi ja yhteydenpidot sidosryhmiin.

Selvitys Otaniemen yksikön toiminnan tarpeesta ja organisatorisesta sijoittumisesta on tehty konsulttityönä ja käynnistetty jatkohanke laivasimulaattoriyksikön siirtämiseksi merenkulkuoppilaitoksen yhteyteen. Upinniemen palokoulutusyksikön polttosimulaattorin hankinta siirtyi vuodelle 2009.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Kursseja	168	201	303
Kurssipäiviä	269	337	442
Koulutettuja	2159	2655	3838
Koulutettavapäiviä	3778	4332	5927

Opetusalan koulutuskeskus (Opeko)

Opekon tehtävät on määritelty laissa (1259/97) ja asetuksessa (187/98) ja toimintaperiaatteista on sovittu työjärjestyksessä. Opetusalan koulutuskeskus on Opetushallituksen alainen, verkostoperiaatteella toimiva opetustoimialan jatko- ja täydennyskoulutuksen asiantuntijaorganisaatio, joka tarjoaa koulutus-, konsultointi- ja kehittämispalveluja ensisijaisesti opetusalan henkilöstölle esi- ja perusopetuksen, toisen asteen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä aikuiskoulutuksen alueilla. Opeko on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti toimiva laitos.

Opekon toimintoja ja valintoja on ohjannut toimintavuonna edelleen ajatus kansallisesti ja kansainvälisesti arvostetusta, opetusalaan erikoistuneesta täydennyskoulutuksen osajasta ja kehittäjästä sekä oppivasta organisaatiosta.

Opekon budjetti oli noin 5,8 miljoonaa euroa. Vuoden aikana suosituimmat teemat ovat olleet johtamiseen, tieto- ja viestintätekniikkaan, erilaisen lapsen ja nuoren kohtaamiseen sekä työelämä- ja moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvät teemat. Myös kansainväliseen toimintaan, vieraisiin kieliin ja kulttuureihin ja etenkin maahanmuuttajakoulutukseen liittyvät teemat ovat olleet kysytyjä.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Koulutustilaisuuksia yhteensä	1007	1093	687
- Opekossa (Heinola ja Tampere)	168	201	303
- muualla (n. 90 paikkakunnalla)	661	773	476
Lähikoulutettavatyöpäiviä yhteensä	39075	43004	27770
- Opekossa (Heinola ja Tampere)	13554	12251	6770
- muualla (noin. 90 paikkakunnalla)	25520	30753	21000

Valtion koulukodit

Valtion koulukoteja ovat Harvialan koulukoti Janakkalassa, Kasvun yhteisö Mikkelissä, VBU center /Lagmansgården Pietarsaassa, Limingan koulukoti, Sippolan koulukoti Kouvolassa ja Vuorelan koulukoti Vihdissä.

Koulukotien tulosohjauksesta on vastannut Stakes, Opetushallitus on osallistunut tulosneuvotteluihin perusopetuksen osalta ja rahoittanut koulukodit perusopetuksen osalta.

Oppilaita näissä oli toimintavuonna keskimäärin 160 (myös vuonna 2007). Koulutuksen tavoitteena on peruskoulun päästötodistuksen saaminen sekä motivoiminen jatko-opintoihin. Koulukotien keskimääräinen yksikköhinta oli 15 507 € ja kokonaisrahoitus oli 2 4810 200 €.

Eurooppa-koulut

Suomi toimi ensimmäisen puolivuotiskauden koko Eurooppa-koulujärjestelmän puheenjohtajana (kouluvuoden 2007–2008) ja vastasi koulujärjestelmän johtamisesta ja kehittämisestä. Johtotehtävät jatkuvat lukuvuoden 2008–2009 puheenjohtajatroikan ja ohjausryhmän jäsenenä. Suomen puheenjohtajuuskauden aikana ovat muotoutuneet konkreettiset esitykset Eurooppa-koulujärjestelmän hallinnon ja päätöksentekojärjestelmän uudistamiseksi, toiminnan tehostamiseksi ja koulujen toimivallan lisäämiseksi aiemmin vahvistettujen strategisten linjausten mukaisesti. Komissio on valmistellut ehdotustaan osallistumisesta tyypin II koulujen (kuten Helsingin eurooppalainen koulu), kategoriaan yksi kuuluvien oppilaiden koulutuksen rahoittamiseen. Lisäksi on päätetty mahdollisuudesta lähettää vapaaehtoisuuteen perustuen myös ei-äidinkielisiä opettajia kouluihin.

Eurooppa-koulujen ylioppilastutkinto (European Baccalaureate; EB) on ollut yksi keskeinen kehittämiskohde toimintavuoden aikana. Tutkinnon uudistamisella pyritään edistämään Eurooppa-koulujen opetuksen ja tutkinnon laajempaa käyttöä myös kansallisissa järjestelmissä. Gambridgen yliopiston laatima ulkoinen arviointiraportti valmistui loppuvuonna.

Suomen puheenjohtajuuskauden aikana valmistuivat seuraavat kouluja ja pedagogista työtä ohjaavat asiakirjat: Kouluasteelta toiselle siirtyminen, Uusien tarkastajien perehdyttäminen, Esikoulun, ala-asteen ja yläasteen tarkastusten yhteiset suuntaviivat, Yläaste-lukion opettajien täydennyskoulutuksen yleiset suuntaviivat, Lastensuojelu sekä Suomi äidinkielenä -oppiaineen uudistettu opetussuunnitelma.

Lisäksi on edistetty yhtenäisen pedagogisen linjan luomista esikoulun ja ala-asteen sekä yläaste-lukion lautakuntien ja työryhmien välille, jotta edistettäisiin yhtenäisten toimintatapojen luomista kouluissa, varmistettaisiin laatua ja lisättäisiin läpinäkyvyyttä. Erityisopetuksen ja tukiovetuksen kehittäminen on myös ollut Suomen toiminnan painopistealue.

Eurooppa-kouluissa oli oppilaita vuonna 2008 yhteensä 21 649. Suomalainen kieliosasto toimii vain Bryssel II ja Luxemburg I -kouluissa.

Toiminnan laajuus	2006	2007	2008
Kouluja	13	14	14
Opettajia + johto	28	29	30
Oppilaita	650	641	625

Opetushallitus on tukenut suomalaisten osastojen toimintaa lähettämällä kouluihin eri alojen asiantuntijoita lähinnä suomen kielen ja kulttuurin alalta. Opetushallitus on myös tarjonnut konsultoivan psykologin palveluita kouluille sekä järjestänyt opinto-ohjaajan vierailun molempiin kouluihin. Opettajien omaehtoista kouluttautumista on tuettu.

1.5 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Tulostavoite	Toteuma		
<i>Kestävän johtamisen periaatteiden mukaan hallitaan tavoite vähentää henkilöstömäärää tuottavuusohjelman mukaisesti, varmistaa kriittisen osaamisen saatavuus ja henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi</i>	Tuottavuusohjelman htv-tavoite on saavutettu vähentämällä määräaikaista henkilöstöä ja pidättymällä korvausrekrytoinneista luonnollisen poistuman tilanteissa. Henkilöstöpoistuman synnyttämään osaamisvajeeseen on vastattu sisäisellä koulutuksella ja tehtävien uudelleenjärjestelyillä. Jaksaminen ja työhyvinvointi on pyritty varmistamaan hyvällä henkilöjohtamisella. Muutto väistötiloista takaisin Hakaniemen saneerattuun toimitilaan merkitsee parannusta työympäristöön ja lisää osaltaan työhyvinvointia.		
<i>Henkilöstöstrategia uudistetaan</i>	Henkilöstöstrategian uudistamista jatketaan vuonna 2009, kun viraston organisaatio on uudistettu ja tehtäviin liittyvät tarkennukset tehty.		
<i>Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti</i>	VM-baro -työtyytyväisyystutkimus toteutettiin lokakuussa 2008. Tutkimuksen yleisindeksi oli 3,2. Vuonna 2007 yleisindeksi oli 3,1.		
<i>Johtamista kehitetään omavastuisella oppimisprosessilla, jonka puitteissa on mahdollisuus suorittaa johtamisen erikoisammattitutkinto</i>	OPH:lle rääätälöityyn johtamisen valmistavaan koulutukseen oli mahdollisuus osallistua koko henkilöstöllä, minkä lisäksi 15-hengen ryhmä suoritti johtamisen erikoisammattitutkintoa (JET). Ensimmäiset tutkinnot valmistuivat vuoden 2008 lopussa. JET-koulutus päättyy vuonna 2009.		
<i>Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät uusitaan henkilöstöjohtamista paremmin tukeviksi sekä viraston kehityskeskustelua ja osaamisen johtamista kehitetään erityisillä toimenpiteillä</i>	Suorituksen ja osaamisen johtamiseen liittyvä tietojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2009 kehityskeskustelukierroksen yhteydessä. Henkilöstötietojärjestelmä Hevi vaihdettiin Personec F -järjestelmään.		
Tulosmittari	Tavoite	Toteuma	Analyysi
<i>Henkilötyövuodet (mom. 29.01.02)</i>	289	282,9	Ks. edellä
<i>Henkilötyövuodet (muut momentit)</i>	49	23,5	Ks. edellä
<i>Määräaikaiset koko henkilöstömäärästä /%</i>	17	9,6	Ks. edellä
<i>Työtyytyväisyys (1-5)</i>	3,4	3,2	
<i>Sairauspoissaolot, työpäivää/ btv</i>	8,8	9,1	
<i>Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon kustannukset työterveyshuollon kustannuksista /%</i>	10	23,7	Tavoitetta asetettaessa ennalta ehkäiseväksi terveydenhoidoksi oli luokiteltu lähinnä vain ikäryhmätarkastukset, mutta käyttöön otetut työyhteisötarkastukset (valittujen yksiköiden koko henkilöstön tarkastukset) nostivat ennalta ehkäisevän terveydenhoidon osuutta.
<i>Koulutustasoindeksi (1-8)</i>	5,9	5,9	

Opetushallituksen henkilöstötilinpäätös on julkaistu erikseen. Opetushallituksen ja valtion oppilaitosten henkilöstöä koskevat tunnusluvut on esitetty liitteessä 18.

1.6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilivirasto-organisaatio ja taloushallinnon järjestäminen:

Opetushallituksen tilivirasto muodostuu Opetushallituksen päämaksupisteestä sekä 18 tilivirastoon kuuluvasta maksupisteestä. Maksupisteitä ovat valtion yleissivistävät oppilaitokset, valtion ammatilliset oppilaitokset ja Opetusalan koulutuskeskus. 1.8.2008 aloitti uutena oppilaitoksena Helsingin eurooppalainen koulu. Valtion oppilaitosten toimintaa on tarkemmin kuvattu kohdassa 1.4.12. Maksupisteiden taloushallinnon tilivirastopalvelut hoidetaan Opetushallituksen tiliviraston päämaksupisteessä.

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Rahoituksen rakennetta on tarkasteltu lähemmin kohdassa 1.3.2. Toiminnan taloudellisuus.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Tilivirastotasolla määrärahojen käyttö sekä toimintamenojen että valtionavustusten myöntäminen on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena. Siirrettyjen määrärahojen kokonaisuusmäärä oli 19,0 milj. euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen oli 2,0 milj. euroa.

Opetushallituksen päämaksupisteen vuoden 2008 toiminta on ollut 3-vuotisen tulossopimiskauden 2008–2010 ensimmäinen vuosi. Budjetoinnissa ei ole tapahtunut muutoksia. Opetushallituksen päämaksupisteen käytettävissä ollut toimintamääräraha vuonna 2008 oli 24,4 milj. euroa, käyttö 21,5 milj. euroa. Vuodelle 2009 määrärahasta siirtyi 2,9 milj. euroa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 1,3 milj. euroa. Siirtyvän määrärahan suuruuteen vaikutti osaltaan tiettyjen hankkeiden siirtyminen ja loppuunsaattaminen vuonna 2009.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Opetushallituksen tiliviraston toiminnan tuotot olivat toimintavuonna yhteensä 29,6 milj. euroa ja ne kasvoivat 3,1 milj. euroa vuodesta 2007. Maksullisen toiminnan osuus tuotoista oli 17,1 milj. euroa eli 57,8 % ja laskua edelliseen vuoteen oli 6,7 %. Muiden toiminnan tuottojen kasvu johtui pääosin siitä, että opetusministeriö myönsi Opetushallitukselle vuonna 2008 määrärahaa enemmän laskua vastaan, kun aiemmin vastaavalle määrärahalle oli annettu virastolle kirjaamisoikeus. Toiminnan kulut olivat yhteensä 137,1 milj. euroa ja lisäystä oli 3,0 milj. euroa. Lisäys muodostui mm. 4,6 milj. euron henkilöstökulujen lisäyksestä sekä palvelujen ostojen ja muiden toiminnan kulujen laskuista, joita oli yhteensä n. 1,6 milj. euroa. Sisäiset kulut koostuvat pääosin valtion koulukodeille myönnetystä määrärahasta perusopetuksen järjestämiseen sekä Kansainvälisen henkilöväihdon keskukselle CIMOLle myönnetystä määrärahasta peruskoulujen ja lukioiden kansainvälistämiseen. Opetushallitus myönsi valtionavustuksia toimintavuonna 63,2 milj. euroa, mikä oli 9,3 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lisäys muodostui suurelta osin kerhotoiminnan kehittämiseen myönnettyistä avustuksista, jotka myönnettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa.

1.6.4 Tase

Opetushallituksen tiliviraston taseen loppusumma oli toimintavuonna 14,2 miljoonaa euroa ja vähennystä edelliseen vuoteen oli n. 3,7 milj. euroa. Aineettomat oikeudet, n. 0,3 milj. euroa, muodostuivat pääosin atk-ohjelmista. Aineelliset hyödykkeet muodostuivat pääosin koneista, atk-laitteista ja toimistokalusteista. Vähentyminen n. 0,3 milj. euroa johtui vuotuisista poistoista.

Vaihto-omaisuus 1,3 milj. euroa muodostuu pääosin päämaksupisteen oppikirjoista ja muista koulutusmateriaaleista, joista osa on maksullista ja osa maksutonta.

Lyhytaikaiset saamiset n. 4,0 milj. euroa muodostuvat pääosin maksullisen palvelutoiminnan ja ministeriöiden myöntämien määrärahojen laskutuksesta sekä pienemmältä osin tulorästeistä, korkosaamisista ja kirjauksista, jotka on tehty maksuperusteisen juoksevan kirjanpidon muuntamisesta suoriteperusteiseksi. Vähentyminen 2,9 milj. euroa johtuu pääosin valtion ammatillisten oppilaitosten siirtymisestä pois Opetushallituksen tilivirastosta 31.12.2008, ja tämän vuoksi nämä oppilaitokset laskuttivat ja hoitivat saamisensa jo hyvissä ajoin ennen vuoden vaihdetta.

Käteistä rahaa on virastossa varsin vähän, yhteensä 4 239,85 euroa. Muut rahat ja pankkisaamiset koostuvat käteisen rahan lisäksi Svenska skolan för synskadade oppilaitoksen rahastoiduista, testamenteilla saaduista varoista n. 1,5 milj. euroa. Rahaston arvo laski edellisestä vuodesta 0,7 milj. euroa.

Rahastojen pääomaan on kirjattu em. rahastoidut varat. Vieraan pääoman suurin erä muodostuu ostoveloista 8,4 milj. euroa.

1.7 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Opetushallituksen johto on arvioinut sisäisen valvonnan tilaa hyödyntäen valtioneuvoston suositusta, joka perustuu COSO-ERM -viitekehukseen. Arvioiden perusteella todettiin, että Opetushallituksen sisäinen valvonta on tyydyttävällä tasolla. Toiminnan ja talouden suunnittelu on parantunut tulosohjausta ja sisäistä tulossuunnittelua kehittämällä. Lisäksi uudistetun organisaation tehtävien vastuunjakoja on selkeytetty. Opetushallituksen asetuksen, organisaation sekä toimintakäytäntöjen uudistamisen myötä tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi arvioitiin seuraavat osa-alueet:

Sisäinen toimintaympäristö ja toimintarakenteet

- työprosessien kehittäminen tuottavuustavoitteiden toteuttamisen tukena
- tulos- ja kehittämiskeskustelujen ja palkkausjärjestelmän kehittäminen siten, että niitä sovelletaan yhdenmukaisesti ja niillä on kannustava vaikutus
- ydinosaamisen turvaaminen tuottavuusohjelman henkilöstötavoitteiden toimeenpanossa
- toimintatapojen kehittäminen ja yhdenmukaistaminen sähköisen asioinnin avulla
- tietojärjestelmien käytön tehostaminen järjestelmäarkkitehtuuria kehittämällä

Tavoitteiden asettaminen

- sisäisen tulossuunnitelman kehittäminen strategisten linjausten ja tulossopimuksen tavoitteiden toimeenpanosuunnitelmana

Riskien hallinta

- riskien tunnistaminen, arviointi sekä luokittelu osaksi säännöllistä toimintaa ja osaksi johtamisprosessia

Valvontatoimenpiteet

- ulkoisen toimintaympäristön vaikutusten arvioinnin tehostaminen
- toiminnan tavoitteiden saavuttamisen systemaattinen seuraaminen ja riittävien tietojen raportointi sekä tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen
- valtioavustusten käytön ja vaikuttavuuden seurannan kehittäminen
- sisäinen valvonta nykyistä keskeisemmäksi osaksi johtamisprosessia
- asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyden seurannan tehostaminen
- valtion oppilaitosten tarkastustoiminnan vahvistaminen

Valtion oppilaitokset

Työjärjestys ja taloussääntö ovat perusta myös valtion oppilaitosten sisäiselle valvonnalle. Oppilaitosten johto on arvioinut sisäisen valvonnan tilaa COSO ERM -viitekehystä hyödyntäen. Arvioiden perusteella voidaan esittää, että sisäinen valvonta on tyydyttävällä tasolla. Riskien arvioinnissa ja tunnistamisessa on merkittävästi edistytty. Tärkeäksi kehittämiskohteeksi tulee valita oppilaitosten toiminnan taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden arviointi. Oppilaitoskohtaiset arvioinnit on esitetty oppilaitosten tuloksellisuusraporteissa.

1.8 ARVIOINTIEN TULOKSET

Opetushallituksesta ei ole toimintavuonna tehty ulkoista arviointia.

1.9 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

Opetushallituksessa ei ole toimintavuonna havaittu valtion tai sen vastuulla oleviin varoihin liittyviä väärinkäytöksiä tai rikoksia.

Vuosien 2006 ja 2007 toimintakertomuksissa on käsitelty havaittuna väärinkäytöksenä seuraavaa asiaa.

Vuoden 2006 toimintakertomuksen mukaan ”Opetushallitus on saanut Euroopan komissiolta suoraa rahoitusta projektiin, jonka toteutusajaksi on ollut vuosina 2001–2004. Komissio teki vuonna 2005 projektin lopullisen rahoituspäätöksen, jossa komissio hylkäsi osan menoista tukikelvottomina. Opetushallituksen sisäisen selvityksen mukaan projektin valvonnassa ja ohjeistuksessa on ilmennyt puutteita. Opetushallitus teki kahdesta projektista vastuussa olleesta virkamiehestään tutkintapyynnön poliisille. Tutkintapyynnot eivät johtaneet syytteisiin.” Vuoden 2007 toimintakertomuksen mukaan ”yhteen EU-rahoitteiseen projektiin liittyvä takaisinperintä vuodelta 2005 on vielä kesken.”

Euroopan komissio teki yllä tarkoitettusta hankkeesta Opetushallituksen hallintojohtajan tekemästä oikaisuvaatimuksesta päätöksen 22.5.2008. Päätöksen mukaisesti komission rahoitukseen oikeuttavia kustannuksia lisättiin 11 406 eurolla. Päätöksellä komission tuen kokonaismäärä nousi 138 888,75 eurosta 145 138,44 euroon, ja komissiolle palautettavaa jäi 4 461,56 euroa.

Tehdyt päätökset eivät anna aihetta jatkotoimenpiteisiin.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

TILIVIRASTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

osa 1

Osasto, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008	Tilinpäätös 2008	Vertailu Tilinpäätös-Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	720 962,63	660 160,87	660 160,87	0,00	100,00
11.04.01 Arvonlisävero	720 962,63	660 160,87	660 160,87	0,00	100,00
12. Sekalaiset tulot	510 796,03	676 158,25	676 158,25	0,00	100,00
12.29.99 OPM:n hallinnonalan muut tulot	444 403,37	521 156,85	521 156,85	0,00	100,00
12.39.04 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	54 198,19	105 725,94	105 725,94	0,00	100,00
12.39.10 Muut sekalaiset tulot	12 194,47	49 275,46	49 275,46	0,00	100,00
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	20 133,96	8 121,43	8 121,43	0,00	100,00
13.01.05 Korot muista lainoista	20 053,96	8 041,43	8 041,43	0,00	100,00
13.03.01 Osinkotulot	80,00	80,00	80,00	0,00	100,00
15. Lainat	234 854,41	116 660,69	116 660,69	0,00	100,00
15.01.04 Muiden lainojen lyhennykset	234 854,41	116 660,69	116 660,69	0,00	100,00
Tuloarviotilit yhteensä	1 486 747,03	1 461 101,24	1 461 101,24	0,00	100,00

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008	Talousarvion määrärahojen käyttö vuonna		Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio-Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			2008	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä 2008	Käyttö (pl.peruutukset) 2008	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoasianministeriön hallinnonala	14 097,46									
24.01.29.3 UM:n hallinnonalan arvonlisäveromenot A (lähialueyhteistyö)	14 097,46									
27. Puolustusministeriön hallinnonala	57 200,00									
27.10.21.9 Sotilaallinen maanpuolustus/muut toimintamenot (smr2)	57 200,00									
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 640,10									
28.01.29 VM:n hallinnonalan arvonlisäveromenot A	1 640,10									
29. Opetusministeriön hallinnonala	143 873 998,55	175 240 824,82	155 291 722,87	19 011 204,49	174 302 927,36	937 897,46	19 251 337,68	100 481 012,77	125 014 064,92	19 013 462,26
29.01.02 Opetushallitus/toimintamenot (smr2)		22 864 000,00	19 873 567,89	2 990 432,11	22 864 000,00	-		22 864 000,00	19 873 567,89	2 990 432,11
- 29.01.02.1 OPH toimintamenot (smr2)		20 824 000,00	18 652 700,35	2 171 299,65	20 824 000,00	-		20 824 000,00	18 652 700,35	2 171 299,65
- 29.01.02.2.1 Oppimateriaalin kehittäminen (smr2)		982 000,00	259 843,71	722 156,29	982 000,00	-		982 000,00	259 843,71	722 156,29
- 29.01.02.2.2 Ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen (smr2)		800 000,00	703 023,83	96 976,17	800 000,00	-		800 000,00	703 023,83	96 976,17
- 29.01.02.2.3 Avustus saamenkielisen oppimateriaalin tuottaminen(sm2)		258 000,00	258 000,00	0,00	258 000,00	-		258 000,00	258 000,00	0,00
29.01.21 Kansainvälinen yhteistyö (smr2)		695 128,22	585 398,43	109 729,79	695 128,22	-	7 543,76	702 671,98	592 942,19	109 729,79
- 29.01.21.1.1 Eräät kv-yhteistyön menot (smr2)		625 000,00	530 129,08	94 870,92	625 000,00	-		625 000,00	530 129,08	94 870,92
- 29.01.21.3 Muut kansainväliset hankkeet (smr2)	47 456,24	70 128,22	55 269,35	14 858,87	70 128,22	-	7 543,76	77 671,98	62 813,11	14 858,87
29.01.22 Kehittämistoiminta (smr3)							307 801,82	307 801,82	245 717,62	0,00
- 29.01.22.2 Nuorten osallisuushanke (smr3)							246,67	246,67	246,67	0,00
- 29.01.22.51 Tietoyhteiskuntaohjelma (smr3)							8 572,41	8 572,41	7 628,12	0,00

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvion määrärahojen käyttö vuoden		Tilinpäätös	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	2007	2008	2008	siirto seuraavalle vuodelle	2008	Talousarvio- Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä 2008	Käyttö (pl.peruutukset) 2008	Siirretty seuraavalle vuodelle
- 29.01.22.52 Koulujen tietoliikenneyhteyksien kehittäminen (smr3)							289 017,00	289 017,00	227 877,09	0,00
- 29.01.22.63 Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma (smr3)							9 965,74	9 965,74	9 965,74	0,00
29.01.23 Opetushallitus/toimintamenot (smr2)	17 541 109,69						1 580 890,31	1 580 890,31	1 580 890,31	0,00
- 29.01.23.1 OPH toimintamenot (smr2)	16 698 995,31						983 004,69	983 004,69	983 004,69	0,00
- 29.01.23.2.1 Oppimat kehittäminen ja tuottaminen (smr2)	584 114,38						597 885,62	597 885,62	597 885,62	0,00
- 29.01.23.22 Avustus saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (smr2)	258 000,00							0,00	0,00	0,00
29.01.25 Kansainvälinen yhteistyö (smr2)	410 668,35						99 203,43	99 203,43	99 203,43	0,00
- 29.01.25.12 Ulkосуomalaisten koulutus- ja muu kv-toiminta (smr2)	410 668,35						94 331,65	94 331,65	94 331,65	0,00
- 29.01.25.3 Muut kansainväliset hankkeet (smr2)							4 871,78	4 871,78	4 871,78	0,00
29.01.29 OPM:n hallinnonalan arvonnäisävero A	7 775 029,54	8 106 538,60	8 106 538,60		8 106 538,60	0,00				
29.01.62.13 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus A	6 295 842,35	5 100 000,00	4 799 488,21		4 799 488,21	300 511,79				
29.01.70.1 Kaluston hankinta / OPH (smr3)		640 000,00	112 581,20	527 418,80	640 000,00	-		640 000,00	112 581,20	527 418,80
29.10.01 Valtion yl. siv. oppilaitosten toimintamenot (smr2)		49 305 000,00	47 062 861,13	2 242 138,87	49 305 000,00	-		49 305 000,00	47 062 861,13	2 242 138,87
- 29.10.01.1 Hgin ranskalais-suomalainen koulu (smr2)		5 355 000,00	5 324 792,57	30 207,43	5 355 000,00	-		5 355 000,00	5 324 792,57	30 207,43
- 29.10.01.2 Suomalais-venäläinen koulu (smr2)		5 455 000,00	4 969 852,39	485 147,61	5 455 000,00	-		5 455 000,00	4 969 852,39	485 147,61
- 29.10.01.3 Valtion yleissivistävät erityiskoulut (smr2)		34 152 320,80	32 767 627,54	1 384 693,26	34 152 320,80	-		34 152 320,80	32 767 627,54	1 384 693,26
- 29.10.01.4 Koulukotien perusopetus (smr2)		2 281 003,24	2 281 003,24	0,00	2 281 003,24	-		2 281 003,24	2 281 003,24	0,00
- 29.10.01.5 EU:n Eurooppakoulut (smr2)		1 161 675,96	1 161 675,96	0,00	1 161 675,96	-		1 161 675,96	1 161 675,96	0,00
- 29.10.01.6 Helsingin eurooppalainen koulu (smr2)		900 000,00	557 909,43	342 090,57	900 000,00	-		900 000,00	557 909,43	342 090,57
29.10.20 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (smr2)		6 616 908,00	1 517 308,93	5 099 599,07	6 616 908,00	-		6 616 908,00	1 517 308,93	5 099 599,07
29.10.21 Valtion yl. siv. oppilaitosten toimintamenot (smr2)	43 220 890,74						1 193 109,26	1 193 109,26	1 193 109,26	0,00
- 29.10.21.1 Hgin ranskalais-suomalainen koulu (smr2)	5 041 184,68						13 815,32	13 815,32	13 815,32	0,00
- 29.10.21.2 Suomalais-venäläinen koulu (smr2)	4 819 069,90						192 930,10	192 930,10	192 930,10	0,00
- 29.10.21.3 Vammaisten lasten koulut (smr2)	30 075 305,60						710 694,40	710 694,40	710 694,40	0,00
- 29.10.21.4 Koulukotien perusopetus (smr2)	2 132 284,00						200 716,00	200 716,00	200 716,00	0,00
- 29.10.21.5 EU:n Eurooppakoulut (smr2)	1 153 046,56						74 953,44	74 953,44	74 953,44	0,00
29.10.22.1 Yliopistolaitoksen yht tutk-keh-julk -menot (smr3)							50 427,90	50 427,90	50 427,90	0,00
29.10.25 Yl. siv. koulutuksen kehittäminen (smr2)	1 069 987,98						2 785 624,02	2 785 624,02	2 785 624,02	0,00
29.10.30 VO ja avustus yl. siv. koulutuksen käyttökustannuksiin A	14 303 817,49	14 297 000,00	14 142 879,90		14 142 879,90	154 120,10				
- 29.10.30.07 Aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta ja kehittäminen A		200 000,00	180 684,96		180 684,96	19 315,04				
- 29.10.30.08 VA oppimisympäristöjen kehittäminen ja monipuolistaminen A	6 000 000,00	3 986 000,00	3 964 050,00		3 964 050,00	21 950,00				
- 29.10.30.09 VA oppilashuollon laadun ja sitä tukevan verkostomaisen oppilas- ja opiskelijahuoltotyön sekä palvelurakenteen edistämiseen A		1 290 000,00	1 289 950,00		1 289 950,00	50,00				
- 29.10.30.10.2 Saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen A	35 419,00	50 000,00	40 583,00		40 583,00	9 417,00				
- 29.10.30.10.3 Muut rahoituslain mukaiset avustukset A	8 210 192,75	8 700 000,00	8 626 742,88		8 626 742,88	73 257,12				
- 29.10.30.12 Suomen, Ruotsin ja Norjan välisen ulkomaanopetuksen menot A	58 205,74	71 000,00	40 869,06		40 869,06	30 130,94				
29.10.34.5 VO oppilaitosten perustamiskustannuksiin yl. siv. oppilaitoksille (smr3)	10 814,23						12 185,77	12 185,77	9 928,00	2 257,77

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvion määrärahojen käyttö vuonna		Tilinpäätös	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	2007	2008	2008	siirto seuraavalle vuodelle	2008	Talousarvio-Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä 2008	Käyttö (pl.peruutukset) 2008	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.10.51 Valtionavustus järjestöille A	521 000,00	621 000,00	621 000,00		621 000,00	0,00				
29.20.01 Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (smr2)		35 156 000,00	33 295 686,63	1 860 313,37	35 156 000,00	-		35 156 000,00	33 295 686,63	1 860 313,37
29.20.20 Työpaikalla tapahtuva oppiminen (smr2)		2 445 000,00	1 619 859,56	825 140,44	2 445 000,00	-		2 445 000,00	1 619 859,56	825 140,44
29.20.21 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (smr2)	29 776 374,74	485 000,00	166 990,66	318 009,34	485 000,00	-	2 524 625,26	3 009 625,26	2 691 615,92	318 009,34
29.20.24 Työpaikalla tapahtuva oppiminen (smr2)	1 442 356,78						372 643,22	372 643,22	372 643,22	0,00
29.20.25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (smr2) 2006 amk:n kehittäminen	346 511,07						900 688,93	900 688,93	900 688,93	0,00
29.20.30 VO ja VA ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin A	6 916 961,01	11 070 750,00	10 973 669,89	0,00	10 973 669,89	97 080,11				
- 29.20.30.03.1 Valtionavustukset A	4 282 961,01									
- 29.20.30.03.2 Ammatillisen koulutuksen yhteiset tehtävät ja laa- tupalkinnot A	1 673 000,00									
- 29.20.30.04 Tietoyhteiskuntaohjelma A	961 000,00									
- 29.20.30.41 Amm. koul. yht. tehtävät ja laatupalkinnot sekä Örebro A		1 997 000,00	1 928 965,48		1 928 965,48	68 034,52				
- 29.20.30.42 Ammattistartti ja laajennettu työssäoppiminen A		4 000 000,00	3 998 000,00		3 998 000,00	2 000,00				
- 29.20.30.43 Muut valtionavustukset A		4 112 750,00	4 109 704,41		4 109 704,41	3 045,59				
- 29.20.30.5 VA oppimisympäristöjen kehittäminen ja monipuolistaminen A		961 000,00	937 000,00		937 000,00	24 000,00				
29.30.20 Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (smr2)		9 306 000,00	4 488 923,03	4 817 076,97	9 306 000,00	-		9 306 000,00	4 488 923,03	4 817 076,97
- 29.30.20.10.2 Amm. koul. liittyvä hlöstökoulutus (smr2)		2 000 000,00	279 326,30	1 720 673,70	2 000 000,00	-		2 000 000,00	279 326,30	1 720 673,70
- 29.30.20.10.3 Aikuiskoul. ja vap. sivistystyöhön liittyvä koulutus (smr2)		1 150 000,00	224 173,89	925 826,11	1 150 000,00	-		1 150 000,00	224 173,89	925 826,11
- 29.30.20.10.9 Koko opetustoimen hlöstöä koskeva täydennyskoulutus(sm2)		2 450 000,00	1 628 996,38	821 003,62	2 450 000,00	-		2 450 000,00	1 628 996,38	821 003,62
- 29.30.20.11.0 Opekon toiminnan tukirahoitus (smr2)		900 000,00	899 579,07	420,93	900 000,00	-		900 000,00	899 579,07	420,93
- 29.30.20.21 Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano (smr2)		1 682 000,00	950 560,51	731 439,49	1 682 000,00	-		1 682 000,00	950 560,51	731 439,49
- 29.30.20.22 Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano (smr2)		235 000,00	156 686,09	78 313,91	235 000,00	-		235 000,00	156 686,09	78 313,91
- 29.30.20.23 Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen (smr2)		103 000,00	0,00	103 000,00	103 000,00	-		103 000,00	0,00	103 000,00
- 29.30.20.31 Lähialueyhteistyö ja muu Venäjä-yhteistyö (smr2)		450 000,00	39 331,10	410 668,90	450 000,00	-		450 000,00	39 331,10	410 668,90
- 29.30.20.37 Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus (smr2)		336 000,00	310 269,69	25 730,31	336 000,00	-		336 000,00	310 269,69	25 730,31
29.30.21 Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot (smr2)	422 759,82						1 240,18	1 240,18	1 240,18	0,00
29.30.21.3 Muu aikuiskoulutuksen kehittäminen (smr2)		242 500,00	26 313,86	216 186,14	242 500,00	-		242 500,00	26 313,86	216 186,14
29.30.22 Opetustoimen hlöstökoulutus ja eräät muut menot (smr2)	2 940 500,48						8 808 499,52	8 808 499,52	8 796 916,20	0,00
- 29.30.22.01 Verkkopedagogiikka, media- ja tiedekasvatus(sm2)							1 664 360,67	1 664 360,67	1 664 360,67	0,00
- 29.30.22.02 Oppimisen perusteet, aine- ja aihekohtaiset taidot (smr2)	881 966,95						852 869,70	852 869,70	852 869,70	0,00
- 29.30.22.03 Yrittäjyyskasvatus ja oppilaitosten työelämäyhteistyön kehittäminen (smr2)							680 717,40	680 717,40	680 717,40	0,00
- 29.30.22.04 Opintojen ohjaus ja tukipalvelujen kehittäminen (smr2)	428 775,10						346 088,73	346 088,73	346 088,73	0,00
- 29.30.22.05 Erytisopetuksen kehittäminen (smr2)							761 409,62	761 409,62	761 409,62	0,00
- 29.30.22.06 Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittäminen (smr2)							1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
- 29.30.22.07 Monikielinen ja -kulttuurinen opetus (smr2)							515 318,75	515 318,75	515 318,75	0,00
- 29.30.22.08 Oppilaitosjohdon koulutus (smr2)							868 493,08	868 493,08	868 493,08	0,00
- 29.30.22.09 Kouluyhdyntöön, oppilas- ja opiskelijahuollon kehittäminen (smr2)							744 000,00	744 000,00	744 000,00	0,00
- 29.30.22.12 Ammattitutkintojen kehittäminen (smr2)	1 004 711,18						677 288,82	677 288,82	677 288,82	0,00
- 29.30.22.13 Kielitutkintojen kehittäminen (smr2)	82 705,99						152 294,01	152 294,01	152 294,01	0,00
- 29.30.22.14 Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen (smr2)	9 451,26						55 548,74	55 548,74	43 965,42	0,00
- 29.30.22.15.1 Lähialueyhteistyö (smr2)	93 147,57						374 852,43	374 852,43	374 852,43	0,00
- 29.30.22.16 Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus (smr2)	320 306,05						15 693,95	15 693,95	15 693,95	0,00
- 29.30.22.17 Romanian aikuiskoulutus ja sen kehittäminen (smr2)	119 436,38						99 563,62	99 563,62	99 563,62	0,00

Pääloukan, momentin ja tilijaoellun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös	Taloussarvio	Taloussarvion määrärahojen		Tilinpäätös	Vertailu Taloussarvio- Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	2007	2008	käyttö vuonna 2008	siirto seuraavalle vuodelle	2008		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä 2008	Käyttö (pl.peruutukset) 2008	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.30.25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen (smr2)	174 387,13						245 612,87	245 612,87	245 612,87	0,00
29.30.30 VO vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannukset A	850 000,00	1 323 000,00	1 296 000,00	0,00	1 296 000,00	27 000,00				
- 29.30.30.22 VA kansalaisopistojen käyttökustannukset A	850 000,00									
- 29.30.30.22.1 VA kansalaisopistojen käyttökustannukset A		500 000,00	494 000,00		494 000,00	6 000,00				
- 29.30.30.22.2 VO kansanopistojen käyttökustannukset A		500 000,00	493 000,00		493 000,00	7 000,00				
- 29.30.30.22.3 VO opintokeskusten käyttökustannukset A		123 000,00	122 000,00		122 000,00	1 000,00				
- 29.30.30.22.4 VO kesäyliopistojen käyttökustannukset A		200 000,00	187 000,00		187 000,00	13 000,00				
29.30.31 VO ja VA ammatilliseen lisäkoulutukseen A	7 517 482,34	6 380 000,00	6 020 814,54		6 020 814,54	359 185,46				
- 29.30.31.12 VA ilm valm koul järjestett näyttötutk A	8 952,00	80 000,00	3 090,00		3 090,00	76 910,00				
- 29.30.31.2 VA toimitiloista aiheutuneisiin kustannuksiin A	60 000,00									
- 29.30.31.31 Työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittäminen A	490 000,00	5 785 000,00	5 534 000,00		5 534 000,00	251 000,00				
- 29.30.31.32 Näyttötutkintojen koe- ja materiaali- ja palvelut A	350 000,00	350 000,00	350 000,00		350 000,00	0,00				
- 29.30.31.33 VA aikuiskoulutuksen sähköisen palautejärjestelmän kustannuksiin A	6 608 530,34	150 000,00	133 724,54		133 724,54	16 275,46				
- 29.30.31.34 Loppusuoritukset ja oikaisut A		15 000,00	0,00		0,00	15 000,00				
29.30.50.22 VA kansanopistojen käyttökustannuksiin A	630 890,00									
29.30.55.32 VA opintokeskusten käyttökustannuksiin A	115 000,00									
29.30.56.22 VA kesäyliopistojen käyttökustannuksiin A	200 000,00									
29.40.20 Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (smr3)		50 000,00	50 000,00		50 000,00					
29.40.22 Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (smr3)	911 045,00						203 455,00	203 455,00	203 455,00	0,00
29.40.25 Ammattikorkeakoulujen kehittäminen v2006 yl. siv. koulutuksen kehittäminen (smr2)	6 700,00									
29.50.20.1 Yliopistolaitoksen yhteiset menot, tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminta (smr3)		537 000,00	531 840,41	5 159,59	537 000,00	-		537 000,00	531 840,41	5 159,59
29.50.22.1 Yliopistolaitoksen yhteiset menot, tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminta (smr3)	414 413,57						157 786,43	157 786,43	157 786,43	0,00
29.91.50.13 Veikkaus ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistäminen A	12 000,00									
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		5 047 623,77	4 487 422,39		4 487 422,39	560 201,38				
32.70.61.62.3 ESR 2000-2006 OPM:n hallinnonala A		4 500 000,00	3 939 798,62		3 939 798,62	560 201,38				
32.70.64.23 ESR 2007-2013 EU-rahoitusosuus muut hallinnonalat A		5 425,91	5 425,91		5 425,91					
32.70.65.23 ESR 2007-2013 valtion rahoitusosuus muut hallinnonalat A		6 106,32	6 106,32		6 106,32					
32.80.51 Työllistäminen valtionhallintoon K		536 091,54	536 091,54		536 091,54					
- 32.80.51.21 Palkkaukset K		535 959,86	535 959,86		535 959,86					
- 32.80.51.22 Muut menot K		131,68	131,68		131,68					
34. Työministeriön hallinnonala	5 869 382,95									
34.05.61.12.3 ESR OPM:n hallinnonala A	5 232 137,86									
34.06.51 Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet A	637 245,09									
- 34.06.51.21 Palkkaukset A	637 245,09									
Määrärahatilit yhteensä	149 816 319,06	180 288 448,59	159 779 145,26	19 011 204,49	178 790 349,75	1 498 098,84	19 251 337,68	147 543 873,90	128 456 744,12	19 013 462,26

Opetushallituksen talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

osa 2

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2008 valtuudet		Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2009 TA:ssa	Talousarvio-	Määrärahatarve	Määrärahatarve	Määrärahatarve	Määrärahatarve	Määrärahatarve
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet					menot 2008	2009	2010	2011	myöhemmin	yhteensä
29.07.21	400	0	0	0	0	0	0	156	0	0	0	0	0
Opetushallituksen toimintamenot EUM													
Aikaisempien vuosien valtuudet	400	0	0	0	0	0	0	156	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.10.01	0	600	0	600	600	0	0	0	600	600	600	0	1 800
Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot MUU													
Aikaisempien vuosien valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	600	0	600	600	0	0	0	600	600	600	0	1 800
34.05.61	40 443	0	0	0	0	0	0	3 940	0	0	0	0	0
EU:n rakennerahastojen valtionosuus TM:n osalta													
Aikaisempien vuosien valtuudet	40 443	0	0	0	0	0	0	3 940	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.01.62	48 848	0	0	0	0	0	0	4 799	0	0	0	0	0
EU:n rakennerahastojen valtionosuus OPM:n hallinnonalalla													
Aikaisempien vuosien valtuudet	48 848	0	0	0	0	0	0	4 799	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.70.64 EU:n rahoitusosuus rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	0	3 265	3 304	6 569	3 143	3 426	0	5	2 095	1 042	0	0	3 137
Aikaisempien vuosien valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 265	3 304	6 569	3 143	3 426	0	5	2 095	1 042	0	0	3 137
32.70.65 Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	0	3 652	3 748	7 400	3 610	3 790	0	6	2 407	1 197	0	0	3 604
Aikaisempien vuosien valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 652	3 748	7 400	3 610	3 790	0	6	2 407	1 197	0	0	3 604
Yhteensä	89 691	7 517	7 052	14 569	7 353	7 216	0	8 906	5 102	2 839	600	0	8 541

3 TUOTTO- JA KULULASKELMA

TILIVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

1.1.-31.12.2008

1.1.-31.12.2007

Toiminnan tuotot

Maksullisen toiminnan tuotot	17 132 409,71	18 375 739,92
Vuokrat ja käyttökorvaukset	235 248,77	233 173,91
Muut toiminnan tuotot	12 249 281,09	7 897 850,84
* Toiminnan tuotot yhteensä	29 616 939,57	26 506 764,67

Toiminnan kulut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat :

Ostot tilikauden aikana	5 534 532,81	4 963 887,71
Varastojen lis,(-)tai väh,(+)	2 935,20	-4 010,88
Henkilöstökulut	84 353 708,52	79 710 513,30
Vuokrat	16 517 117,51	15 705 539,89
Palvelujen ostot	21 055 648,62	22 604 625,96
Muut kulut	3 857 713,16	4 118 418,16
Valmisvaraston lis(-) tai väh (+)	-194 429,30	97 807,00
Poistot	2 147 269,12	2 306 307,22
Sisäiset kulut	3 860 258,44	4 611 890,57
* Toiminnan kulut yhteensä	137 134 754,08	134 114 978,93

** JÄÄMÄ I

-107 517 814,51 -107 608 214,26

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	6 868,41	12 229,77
Rahoituskulut	4 070,99	6 330,52
* Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	2 797,42	5 899,25

Satunnaiset tuotot ja kulut

Sisäiset tuotot	1 000,00	2 952,87
Sisäiset kulut	1 078,21	9 494,30
* Satunnaiset tuotot ja kulut	-78,21	-6 541,43

** JÄÄMÄ II

-107 515 095,30 -107 608 856,44

Siirtotalouden tuotot ja kulut

Kulut

Kunnille	32 244 562,64	24 558 145,50
Kuntayhtymille	16 179 608,45	15 911 091,71
Elinkeinoelämälle	2 603 100,48	3 189 714,48
Voittoa tavoitt.yhteisöille	12 183 749,15	10 271 325,32
Ulkomaille	14 040,48	19 961,42
Kulujen palautukset	-511 791,10	-444 311,17
* Siirtotalouden kulut yhteensä	62 713 270,10	53 505 927,26

** JÄÄMÄ III

-170 228 365,40 -161 114 783,70

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista

Perityt arvonlisäverot	709 904,93	896 870,08
Suoritetut arvonlisäverot	8 203 851,62	7 994 678,52
* Verot ja veronluonteiset maksut	-7 493 946,69	-7 097 808,44
** TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ	-177 722 312,09	-168 212 592,14

4 TASE

TILIVIRASTON TASE

VASTAAVAA	31.12.2008		31.12.2007	
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄ- AIKAISET SIIJOITUKSET				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	296 063,73		216 329,23	
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	296 063,73	20,85	216 350,08
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	502 522,21		574 637,62	
Rakennelmat	29 149,89		184,33	
Koneet ja laitteet	5 751 290,56		6 097 559,75	
Kalusteet	746 847,16		565 230,23	
Muut aineelliset hyödykkeet	65 909,22		66 464,24	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		7 095 719,04	76 479,57	7 380 555,74
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Käyttöomaisuusarvopaperit	200,00	200,00	48 974,50	48 974,50
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAI- SET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ		7 391 982,77		7 645 880,32
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet/tavarat	1 262 123,54	1 262 123,54	1 070 629,44	1 070 629,44
Pitkäaikaiset saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset	43 237,24	43 237,24	159 897,93	159 897,93
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	2 068 898,49		4 105 290,92	
Siirtosaamiset	508 414,93		1 036 412,77	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 380 857,03		1 686 942,91	
Ennakkomaksut	19 424,50	3 977 594,95	43 634,60	6 872 281,20
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				
Kassatilit	4 239,85		8 913,05	
Muut rahat ja pankkisaamiset	1 491 805,27	1 496 045,12	2 191 972,77	2 200 885,82
VAIHTO-JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		6 779 000,85		10 303 694,39
VASTAAVAA YHTEENSÄ		14 170 983,62		17 949 574,71

TILIVIRASTON TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008		31.12.2007	
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma				
Valtion pääoma 1.1.1998	8 105 962,85		8 105 962,85	
Edellisten tilik pääoman muutos	-20 090 965,95		-14 555 223,63	
Pääoman siirrot	184 362 127,27		162 676 849,82	
TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ	-177 722 312,09	-5 345 187,92	-168 212 592,14	-11 985 003,10
Rahastojen pääomat				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	1 491 805,27	1 491 805,27	2 191 972,77	2 191 972,77
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-3 853 382,65		-9 793 030,33	
Vieras pääoma				
Lyhytaikainen				
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00		2 172,55	
Saadut ennakot	263 889,40		6 040,00	
Ostovelat	8 428 367,28		15 888 611,29	
Tilivirastojen väliset tilitykset	457 046,42		1 374 700,83	
Edelleen tilitettävät erät	335 675,21		1 373 852,88	
Siirtovelat	8 280 197,19		8 788 199,47	
Muut lyhytaikaiset velat	259 190,77	18 024 366,27	309 028,02	27 742 605,04
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	18 024 366,27		27 742 605,04	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 170 983,62		17 949 574,71	

5 LIITETIEDOT

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Vuonna 2008 alkoi tulossopimuskausi ajalle 2008–2010. Budjetoinnissa ei ole tapahtunut muutoksia. Määrärahojen käyttö sekä toimintamenojen että valtionavustusten myönnössä on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena.

Opetushallituksella ei ole ollut ulkomaanrahan määräisiä saamisia eikä velkoja.

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin aiemminkin.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvia virheiden korjauksia ei ole tehty.

1.8.2008 perustettiin Opetushallituksen tilivirastoon uusi maksupiste / Helsingin eurooppalainen koulu.

Opetusministeriön hallinnonalan talousarviotilien numerokoodit muuttuivat vuoden 2008 alusta.

Toimintakertomuksen kohdassa Tilinpäätösanalyysi on yksityiskohtainen selvitys tilivuodesta.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen		Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2008	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.01.02	Bruttomenot		29 664 000,00	26 738 745,30		29 729 177,41				26 738 745,30	
	Opetushallituksen Bruttotulot		6 800 000,00	6 865 177,41		6 865 177,41				6 865 177,41	
	toimintamenot (smr2) no 1		22 864 000,00	19 873 567,89	2 990 432,11	22 864 000,00		0,00	22 864 000,00	19 873 567,89	2 990 432,11
29.01.23	Bruttomenot	26 317 575,77								1 580 890,31	
	Opetushallituksen Bruttotulot	7 195 575,77								0,00	
	toimintamenot (smr2) no 2	19 122 000,00					-	1 580 890,31	1 580 890,31	1 580 890,31	0,00
29.10.01	Bruttomenot		53 305 000,00	53 245 211,97		55 487 350,84				53 245 211,97	
	Valtion yleissivistävien op- pilaitosten toimintamenot (smr2) no 3		4 000 000,00	6 182 350,84		6 182 350,84				6 182 350,84	
			49 305 000,00	47 062 861,13	2 242 138,87	49 305 000,00	-	0,00	49 305 000,00	47 062 861,13	2 242 138,87
29.10.21	Bruttomenot	49 900 226,18								1 193 109,26	
	Valtion yleissivistävien op- pilaitosten toimintamenot (smr2) no 4	5 486 226,18								0,00	
		44 414 000,00					-	1 193 109,26	1 193 109,26	1 193 109,26	0,00
29.20.01	Bruttomenot		37 456 000,00	36 532 789,63		38 393 103,00				36 532 789,63	
	Valtion ammatillisten oppi- laitosten toimintamenot (smr2) no 5		2 300 000,00	3 237 103,00		3 237 103,00				3 237 103,00	
			35 156 000,00	33 295 686,63	1 860 313,37	35 156 000,00	-	0,00	35 156 000,00	33 295 686,63	1 860 313,37
29.20.21	Bruttomenot	35 407 221,36								2 524 625,26	
	Valtion ammatillisten oppi- laitosten toimintamenot (smr2) no 6	3 106 221,36								0,00	
		32 301 000,00					-	2 524 625,26	2 524 625,26	2 524 625,26	0,00
29.30.20	Bruttomenot		900 000,00	5 673 199,19		5 673 620,12				5 673 199,19	
	Opekon toiminnan tukirahoitus (smr2) no 7		0,00	4 773 620,12		4 773 620,12				4 773 620,12	
			900 000,00	899 579,07	420,93	900 000,00		0,00	900 000,00	899 579,07	420,93
29.30.21	Bruttomenot	6 155 620,54								1 240,18	
	Opetusalan koulutus- keskuksen toimintamenot (smr2) no 8	5 731 620,54								0,00	
		424 000,00					-	1 240,18	1 240,18	1 240,18	0,00

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Tilivirastolla ei ole kertomusvuonna ollut arviomäärärahojen ylityksiä.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
29. Opetusministeriön hallinnonala		73 667,52
2006		62 084,20
29.01.22.51 Tietoyhteiskuntaohjelma, ope.fi II-oppimateriaali	944,29	
29.01.22.52 Tietoyhteiskuntaohjelma, tietoliikenneyhteyksien kehittäminen	61 139,91	
2007		11 583,32
29.30.22.14 Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen	11 583,32	
Pääloukat yhteensä		73 667,52
2003		62 084,20
2004		11 583,32

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2008	2007
Henkilöstökulut	67 725 935,74	63 885 308,15
Palkat ja palkkiot	67 760 497,86	63 092 331,96
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-34 562,12	792 976,19
Henkilösivukulut	16 627 772,78	15 825 205,15
Eläkekulut	13 773 738,80	13 119 303,57
Muut henkilösivukulut	2 854 033,98	2 705 901,58
Yhteensä	84 353 708,52	79 710 513,30
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	163 837,39	153 206,65

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
Käyttöomaisuus				
Aineettomat hyödykkeet				
1120 Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	4	25	0 %
1121 Patenttioikeudet *)	tasapoisto	10	10	0 %
1122 Tekijänoikeudet *)	tasapoisto	10	10	0 %
1123 Liittymismaksut	tasapoisto	10	10	0 %
1129 Muut aineettomat oikeudet	tasapoisto	10	10	0 %
1140 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	4	25	0 %
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	4	25	0 %
Aineelliset hyödykkeet				
1220 Asuinrakennukset	tasapoisto	30	3,3	0 %
1223 Varistorakennukset	tasapoisto	30	3,3	0 %
1227 Koulurakennukset	tasapoisto	30	3,3	0 %
1229 Muut rakennukset	tasapoisto	30	3,3	0 %
1230 Rakennelmat	tasapoisto	20	5	0 %
1250 Autot ja muut maajulketusvälineet	tasapoisto	5	20	0 %
1251 Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	tasapoisto	30	3,3	0 %
1253 Raskaat työkoneet	tasapoisto	15	6,7	0 %
1254 Kevyet työkoneet	tasapoisto	5	20	0 %
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	4	25	0 %
1256 Toimistokoneet ja -laitteet	tasapoisto	5	20	0 %
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	6	16,7	0 %
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0 %
1259 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	5	20	0 %
1260 Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5	20	0 %
1269 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0 %
12691 Simulaattori - helikopteri	tasapoisto	15	6,7	0 %
12693 Simulaattori - laiva	tasapoisto	10	10	0 %
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	0 %
1279 Muut kalusteet	tasapoisto	5	20	0 %

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta (= oletusarvoina kalusto-ohjelmassa).

*) patenti- ja tekijänoikeuksien osalta poistoaikaa ei saa mitoittaa pidemmäksi kuin tekijänoikeuden tai patentin voimassaoloaika on

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut keskener. hank.	Käyttöomaisuus arvopaperit -	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Rakennukset	Rakennelmat	Koneet ja laitteet	Kalusteet				
Hankintameno 1.1.2008	1 666 249,66	87 488,90	1 012 309,61	1 709,12	21 396 312,62	2 914 312,37	66 464,24	76 479,57	48 974,50	27 270 300,59
Lisäykset	168 718,48	0,00	78 528,75	29 100,00	1 294 824,52	406 187,25	0,00	2 049,18	0,00	1 979 408,18
Vähennykset	19 893,98	0,00	1 716,89	0,00	505 426,65	23 224,66	555,02	78 528,75	0,00	629 345,95
Hankintameno 31.12.2008	1 815 074,16	87 488,90	1 089 121,47	30 809,12	22 185 710,49	3 297 274,96	65 909,22	0,00	48 974,50	28 620 362,82
Kertyneet poistot 1.1.2008 (-)	1 449 920,43	87 468,05	437 671,99	1 524,79	15 298 752,87	2 349 082,14	0,00	0,00	0,00	19 624 420,27
Vähennysten kertyneet poistot (+)	19 893,98	0,00	0,00	0,00	500 191,44	23 224,66	0,00	0,00	0,00	543 310,08
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot (-)	88 983,24	20,85	148 927,27	134,44	1 635 858,50	224 570,32	0,00	0,00	48 774,50	2 147 269,12
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2008	-1 519 010,43	-87 488,90	-586 599,26	-1 659,23	-16 434 419,93	-2 550 427,80	0,00	0,00	-48 774,50	-21 228 380,05
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	296 063,73	0,00	502 522,21	29 149,89	5 751 290,56	746 847,16	65 909,22	0,00	200,00	7 391 982,77

Liite on tehty vastaavasti kuin vuonna 2007. Luvuissa on mukana kaikki käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei tilikauden alussa ollut vielä loppunut, vaikka niiden hankintameno olisi jo kokonaan poistettu.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	31.12.2008	31.12.2007	Muutos 2008–2007
Korot euromääräisistä saamisista	6 788,41	12 149,77	-5 361,36
Osingot	80,00	80,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	6 868,41	12 229,77	-5 361,36
Rahoituskulut	31.12.2008	31.12.2007	Muutos 2008–2007
Korot euromääräisistä veloista	2 853,34	4 592,63	-1 739,29
Muut rahoituskulut	1 217,65	1 737,89	-520,24
Rahoituskulut yhteensä	4 070,99	6 330,52	-2 259,53
Netto	2 797,42	5 899,25	-3 101,83

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Lainananto lainansaajasektoreittain	Lainapääoma € 31.12.2008	Lisäys € 2008	Vähennys € 2008	Lainapääoma € 31.12.2007	Pääomamuutos € 2008-2007
Julkisyhteisöt	43 237,24	0,00	116 660,69	159 897,93	-116 660,69
Paikallishallinto	43 237,24	0,00	116 660,69	159 897,93	-116 660,69
Yhteensä	43 237,24	0,00	116 660,69	159 897,93	-116 660,69

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

31.12.2008							31.12.2007	
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti- oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpito arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet								48 774,50
OIP, joukkovelkakirja								16 818,79
OIP, joukkovelkakirja								15 136,92
OP-Euro-Osake Sijoitusrahasto								16 818,79
Laitilan puhelinosuuskunta						80,00		
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			200,00					200,00
Alavuden Jäähalli Oy:n osake	1		200,00					200,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			200,00			80,00		48 974,50

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Taseen rahoituserät ja velat 31.12.2008	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Euromääräiset lainasaamiset					42 951,77	285,47	43 237,24
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				1 496 045,12			1 496 045,12
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	1 496 045,12	42 951,77	285,47	1 539 282,36

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset milj. € tai sanallinen selitys	31.12.2008	31.12.2007	Muutos 2008–2007
Muut vastuut			
Vuokrasopimukset *	75 318 352	52 364 474	22 953 878

* Tilivirastolla on lisäksi toistaiseksi voimassa olevia vuokrasopimuksia, jotka todennäköisesti ovat voimassa ainakin 15 vuotta ja on siten arvoltaan vähintään 5 milj. euroa

* Helsingin eurooppalaisen koulun vuokrasopimus allekirjoitettu 13.06.2008 ja alkaa 01.01.2010

Merkittävät monivuotiset taloudelliset sopimusvastuut

Vuokrasopimukset	Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio
- Kestoajaltaan pidemmät kuin 4 vuoden sopimukset yhteensä	8 759 212
Määräraikaiset sopimukset	4 293 561
Toistaiseksi voimassa olevat sopimukset	4 465 651

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2008	Varat 31.12.2007	Käyttötarkoitus
Mercedes Zachariassens fond	1 491 805,27	2 191 972,77	Svenska skolan för synskadade (mp 612) Testamenttien tahdon mukaisesti oppilaiden hyvinvointiin, vapaa-aikatoiminnan järjestämiseen yms.
Yhteensä	1 491 805,27	2 191 972,77	

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Rahastot	Taseen loppusumma tai varojen määrä 31.12.2008	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Heta Lintumäen rahasto	27 347,11	Haukarannan koulun (mp608) oppilaiden opinto-matkat, retket yms.
Hilja Iivanaisen rahasto	50 066,42	Haukarannan koulun (mp608) oppilaiden kasvatus ja kuntoutus
Maria Kuusenkanon rahasto	56 332,17	Mikael-koulun (mp609) oppilaiden opiskelun tukeminen ja virkistystoiminta
Yhteensä	133 745,70	

Liite 15: Velan muutokset

Tilivirastolla ei ole kertomusvuoden aikana ollut velan muutoksia.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Tilivirastolla ei ole tässä liitteessä esitettäviä velkoja.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

Tilivirastolla ei ole tässä liitteessä esitettäviä muita tietoja.

Liite 18: Henkilöstöä koskevat tunnusluvut

Opetushallitus

		2006	2007	2008
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	henkilöä	352	334	313
Henkilötyövuodet keskimäärin	htv	345	333	306
Henkilöstöryhmäjakauma				
- johto	%	1,4	1,5	1,6
- esimiehet	%	5,7	6,6	6,7
- asiantuntijat	%	64,8	66,5	68,1
- ammattihenkilöstö	%	28,1	25,4	23,6
Sukupuolijakauma				
- miehet	%	25,6	25,4	26,8
- naiset	%	74,4	74,6	73,2
Vakinaiset / henkilöstöstä	%			25,4
- miehet	%			85,7
- naiset	%			74,6
Määräaikaiset (ei taustavirkkaa Oph:ssa)	%	21,6	18,3	9,3
- miehet	%			41,4
- naiset	%			58,6
Asiantuntijoista määräaikaisia	%	24,1	19,4	8,9
Kokoaikaiset / henkilöstöstä	%			94,6
- miehet	%			27,0
- naiset	%			73,0
Osa-aikaiset / henkilöstöstä	%			5,4
- miehet	%			23,5
- naiset	%			76,5
Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa	vuotta	48,9	49,4	51,1
45- ja yli 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä	%	67,8	70,4	75,1
Koulutustasoindeksi	(1-8)	6,0	6,1	5,9*)
Tehty vuosityöaika	pv/htv	201,1	193,3	205,5
Tehdyn työajan osuus kokonaistyöajasta	%	80,1	77,3	80,9
Työvoimakustannukset yhteensä	tuhatta €	16 397	16 782	17 226
Palkkasumma	tuhatta €	13 033	13 200	13 559
Välilliset palkat	tuhatta €	3 114	3 619	3 245
Sosiaaliturvamaksut	tuhatta €	2 945	3 153	3 297
Muut välilliset työvoimakustannukset	tuhatta €	419	429	370
Välilliset työvoimakustannukset	tuhatta €	6 478	7 201	6 911
Välill. työvoimakust./Tehdyn työajan palkat	%	65,3	75,2	67,0
Työtyytyväisyysindeksi	(1-5)		3,1	3,2
Sairauspoissaolot	tap./htv	2,2	2,3	2,6
	työpv/htv	9,0	11,0	9,1
Vaihtuvuus				
Poistuma yhteensä (ed. v:n lopun henk.)	%	8,8	13,6	15,6
- luonnollinen poistuma *)	%	2,8	5,7	5,7
- muu poistuma *)	%	5,9	8,0	9,9
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirt. *)	%	0,0	0,9	0,3
Rekrytoinnit / vakinaisiksi	henkilöä	82/4	114/19	59/3
Henkilöstön keskimääräinen palvelusaika	vuotta	13,0	13,6	15,1
Virkistys ja liikunnan tukeminen	€/htv	84	142	102
Työkunnan ja työtyytyv. edistäminen	€/htv			271
Henkilöstökoulutus	työpv/htv	4,4	3,5	1,5
- koul.kustannukset (sis. palkat)	€/htv	1 141	821	694
Työterveydenhoito				

		2006	2007	2008
- kävijöitä, prosenttia henkilöstöstä	%	63,9	93,1	61,7
- kustannukset (brutto, sis. terv.tark.)	€/htv	488	568	571
	€/kävijä	576	452	632
Henkilötyövuoden hinta	€	47 528	50 337	56 220
Keskimääräinen kuukausipalkka	€	3 148	3 299	3 688

*) Koulutustasoindeksiä laskettaessa käytetty monitasoisempaa astejakoa

Liite 18: Henkilöstöä koskevat tunnusluvut

Valtion oppilaitokset

		Ammatilliset oppilaitokset			Yleissivistävät erityisoppilaitokset			Kielikoulut			Opeko			Kaikki yhteensä		
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	henkilöä	722	731	664	880	778	761	157	167	168	88	74	66	1993	1764	1667
Henkilötyövuodet	htv	586,4	590,6	553,1	694,7	702,3	686,8	147,4	149,6	154,0	83,7	77,8	64,7	1647,2	1526,2	1471,7
- toimintamenot momentilta palkatut		568,6	567,1	545,7	677,1	677,5	641,0	146,9	149,3	153,7	76,7	69,3	60,5	1606,8	1470,6	1409,7
- muilta momenteilta palakut		17,8	23,5	7,4	18,6	19,1	45,8	0,5	0,3	0,3	7,0	8,5	1,7	38,9	49,9	62,0
Määräaikaiset	henkilöä	333	320	245	215	194	203	50	54	55	30	21	17	670	598,0	524,0
opettajista määräaikaisia	henkilöä	167	144	124	22	29	27	41	43	46	0	0	0	276	216,0	197,0
Vakinainen henkilöstö	henkilöä	389	411	419	576	584	565	107	113	113	58	53	49	1234	1166,0	1150,0
- johto	henkilöä	23	21	22	24	28	27	6	6	6	9	11	11	70	64,0	66,0
- opettajat	henkilöä	82	94	100	123	133	127	73	71	70	0	0	0	348	298,0	297,0
- muu henkilöstö	henkilöä	284	296	297	418	423	411	38	36	37	49	42	38	815	804,0	1591
Sukupuolijakauma																
- naiset	%	71	70	66	77	81	82	83	83	84	77	73	68	76	77	75
- miehet	%	29	30	34	23	19	18	17	17	16	23	27	32	24	23	25
Kokoaikaiset	henkilöä	598	603	561	666	654	653	126	128	131	78	65	57	1468	1450	1402
Osa-aikaiset	henkilöä	125	130	110	124	124	108	31	29	37	10	9	9	290	292	264
Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa	vuotta	44	44	44	50	45	46	46	46	45	44	45	46	46	45	45
- 45- ja yli vuotiaiden osuus henkilöstöstä	%	49	50	42	57	57	53	54	55	53	50	47	58	52	52	51
Henkilöstön keskim. palvelusaika	vuotta	9,3	8,8	9	11,4	10,8	10,9	7,0	19,0	20,0	9,0	10,0	10,0	9,2	12,2	12,5
Henkilöstökoulutus																
- työpäivää/ henkilötyövuosi	työpv/htv	3,8	3,4	2,4	4,1	3,2	4,1	2,7	2,0	1,1	4,3	5,8	6,8	3,7	3,6	3,6
- koulutuskustannukset (sis.palkat)	€/htv	862	566,3	482,2	868,9	701,5	626,4	268,0	380,0	259,0	949,0	912,0	1280,0	737,0	640,0	661,9
Työterveyshuolto																
- käyttäjiä, prosenttia koko henkilöstöstä	%	90	86	90	87	89	89	83	76	90	81	69	80	82	80	88
- kustannukset (brutto)	€/htv	324,1	484,1	438,1	539,8	532,7	558,2	517,0	576,0	531,0	337,0	374,0	320,0	429,5	491,7	461,8
Virkistys ja liikunnan tukeminen	€/htv	129,1	113,1	125,3	45,5	46,6	60,0	62,0	77,0	96,0	28,0	26,9	24,9	66	66	77
Tehty kokonaisuityöaika (vuosityöaika)	pv/htv	213	208	151	215	199	213	235	249	247	197	187	187	215	211	200
Tehdyn työajan osuus kokonaistyöajasta	%	79,6	80,8	69,5	83,8	75,5	80,0	88,0	85,0	86,0	78,6	74,6	73,0	83	79	77
Työvoimakustannukset yhteensä:	tuhat €	3 312	3 550	3 506	3 854	4 411	4 872	3 927	4 312	4 734	3 076	3 333	3 179	3 542	3 902	4 073
- palkkasumma	tuhat €	2 625	2 813	2 768	2 660	3 018	3 346	3 028	2 779	3 155	2 454	2 559	2 481	2 692	2 792	2 938
- välilliset palkat	tuhat €	520	595	578	483	541	629	85	937	893	435	1 276	568	381	837	667
- sosiaaliturva	tuhat €	623	659	666	631	754	807	1 425	1 396	1 460	559	730	663	810	885	899
- muut välilliset työvoimakustannukset	tuhat €	64	77	71	80	98	90	149	137	119	63	44	35	89	89	79
Henkilötyövuoden hinta	€	40364	42867	46409	55478	62808	70936	47194	47843	51409	36742	42841	49134	44 945	49 090	54 472
Keskimääräinen kuukausipalkka	€	2672	2818	3074	3190	3581	4060	3437	3131	2427	2443	2741	3196	2 936	3 068	3 189

LIITE 19: Tulossopimuksen seurannan tunnusluvut

TULOSMITTARI	Toteuma 2006	Toteuma 2007	Toteuma 2008	Muutos edellis- vuodelta
1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus				
AP-IP osallistujat:				
1. luokkalaisista / %	44	46	48	2
2. luokkalaisista / %	26	26	27	1
erityisopetus / %	5	5	5	0
Kouluterveyskysely:				
keskivaikea tai vaikea masentuneisuus / %	13	13	13	0
ei koe tulevansa kuulluksi koulussa / %	32	30	31	1
koulukiusattuna kerran viikossa tai useammin / %	7	8	9	1
1.3.1 Toiminnan tuottavuus				
Näyttötutkintojen ja valmistavan koulutuksen järjestämisedellytysten arviointi, käsittelyaika / kk	5,4	4,2	4	-0,2
Tutkinnon tunnustamista koskevien päätösten käsittelyaika / kk	3,6	3	3,2	0,2
Rakennerahaston rahoitushakemusten käsittelyaika / kk	3,5	0	5	5
Rakennerahaston maksatushakemusten käsittelyaika / kk	4,1	4	4	0
1.3.1 Maksullisen palvelutoiminnan tulos ja kannattavuus				
<u>Julkisoikeudelliset suoritteet</u>				
Opetushallinnon tutkinnot	357	418	375	-43
Päätökset korkeakoulututkinnon tunnustamisesta	486	554	411	-143
Valtion kielitutkinnot	3605	2310	2070	-240
Näyttötutkinnot: tutkintotoimikunnat	176	176	174	-2
Näyttötutkinnot: tutkintomaksut/kpl	41 073	42 555	46 131	3576
<u>Liiketaloudelliset suoritteet</u>				
Koulutettavapäivät	10 563	10 268	10 442	174
Näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arvioinnit	172	128	98	-30
Tilatut konsultoinnit ja arvioinnit	54	118	87	-31
Ulkomaisten tutkintojen vastaavuuslausunnot	39	56	43	-13
Myydyt vähälevikkiset oppimateriaalit	66 816	69 500	71 690	2190
Myydyt julkaisut	32 974	26 900	16 883	-10017
Uudet maksulliset julkaisut	10	13	11	-2
Julkisoikeudelliset suoritteet, tuotot (1000€)	2364	2508	2568	60
kustannukset (1000€)	2339	2300	2410	110
kustannusvastaavuus /%	101	109	107	-2
Liiketaloudelliset suoritteet, tuotot (1000€)	4700	4318	3718	-600
kustannukset (1000€)	3811	4442	4465	23
kustannusvastaavuus /%	123	97	83	-14
Maksullisten koulutusten asiakastyytyväisyys (1–5)	4,3	4,2	4,2	0
1.4 Tuotokset ja laadunhallinta				
Julkaisu työvoima- ja koulutustarpeista	1	2	0	-2
Ennakoinnin sähköisen tietopalvelun ENSTIn kävijöiden käynnit keskimäärin / kk	30 500	74 141	40 000	-34141
Tasa-arvosuunnitelmat oppilaitoksissa / %			3	
Opiskeluympäristön kehittämiseen liittyvät oppaat			10	-5
Koulutusoppaat	11	15	10	-5
Koulutusoppaiden painosmäärät	527 000	886 000	362 000	-524 000
Koulutustiedon latauksiin liittyvät haut koulutusnettipalvelusta	6,4 milj.	9,2 milj.	11,6 milj.	2,4 milj.
Opiskelijavalintajärjestelmät	5	7	8	1
Opiskelijavalinnan hakijamäärät	327 500	353 600	285 000	-68 600

Nettihakijoiden määrä	69 100	105 500	213 000	107 500
Nettihakijoiden osuus hakijamäärästä / %	21	30	75	45
Ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelman perusteet				
	6	8	28	20
Kokeilut	11	14	16	2
Kokeiluopetussuunnitelmat	1	2	2	0
Kokeilevat koulutuksen järjestäjät	84	95	94	-1
Koulutetut työpaikkaohjaajat	9120			
Toteutuneet opettajien työelämänjaksot	551	800		
Työ- ja toimintakykypassihankkeet		5	20	15
Tutkinnon perusteet	40	41	39	-2
Yleissivistävän koulutuksen oppimistulosten arvioinnit	3	4	2	-2
Erillisarvioinnit	2	2	1	-1
Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnit tutkinnoittain				
	0	4	6	2
Arvioinnin kehittämishankkeet	1	0	1	1
Laadunhallinnan kehittämishankkeet	0	4	4	0
Laatupalkintokilpailut	3	3	3	0
Selvitys ammatillisen koulutuksen laadunhallinnan tilasta ja CQAF:n periaatteiden toteutumisesta Suomessa		0	0	0
Koulutuksen määrälliset indikaattorit	0	0	1	1
Työvoiman kysynnän ja koulutustarjonnan muutosten seurantaraportti			0	
Opettajatilastot			0	
Opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistuneiden määrät	14 214	23 202	24 700	1498
Raportti ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisen tilasta		0	1	1
Yleissivistävän koulutuksen kansainvälisyysoppaat			2	
Järjestetyt kansainväliset seminaarit			4	
Europass-liikkuvuuspassit	1 443	1 215	1539	324
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmien perustiedonkeruut	2	2	2	0
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmien kustannustiedonkeruut	1	1	1	0
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset tarkastukset	1	3	4	1
Yksikkö- ja rahoituspäätösten aikataulussa pysyminen / %			100	
ESR-loppuraportit 2000–2006	20	28	108	80
ESR rahoituksen sidontaprosentti	98	100	0	-100
ESR rahoituksen maksatusprosentti	65	90	48	-42
ESR-hankkeisiin liittyvät koulutustilaisuudet	14	12	3	-9
ESR-hankkeisiin liittyvät tutkimukset ja selvitykset	4	2	2	0
ESR-hankkeiden asiakastytyväisyys (1–5)	3,8	4	4	0
Vähälevikkiset uudet oppikirjat oppimateriaaleineen	84	63	62	-1
Vähälevikkinen maksuton digitaalinen oppimateriaali	63	59	21	-38

ALLEKIRJOITUS

Opetushallituksen vuoden 2008 tilinpäätös on hyväksytty Opetushallituksen johtokunnassa.

Helsingissä 29.4.2009

Aila Paloniemi
Puheenjohtaja,
Kansanedustaja

Jukka Gustafsson
Kansanedustaja

Christina Gestrin
Kansanedustaja

Jyrki Kasvi
Kansanedustaja

Saana Siekkinen
Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija

Raija Vahasalo
Kansanedustaja

Markku Koponen
Koulutusjohtaja

Matti Lahtinen
Koulutusasiain päällikkö

Timo Lankinen
Pääjohtaja

Ilpo Hanhijoki
Opetusneuvos

Petri Pohjonen,
Suunnittelujohtaja,
sihteeri